

**A MAGYAR NEMZETI BANK
FELÜGYELŐ BIZOTTSÁGA
ÉRTÉKTÁR PROGRAM VIZSGÁLATÁHOZ
KÉSZÜLT
ZÁRÓDOKUMENTUM**

Készült: a Magyar Nemzeti Bank Felügyelő Bizottsága részére

Vizsgálatvezető: Dr. Szényei Gábor András

Készítette:

████████████████████

██████████ ügyvéd, Jurasits Ügyvédi Iroda

Dezső és Társai Ügyvédi Iroda CHSH:

██████████ ügyvéd, ██████████ partner

2016. április 12.

Tartalom

1. A vizsgálat előzménye, feladata, a megbízások keretei	5
1.1. A vizsgálat előzményei	5
1.2. A tanácsadói megbízások keretei	5
2. Projektmenedzsment	7
3. Vezetői összefoglaló	13
3.1. Bevezetés	13
3.2. Jogi megállapítások	15
3.3. A Vizsgált országok jegybanki gyakorlata	17
3.4. A Magyar Nemzeti Bank Értéktári Programja előtti gyakorlata	20
3.5. Az Értéktár Program működésével kapcsolatos releváns dokumentumok és azok jogi hatásai	20
3.6. Az Értéktár Program Tanácsadó Testületének ülései	22
3.7. Igazgatósági határozatok.....	22
3.8. A Program lebonyolítására vonatkozó belső szabályozás	22
3.9. Az Értéktár Program keretén belül lebonyolított szerzeményezések illeszkedése a meghirdetett stratégiához	23
3.10. Értéktár Program keretén belül megvásárolt tárgyak bemutatása, közösségi elérhetősége	23
3.11. Az Értéktár Program további beszerzési tervei	24
3.12. Az Értéktár Program médiavisszhangja	25
3.13. Összehasonlító adatok: az Állami Költségvetésben, közgyűjteményekben műtárgyvásárlásra fordított támogatások.....	26
4. Megállapítások összefoglalása területenként	27
5. Megfontolásra ajánlott javaslatok	40
.....	43
7. Az Értéktár Program megalapozottságának és jogszerűségének, a jegybanki tevékenységhez illeszkedésének vizsgálata a jogi szabályozás strukturális szintjeinek áttekintése és elemzése alapján	45
7.1. Magyarország Alaptörvényének vonatkozó előírásai	45
7.2. A Jegybank törvényi szabályozás mikéntje.....	45
7.3. Az Értéktár Program vizsgálata az Alapító Okirat rendelkezései szempontjából	49
7.4. „Függetlenség és Felelősség”: Az Értéktár Program szabályozása az MNB Alapokmányában.....	50
7.5. „Tudás és Érték”: Az Értéktár Programra vonatkozó előírások a Társadalmi Felelősségvállalási Stratégia c. dokumentumban.....	50
8. Társadalmi felelősségvállalás. A Program illeszkedése a korábbi jegybanki gyakorlathoz; az Értéktár Program előtti múkincsállomány	54
8.1. Társadalmi felelősségvállalás	54
8.2. Korábbi jegybanki gyakorlat	55
8.3. Értéktár Program előtti múkincs állomány.....	55
8.4. Összefoglaló megállapítások	62
9. A külföldi jegybankok hasonló tevékenységének és jogszabályi környezetének vizsgálata	63

9.1. Franciaország.....	63
9.2. Németország	64
9.3. Ausztria.....	66
9.4. Olaszország.....	68
9.5. Spanyolország.....	70
9.6. Lengyelország.....	71
9.7. Csehország.....	73
9.8. Görögország	74
9.9. Portugália	76
9.10. Egyesült Királyság	78
9.11. Szlovákia.....	80
10. Az Értéktár Program Tanácsadó Testülete	80
11. A Program lebonyolítására vonatkozó belső szabályozás	82
11.1. Az MNB Értéktár Program Tanácsadó Testületének működési szabályai	82
11.2. Egyéb jogilag elemzett kérdések az Értéktár Program végrehajtásához.....	86
12. Az Értéktár Program működésével kapcsolatos releváns dokumentumok és azok jogi hatásai	87
12.1. A felügyelőbizottsági beszámoló jelentés (2014).....	87
12.2. 2014. évi Éves Jelentés bemutatása az Országgyűlésnek, annak országgyűlési határozatban történő elfogadása	88
12.3. A Független Könyvvizsgálói Jelentés (2014).....	89
12.4. Az Állami Számvevőszék vonatkozó feladata, egyéb ellenőrzések	89
13. A Program beindításával, működésével kapcsolatos igazgatósági és egyéb vezetői döntések.....	91
13.1. Az Értéktár Program Tanácsadó Testületének ülései	91
13.2. Igazgatósági határozatok.....	92
14. Az eddigi vásárlások illeszkedése az Értéktár Programban meghirdetett stratégiához	95
15. A Programban megvásárolt tárgyak ismertetése; bemutatásának, közösségi elérhetőségének elemzése	96
15.1. A Program keretén belül vásárolt tárgyak bemutatása	96
15.2. A szerzeményezésekkel kapcsolatban megtörtént tényleges kifizetések	97
15.3. Adásvételi szerződések	99
15.4. Letéteményesek.....	99
15.5. Szakértők, értékbecslők	100
15.6. Közösségi elérhetőségek, hirdetések, tájékoztatók	100
16. A Program további beszerzési tervei	103
17. Az Értéktár Program beszerzéseihez kapcsolódó eljárási szabályok, kötelezettségvállalás és utalványozási rend, értéktári vagyontárgy kezelési szabályzása, esetlegesen felmerülő egyéb ráfordítás	104
18. Az Értéktár Program Médiavisszhangja, a sajtóban megjelent kritikák.....	105
18.1. Kulcsszavak.....	105

18.2. A média visszhang témái, főbb csomópontok.....	105
18.3. Az Értéktár Program képviselete a médiában – Gerhardt Ferenc alelnök	108
18.4. Megkeresések - Válaszok formája, mélysége, válaszadók	109
19. Összehasonlító adatok: állami költségvetés, közgyűjtemények múkincsvásárlásra fordítható költségei	110
Mellékletek.....	112

1. A VIZSGÁLAT ELŐZMÉNYE, FELADATA, A MEGBÍZÁSOK KERETEI

1.1. A vizsgálat előzményei

A Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: Magyar Nemzeti Bank, avagy MNB, illetve Jegybank) Felügyelőbizottsága (a továbbiakban: Felügyelőbizottság) 2015. szeptember 4-én az Értéktár program (értsd: a 2014 januárjában indított műkincs-visszavásárlási Értéktár programot, - a továbbiakban a nem idézetben szereplő helyeken: Értéktár Program -) kialakításának és szabályszerű működésének ellenőrzésére Ellenőrzési tervet (a továbbiakban: Ellenőrzési terv) fogadott el.

Az Értéktár Program Felügyelőbizottság általi ellenőrzésének vizsgálatvezetője: Dr. Szényei Gábor András, a Felügyelőbizottság tagja.

A Felügyelő Bizottság először saját, belső munkacsoport felállításával tervezte a vizsgálatot lefolytatni, s ennek érdekében a munkacsoport meghatározta a vizsgálat fő fókuszait, témáit. Az anyaggyűjtési munka 2015. októberében, a Belső ellenőrzési főosztály koordinálásával kezdődött meg, azonban a feldolgozandó anyag mennyisége és elvárt mélysége megkívánta, hogy az FB Titkárság belső erőforrásai külső tanácsadókkal egészüljenek ki. Az MNB, mint Megbízó a munka elvégzésére három tanácsadói csapattal kötött külső szakértői szerződést.

1.2. A tanácsadói megbízások keretei

1.2.1. A Jogi Szakvélemény elkészítésére kötött megbízás keretei (Jurasits Ügyvédi iroda)

- Az MNB, mint Megbízó és a Jurasits Ügyvédi Iroda, mint Megbízott 2016. január 27-én egymással Megbízási Szerződést (a továbbiakban: Megbízási Szerződés) kötött. Ebben a Megbízó megbízta a Megbízottat, hogy a Megbízó számára az Értéktár programjának felülvizsgálatához kapcsolódóan lásson el egyes külső jogi szakértői feladatokat, illetőleg kapcsolódó jogi tanácsadást és készítsen Jogi Szakvéleményt az MNB részére a Megbízási Szerződés mindkét Fél általi aláírásának napjától számított 60 napon belül a következő témakörökben:
- annak jogi vizsgálata, hogy az Értéktári Program hogyan illeszkedik a Megbízó saját jelenlegi jegybanki tevékenységéhez;”
- „a Megbízó Értéktári Programja 2014. évi kialakítása, működési elvei törvényi megalapozottságának (Magyarország Alaptörvényéből, a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvényből (Jegybank törvény) és a Magyar Nemzeti Bank Alapító Okiratából levezethetően az Értéktári Program jogszerűségének vizsgálata), valamint
- „a 2014. évi Értéktári Programmal kapcsolatban felmerült kiadások, költségek jelenlegi szabályozása egyes jogi kérdéseinek bemutatása.”

A Jurasits Ügyvédi Iroda és a Dezső és Társai Ügyvédi Iroda a Megbízási Szerződéseik teljesítésével kapcsolatos tevékenységeik ellátása során kötelesek voltak együttműködni.

1.2.2. A Jogi Szakvélemény elkészítésére kötött megbízás keretei (Dezső és Társai Ügyvédi iroda)

A Dezső és Társai Ügyvédi Iroda azt a felkérést kapta, hogy a Magyar Nemzeti Bank által átadott információk alapján vizsgálja meg:

- a Magyar Nemzeti Bank utasításának megfelelően megjelölt országok¹ (a továbbiakban: „Vizsgált országok”) jegybankjai által követett műkincsvásárlási gyakorlatot (azok jogi kereteit beleértve), valamint
- a Magyar Nemzeti Bank által átadott információk és szabályzatok alapján az MNB műkincsvásárlási, műkincskezelési gyakorlatát az 1999 és 2014 közötti időszakra vonatkozóan.

¹ Egyesült Királyság, Franciaország, Németország, Ausztria, Lengyelország, Csehország, Szlovákia, Olaszország, Görögország, Portugália, Spanyolország;

Tekintettel arra, hogy az MNB által átadott anyagok nem tartalmaztak valamennyi „Vizsgált ország” jegybankjára nézve információt, továbbá az MNB által korábban megkeresett külföldi jegybankok túlnyomórészt hiányos válaszokat adtak, így a Dezső és Társai Ügyvédi Iroda az MNB-vel előzetesen egyeztetve saját kutatások és külföldi ügyvédi irodák bevonása útján egészítette ki a vizsgálati anyagot.

1.2.3. Szakértői vélemény készítésére kötött megbízás keretei (THEMIS 2005, képviseli ██████████)

A Themis 2005 azt a felkérést kapta, hogy az Értéktár programmal kapcsolatos vizsgálat keretében

- végezze el a vizsgálati anyag elkészítéséhez kapcsolódó projektvezetői feladatokat,
- végezzen saját kutatómunkát meghatározott témákkal kapcsolatban (CSR, média visszhang, közgyűjtemények műkincsvásárlásra fordított költségei, állami finanszírozás)
- készítsen elemzéseket az MNB által átadott Értéktár Program előtti műkincs állománnyal és az Értéktár Program műkincsállományával kapcsolatos adatok alapján, illetve
- végezze el a vizsgálati anyag teljes szerkesztését, összeállítását, a tartalmi koherencia biztosítását, annak mellékleteivel együtt.

2. PROJEKTMENEDZSMENT

A projekt háttere

A 2015. szeptember 4-én meghozott Felügyelő Bizottsági határozat alapján a belső szakértői csapat még szeptemberben megkezdte a vizsgálattal kapcsolatos szakmai munkát, a külső tanácsadók időben később, és különböző időpontokban kapcsolódtak be a szakértői munkába. A teljes projektcsapat valójában 2016. január 27-től kezdte meg a közös munkát, 2016. március 31-i befejezési határidővel. A rövid határidő minőségi teljesítése minden résztvevőtől maximális energia ráfordítást és intenzív együttműködést követelt meg.

A projekt küldetése

Az MNB FB 2015. szeptember 4-i határozata alapján indított, az MNB-ben működő Értéktár Program teljes körű, objektív tényeken alapuló, független, magas szakmai színvonalon elvégzett vizsgálata.

Fő cél

Az MNB Értéktár Programjával kapcsolatban elvégzett vizsgálatról vizsgálati anyag készítése, mely tartalmazza az elemzési szempontokat, az egyes szempontok részletes kifejtését. A vizsgálattal kapcsolatban megállapítások/határozatok és javaslatok megfogalmazása.

Részcélok

- Az Értéktár Program megalapozottságának és jogszerűségének, a jegybanki tevékenységhez illeszkedésének vizsgálata a jogi szabályozás strukturális szintjeinek áttekintése és elemzése alapján
- A korábbi jegybanki gyakorlat áttekintése
- A külföldi jegybankok hasonló tevékenységének és jogszabályi környezetének feltérképezése
- Az Értéktár Program működése, szabályozása
- A Program keretén belül vásárolt műkincsek bemutatása
- Az Értéktár Programmal kapcsolatos transzparencia (elérhetőség, látogathatóság) megvizsgálása
- Az Értéktár Program a médiában

Korlátok, nehézségek

- Időbeli korlát: a teljes körű munka csak 2016. január végén kezdődhetett el, ugyanakkor az MNB FB április végi ülésén már tárgyalni kívánta a vizsgálati anyagot, ami mindenkitől feszített munkavégzést követelt meg
- Bankbiztonsági korlátok:
 - a tanácsadók részére bocsátott nem nyilvános, belső MNB-s anyagokat csak az MNB helyszínén lehetett tanulmányozni,
 - az MNB belső anyagait elektronikusan csak az MNB által a tanácsadók részére bocsátott adatszobában lehetett megtekinteni,
 - az MNB belső anyagaival kapcsolatos elemzéseket, vizsgálatokat elektronikusan csak az MNB által biztosított számítógépen lehetett elkészíteni.
- Folyamatosan változó környezet ellenére naprakész vizsgálati dokumentumot készíteni.

Siker kritériumok

A vizsgálat eredményeinek MNB FB általi elfogadása.

Végtermékek

- Az Értéktár Program teljes körű vizsgálatát összegző dokumentum
- A vizsgálathoz kapcsolódó elemzések alapját képező mellékletek

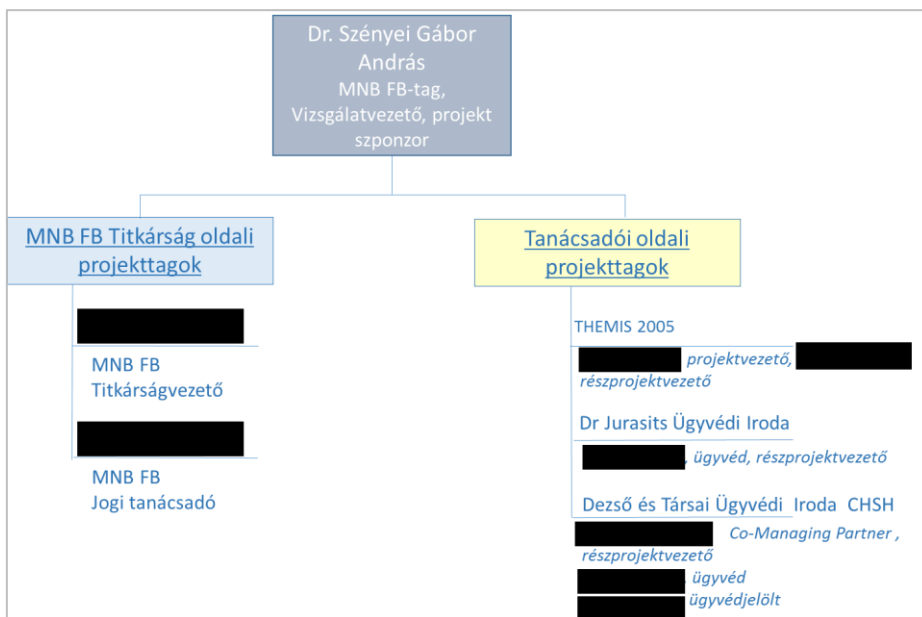
nyomtatott, papír alapon és elektronikus formában is.

Együttműködés pozitívumai

- A vizsgálat eredményes befejezése érdekében a belső és külső projektagok nagy konstruktivitással tudtak együtt dolgozni
- Az MNB FB-t képviselő projektagok mindent megtettek azért, hogy az előbb ismertetett nehézségek ellenére a munkavégzés hatékony legyen

A projekt szereplői, projektszerepek

A projekt felépítését a következő ábra szemlélteti:

a) Projekt szponzor, Dr. Szényei Gábor András MNB FB-tag.

Feladata volt a Projekt irányítása, haladásának követése, a felmerülő harmadik szintű eskalációs problémák megoldása, valamint:

- a Projekt és annak részfeladatai mindenkor összehangoltságának ellenőrzése,
- döntés a projekt célját, szervezetét vagy eredményességét befolyásoló kérdésekben,
- problémamegoldás: sorrendiség meghatározása, az egyes részfeladatok közötti összhang megteremtése.

Amint azt az 1.2 pontban a tanácsadói megbízások keretei között bemutattuk, a Vizsgálat projektcsapata egy belső és egy külső tanácsadó csapatból állt.

b) Belső tanácsadói csapat:

- [redacted] MNB FB Titkárságvezető,
- [redacted] MNB FB Jogi szakértő

Feladataik:

- A projekthez szükséges technikai feltételek biztosítása (adatszoba, számítógép, tárgyaló, belépés, stb)
- Szükséges iratok, információk, adatok rendelkezésre bocsátása, hiányzó adatok bekérésének koordinálása
- Az elkészült anyagok véleményezése
- MNB FB és a tanácsadói csapat közötti kommunikáció, feladat kiosztás koordinálása
- Szervezés

- A Vizsgálathoz tartozó, az MNB eljárási rendjéhez tartozó dokumentáció (szerződések, átadás-átvétel, elfogadás) elkészítésének irányítása

c) Külső tanácsadói csapat tagjai:

Projektvezető, részprojektvezető

- [REDACTED], THEMIS 2005

Feladatai:

- A projekt teljes időtartama alatt annak irányítása, haladásának követése, a felmerülő magas szintű eskalációs problémák megoldása, 3. szintű eskalációs problémák jelentése a Projekt szponzor felé
- A projekt ütemterv, a Projektjelentések, emlékeztetők elkészítése
- Az átadás/átvétel, elfogadás folyamatainak támogatása
- A részprojektek közötti szakmai koordináció biztosítása
- A projekttel kapcsolatos értekezletek, megbeszélések összehívása
- A váratlan események, akadályok értékelése és az ezekhez tartozó szükséges intézkedések megtétele
- A Projekt szponzor tájékoztatása a projektvégrehajtás állásáról, a projektterv és a tényleges teljesítés eltéréséről, a felmerült kérdésekről, problémákról és kockázatokról
- A leszállítandó termékek határidőre, megfelelő minőségben történő elkészítésének biztosítása
- Saját részprojektje tekintetében a magas szakmai színvonalú anyag elkészítése
- Véleményezés

Részprojektvezetők

- [REDACTED] ügyvéd, Jurasits Ügyvédi Iroda
- [REDACTED] ügyvéd, Co-Managing Partner, Dezső és Társai Ügyvédi Iroda CHSH

Feladataik:

- A projekt teljes időtartama alatt a felelősségi körébe tartozó szakvélemény elkészítésének irányítása, haladásának követése, a felmerülő magas szintű eskalációs problémák megoldása, 3 szintű eskalációs problémák jelentése a projekt vezető felé
- A váratlan események, akadályok értékelése és az ezekhez tartozó szükséges intézkedések megtétele,
- A Projektvezető tájékoztatása a projektvégrehajtás állásáról, a projektterv és a tényleges teljesítés eltéréséről, a felmerült kérdésekről, problémákról és kockázatokról
- A leszállítandó termékek határidőre, megfelelő minőségben történő elkészítésének biztosítása,
- Véleményezés

Külső tanácsadó projekttagok

- [REDACTED] ügyvéd, Dezső és Társai Ügyvédi Iroda CHSH
- [REDACTED] ügyvédjelölt, Dezső és Társai Ügyvédi Iroda CHSH

Feladataik:

- Saját részprojektjük tekintetében a magas szakmai színvonalú anyag elkészítése
- A váratlan események, akadályok értékelése és az ezekhez tartozó szükséges intézkedések megtétele,
- A Részprojektvezető tájékoztatása a projektvégrehajtás állásáról, a projektterv és a tényleges teljesítés eltéréséről, a felmerült kérdésekről, problémákról és kockázatokról
- Véleményezés

(A részprojektek közötti részletes feladatmegosztást ld. 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3)

Munkamódszer

- Adatfeldolgozás, elemzések

Az MNB által, a Vizsgálathoz összegyűjtött belső anyagok áttekintése, elemzése,

- Adatbekérések

A Belső ellenőrzési főosztály koordinálásának segítségével hiányzó (időközben keletkezett) adatok bekérése, ismételt belső adatgyűjtések

- Személyes interjúk

Szényei Gábor András vizsgálatvezető két esetben az információk tisztázása érdekében az MNB érintett vezetőivel személyes találkozó lehetőségét kérte; így 2016. január 15-én Kalina Gábor számviteli igazgató vezetésével a Számviteli igazgatóság vezetői, illetve 2016. március 4-én Gerhardt Ferenc alelnök találkozott a tanácsadói csapattal. Az MNB vezetői mindegyik esetben nyitottan álltak a megbeszélések megszervezése, lebonyolítása felé, és készséggel bocsátottak információkat, anyagokat a tanácsadók részére.

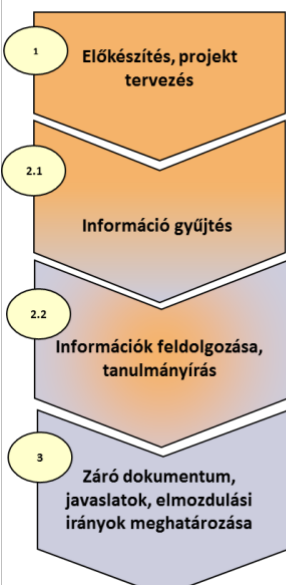
- Kutatómunka

A szakértők az elvárt szakmai minőségű és mélységű munka elvégzése érdekében saját erőforrásaik felhasználásával kutatásokat, adatgyűjtéseket végeztek, egyes esetekben, így különösen a külföldi jegybankok gyakorlatának feltárása során ebbe külföldi partnereket is bevontak.

A projekt ütemezése

- a) A projekt szakaszai

A projekt szakaszait a következő ábra mutatja:

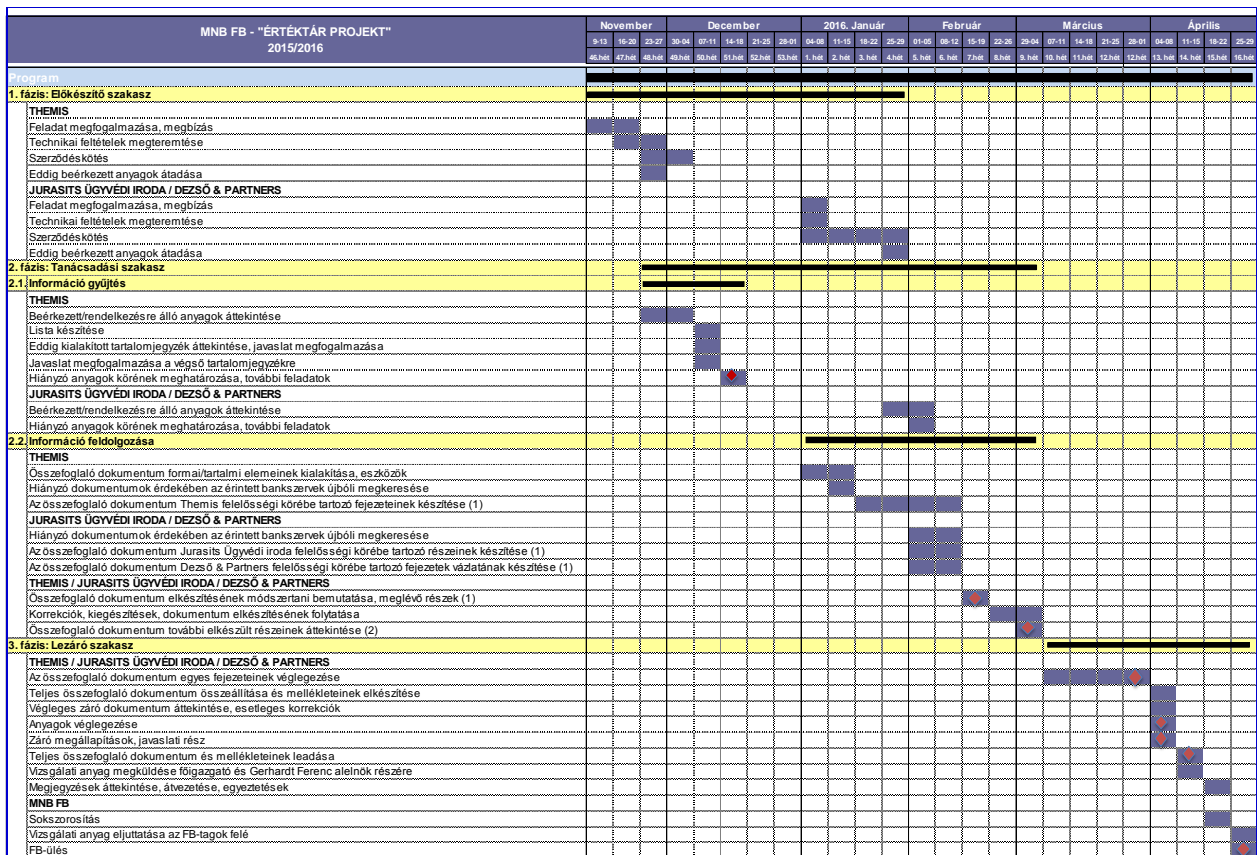
	Feladatlépések	Időzítés
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ - Feladatok, résztvevők definiálása ✓ - Projektterv elkészítése ✓ - Szerződéskötések ✓ - A rendelkezésre álló anyagok átadása 	2015.12.04-2016. 01.27.
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ - Rendelkezésre álló belső anyagok áttekintése, rögzítése ✓ - Hiányzó dokumentumok meghatározása ✓ - Javasolt tartalomjegyzék összeállítása, véglegesítése 	2016. 01.27-2016.03.04.
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ - Hiányzó dokumentumok érdekében az érintett bankszervek megkeresése ✓ - Összefoglaló dokumentum elkészítésével kapcsolatos módszertan meghatározása ✓ - A részprojektek felelősségi körébe tartozó fejezetek készítése, megvitatása 	
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ - A részprojektek felelősségi körébe tartozó fejezetek véglegesítése, lezárása ✓ - Záró dokumentum elkészítése, véglegesítése ✓ - Végző javaslatok, elmozdulási irányok összefoglalása ✓ - Tapasztalatok összegzése 	2016. 03.04-2016.04.12.

b) Mérföldkövek

	Dátum	Esemény
1	2015. december 04.	Themis 2005 csatlakozása a tanácsadói csapathoz
2	2015. december 15.	1. projekt meeting: projekt működés kereteinek definiálása, a rendelkezésre álló anyagok feltérképezése, minősítése, az adatokkal kapcsolatos további teendők megfogalmazása
3	2016. január 15.	Egyeztetés a Számviteli Igazgatóság vezetőivel
4	2016. január 27.	Jurasits Ügyvédi iroda és Dezső Ügyvédi iroda csatlakozása a projekthez, a projekt minden területét lefedő teljes körű tanácsadói munka megkezdése
5	2016. február 19.	2. projekt meeting: záró dokumentum fejezeteinek véglegesítése, felelősök
6	2016. február 29.	Adatok aktualizálása a Belső ellenőrzési főosztály koordinálásával
7-8	2016. március 04.	Megbeszélés Gerhardt Ferenc alelnökkel. 3. Projekt meeting: záró dokumentum elkészült fejezeteinek megvitatása
9	2016. március 31.	Végleges részanyagok leadása
10	2016. április 12.	Végleges záró dokumentum elkészítése

c) Ütemterv

A projekt részletes üzemelését a következő ábra tartalmazza, mely a III/1. sz. mellékletben külön is megtalálható.

Kapcsolattartás, projekt haladás követése

Az aktuális feladatok elvégzésének nyomon követése, felmerült problémák megbeszélése érdekében 3 alkalommal került sor projekt meetingre, melyről minden alkalommal státusz jelentés, illetve emlékeztető készült. A kapcsolattartás egyéb formáit (levelezés, telefon) a projekt tagok szükség szerint, rugalmasan alkalmazták.

Projekt dokumentáció

A projekttel kapcsolatban a következő dokumentumok készültek:

- projekt ütemterv
- projekt meetingek státusz jelentései, emlékeztetői
- egyéb megbeszélések emlékeztetői

(III/1., III/2., III/3., III/4 sz. melléklet).

3. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ²

3.1. Bevezetés

Az MNB 2013. december 18-i ülésére készült Társadalmi felelősségvállalás stratégiájában (I/8. sz. melléklet) hitet tesz amellett, hogy a nemzeti intézmények körében betöltött jelentősége, elismertsége és függetlensége azzal a kötelezettséggel jár számára, hogy tevékenységével a közjót szolgálja, és hozzájáruljon a társadalmi jóléthez. Felelősségvállalási stratégiájának középpontjában a Tudás és Értékek tisztelete áll.

Az MNB a kétszintű bankrendszer kialakulása óta jelentős társadalmi szerepet vállalt magára. Elkötelezett a nemzeti értékteremtés és értékmegőrzés iránt, fontos feladatának tartja a nemzeti kultúra támogatását. Értéktár Programját alig több, mint két évvel ezelőtt, 2014. január 16-án indította el. A már említett 2013. december 18-i előterjesztés a következőképpen fogalmaz:

„(Stratégiai cél: Nemzeti kultúra támogatása – Értékmegőrzés és értékteremtés)

Az MNB gazdasági-társadalmi szerepével összhangban elkötelezett a nemzeti értékmegőrzés és értékteremtés iránt, így a jogszabályi és pénzügyi lehetőségein belül társadalmi-közösségi befektetéssel támogatja azon ügyeket, amelyek az MNB vállalt céljaihoz kapcsolódnak. A Magyar Nemzeti Bank célja, hogy összetársadalmi jelentőségű ügyeket is támogasson, így társadalmi felelősségvállalási stratégián belül fontos feladatának tekinti a nemzeti kultúra támogatását is.

Műkincs visszavásárlási program

A Bank „Értéktár-programja” keretében lépéseket kíván tenni azért, hogy felkutassa, és gyűjtemény formájában megőrizze a kiemelkedő magyar alkotásokat. Ezzel kulturális értelemben gazdagítja az országot és egyben olyan gyűjteményt hoz létre, mely hosszútávon is értékálló befektetés.

A program célja az elmúlt történelmi periódusokban különböző okok miatt külföldre került legfontosabb honi műkincsek minél nagyobb hányadának visszaszerzése Magyarország számára. Tekintettel a műkincsek becsértékének megállapításához szükséges speciális szaktudásra, a program koordinálására külsős műtárgypiaci szakértőkből és a Bank felelős vezető munkatársaiból álló Tanácsadó Testület felállítása javasolt. E testület működése szavatolja a minél nagyobb átláthatóságot, a program kitűzött céljainak biztonságos elérését.

Megfontolandó, hogy az „Értéktár” program keretei az épített örökség (épületek, ingatlanok) megőrzésére, védelmére is kiterjedjenek (ide értve a Bank műemléképületét, illetve egyéb esetleges jövőbeni ingatlanvásárlásokat).”

Az MNB Igazgatóságának 112/2013. (09.30.) határozata szerint az Igazgatóság úgy döntött, hogy „a Magyar Nemzeti Bank a társadalmi felelősségvállalás programjához kapcsolódóan támogassa műkincsek megvásárlását („Értéktár program”), amelynek megvalósítására az igazgatóság a 2018. december 31-éig tartó időszakra vonatkozóan 30 milliárd forintos keretösszeget határoz meg.

Az Értéktár program kiemelt céljai:

- értékelvű felelősségvállalás a kulturális örökségvédelem területén;
- társadalmi-közösségi befektetésként a hazai műkincsvagyon gyarapítása, művészeti és társadalmi elismerésre számot tartó jegybanki gyűjtemény kialakítása;
- a gyűjtemény bemutatásával, a műkincsekről összeállított kiadványokkal, információk közreadásával értékteremtés megvalósítása;
- a műkincsek felkutatásának, helyreállításának, megőrzésének, bemutatásának támogatásával a művészeti értékek megőrzése és gyarapítása. ”³

² A szakértők megállapításait arra alapozzák, hogy teljes körűen feldolgozták Megbízási Szerződéseik tárgyköre tekintetében az Értéktár Program kapcsolódó dokumentációját.

A XXI. sz. megköveteli a szervezetektől, hogy átvállaljanak feladatokat az államtól, értékek közvetítésével adjanak a társadalomnak. Az EU 2013-ban új állásfoglalást tett közzé a társadalmi felelősségvállalással kapcsolatban, melyben hangsúlyozza a CSR gazdasági-társadalmi fontosságát. Egy szervezet presztízsét, imázsát növeli, ha felelősségvállalási stratégiája hiteles, vagyis arculata összhangban áll a vállalt szereppel. A társadalmi felelősségvállalás modelljei a bankszektorban is léteznek, és európai CSR modelljét alapvetően gazdasági-társadalmi értékek határozzák meg.

A közigazgatási szereplők még csak most kezdik felismerni a társadalmi felelősségvállalás jelentőségét. A Kormány 2015. áprilisában elfogadta a Nemzeti CSR Cselekvési Tervet, melyben vertikálisan és horizontálisan is kijelöli azokat a prioritási területeket, amelyek vonatkozásában konkrét intézkedésekkel is elő kívánja segíteni, hogy a vállalkozások nagyobb felelősséget vállaljanak Magyarország gazdasági, társadalmi és környezeti fejlődésében.

A Magyar Nemzeti Bank 2014-ben egy már korábban a magángazdaságból széles körben ismert, de ma már nem kizárólag a magánvállalkozások körében jól beváltan működő, a közjót szolgáló, átgondolt stratégiai célrendszer-kitűzést adott és erre – több nemzeti jegybankokhoz hasonlóan, illetőleg egy Európai Uniói nemzetközi viszonyrendszerben elhelyezhető - közsféra főprogramot indított.

Az MNB Társadalmi Felelősségvállalási Stratégiájával a Jegybankra a korábban e területen is jellemző, az MNB függetlenségét egyfajta passzív jegybank-vezetői szerepben megjelenítő megközelítés új értelmezést kapott, akárcsak ahogy ez a Jegybank elsődleges célja és alapvető feladatainak körében történt.

Az Magyar Nemzeti Bank aktív stratégiai főprogramja az egyik célbeli alapját képezi az Értéktár Programnak, mint „misszió” jogi kialakításának és működési szervezeti legitimitásának.

Az Értéktár Programmal kapcsolatos vizsgálat során minden olyan aspektust igyekeztünk alaposan körbejárni, mely lehetővé teszi egy objektív, átfogó kép kialakítását. Elemzésünkben kiemeljük a Program pozitívumait, de igyekszünk rávilágítani az érzékeny pontokra is.

A vezetői összefoglalóban a vizsgálati dokumentumban részletesen kidolgozott témakörök főbb megállapításait mutatjuk be, melynek felépítése követi a dokumentum felépítését és a következő nagy csomópontok köré csoportosul:

- Az Értéktár Program megalapozottságának és jogszerűségének vizsgálatát a jogi szabályozás strukturális szintjei alapján végezzük el,
- Elemezzük, hogy a Programnak vannak-e előzményei a jegybank történetében, hogyan illeszkedik a korábbi jegybanki gyakorlathoz,
- Bemutatjuk az MNB Értéktár Program előtti múkincskállományát, részletesen elemezzük összetételét, kezelését, értékének nagyságát,
- 11 európai jegybank jegybanki gyakorlatát mutatjuk be, oly módon, hogy elsőként az adott országban hatályos jegybanktörvényi rendelkezéseket ismertetjük, majd kitérünk a külföldi jegybankok múkincsgyűjtési gyakorlatára, és bemutatjuk ezen gyakorlat esetleges specifikumait. Költség adatok összehasonlítására (a téma érzékeny volta miatt) sajnos nem volt lehetőségünk.
- Részletesen foglalkozunk az Értéktár Program lebonyolítására vonatkozó belső szabályozásával, bemutatjuk a működésével kapcsolatos releváns jogi dokumentumokat (előző MNB FB 2014-es beszámoló jelentése, az Országgyűlésnek 2014-ben bemutatott éves jelentés, a Független könyvvizsgálói jelentés és az ÁSZ vonatkozó feladatainak, egyéb ellenőrzései). Az EKB eszközvásárlással kapcsolatos állásfoglalása monetáris finanszírozási kérdésekkel foglalkozott, melynek tartalma nem érintette a Programot, így annak vizsgálatától eltekintettünk.
- Összegezzük a Program működésével kapcsolatos működési/vezetői dokumentumokat (igazgatósági határozatok, testületi ülések jegyzőkönyvei)

³ Tudás és Érték, Társadalmi Felelősségvállalási stratégia, 2012. 53.p.

- Részletesen ismertetjük az Értéktár Program keretén belül megvásárolt műtárgyakat, minden olyan kapcsolódó információt (költségek, szerződések, értékbecslők, letéteményesek, tervezés stb.) mely teljes körű képet ad az MNB Értéktár Programján belül folyó tevékenységről
- Figyelmet fordítunk az Értéktár Program közösségi elérhetőségeinek lehetőségeire, médiavisszhangjára. Végezetül felhívjuk a figyelmet néhány adatra, mely a közgyűjtemények múkincsvásárlásra fordítható ráfordításait szemlélteti.

Végül megállapításainkat területenként, főbb paraméterek mentén összegezzük, az MNB részére a Programmal kapcsolatban néhány megfontolásra érdemes javaslatot fogalmazunk meg és javaslatot teszünk az MNB FB számára határozathozatalra.

A záródokumentum elkészítéséhez felhasznált dokumentumok, anyagok felsorolását az I, II, III. sz. melléletekben közöljük, melyek teljes terjedelmükben természetesen papír alapon és elektronikusan is rendelkezésre állnak. A IV. sz. melléklet az MNB részére megküldött jelen záródokumentummal kapcsolatos alelnöki és főigazgatói észrevételeket, illetve az arra adott megjegyzéseinket tartalmazza.

Az Értéktár Program működtetése korszakalkotó az újkori magyar történelemben; soha ekkora összeg nem állt még rendelkezésre a hazai közgyűjtemények gyarapítására. Bizonyosak vagyunk abban, hogy kellő történelmi távlatból visszatekintve az utókor a Programra, mint a nemzeti értékek megőrzésének letéteményesére fog tekinteni, és a kultúra támogatásában betöltött szerepét messzemenőig el fogja ismerni.

3.2. Jogi megállapítások

3.2.1. Fő jogi megállapítások

- I. A Magyar Nemzeti Bank Értéktár Programjának 2014. évi kialakítása és működési elveinek megalapozottsága Magyarország Alaptörvényéből, a Magyar Nemzeti Bankról szóló CXXXIX. törvényből (Jegybank törvény) és a Magyar Nemzeti Bank Alapító Okiratából közvetetten levezethetőek, az Értéktár Program MNB általi strukturális szabályozása azokkal nem ellentétesen került kialakításra, az Értéktár Program működése jogszerű.
Emellett kiemelendő, hogy a jelen záródokumentumban megtett jogi megállapítások és javaslatok összhangban állnak az adatfeldolgozás lezáródását követően a Kúria által 2016. március 30-án az MNB alapítványok (PADA) adatközlési kérdések tárgyában kihirdetett határozatában foglaltakkal, valamint az Alkotmánybíróság törvény Alaptörvénnyel való összhang előzetes vizsgálata tárgyában 2016. március 31-én hozott határozatában rögzített jogi megállapításokkal (I/494/2016.).
- II. Az MNB Értéktár Programja működésében szervesen és a törvényi szabályozásnak megfelelően illeszkedik az Magyar Nemzeti Bank saját jelenlegi jegybanki tevékenységéhez.
- III. A Magyar Nemzeti Bank Értéktár Programjával kapcsolatban felmerült kiadások, költségek jelenlegi szabályozása egyes jogi kérdéseinek jelen záródokumentumban történt bemutatása alapján megállapítható, hogy a kiadások és költségek szabályozására és annak végrehajtására törvényszerűen került sor.

3.2.2. Részletes jogi megállapítások

- I. Az MNB tevékenységei közül az Alaptörvény és a Jegybank törvény (illetve más törvényben, a hivatkozott körben felhatalmazása alapján jogszabály) ténylegesen csak a jegybanki státuszából származó, alapvetően a pénzügyi intézményi vezető/meghatározó szerepéből fakadó feladatait rögzíti. Ezek a megjelölések az MNB feladatai, de ez nem tévesztendő össze a tevékenységei megjelölésével, vagyis – függetlenségéből fakadóan - más tevékenységeket is gyakorolhat, magára vállalhat. Ennek egy korlátja van, az, hogy ha az MNB a megjelölt tevékenységeinek gyakorlása során mindenkor köteles betartani a Jegybank törvénynek a monetáris finanszírozás tilalmára vonatkozó 146. §-ban foglalt rendelkezését.

Ezt támasztják alá a Jegybank törvény 170.§ (3) bekezdésének előírásai is, mivel itt olyan tevékenységeket jelöl meg a Jegybank törvény, amelyek a törvény más helyein - ahol az MNB feladatai kerülnek nevesítésre -

egyik sem szerepel. (Mint pl. a szakemberképzés és kutatások támogatása, oktatási és alapítványtámogatási, valamint karitatív feladatok.)

- II. A Jegybank törvény 170. § előírásai csak és kizárólag annyit jelentenek, hogy „Az MNB által kiszabott bírságból származó bevétel” a megjelölt célokra „fordítható”. E rendelkezésből nem következik, hogy az MNB számára a felsorolt célok megvalósítására csak a bírság forrásai felhasználhatóak és az sem, hogy saját – a 146. §-beli monetáris finanszírozási tilalommal korlátozott – pénzeszközei csak e felsorolt célokra használhatóak fel.

Vagyis – konkrétan - a 170. § (3) bek. az ott megjelölt egyéb MNB tevékenységekre pénzügyi keretet teremt, addicionális felhasználási irányt ad, de nem tiltja azt, hogy ezen túl az Igazgatóság döntései alapján más MNB források is meghatározott célokhoz kerüljenek rendelkezésre.

Ezzel az értelmezéssel egybeeshetett a jogalkotó szándéka, amely nem irányulhatott arra, hogy: az MNB a bírság, mint súlyos jogkövetkezmény bevételeit – függetlenül a felügyeleti- és fogyasztóvédelmi pénzügyi fegyelem megsértésének súlyozásától, egyéb szankció típusainak alkalmazhatóságától – a bírság-forrás saját felhasználhatósága érdekében jegybanki célként privilegizálja/maximalizálja, avagy, hogy az egyéb MNB feladatok ellátásának lehetőségét (társadalmi felelősségvállalási stratégia) az évente nem kiszámíthatóan alakuló kiszabandó bírságok bevételi nagyságához kösse.

A 170. § (2) – (3) bekezdéseiben említett célok - végső soron - egy jegybanki társadalmi felelősségvállalási program fő irányainak megjelölése, amely törvényi előírások az MNB további bevételei tekintetében feladatkorlátokat vagy egyéb előírásokat nem tartalmaznak.

Annak elvi feltétele e törvényhely szempontjából is az, hogy az MNB bármely egyéb feladata csak az elsődleges célja és alapvető feladatai teljesítésének veszélyeztetése nélkül folytatható. Ez a törvényi rendelkezés minősül az MNB alapvető feladatai közé nem sorolt feladatok ellátása felső tevékenységi korlátjának.

- III. Az Értéktári program forrás-lehetőségeivel kapcsolatban még elemzésre kerül, hogy a Jegybank törvény 166. § (1) bek. - a kijelentő mondat első fordulataiban - az osztalékfizetést előfeltételként az Igazgatóság a 12. § (4) bek. b) pont szerinti döntéséhez köti. Tehát ettől a döntéstől függ az osztalékfizetés. Csak az Igazgatóság dönthet az osztalék kifizetéséről, de ebből nem következik az, hogy a mindenkori eredménytartalékból történő osztalékfizetés az MNB részéről kötelező.

Ez azonban nem mentesti az MNB-t a Jegybank törvény 147. §-ának (1) bekezdésben szabályozott az MNB a külföldi pénznemben fennálló követeléseinek és kötelezettségeinek a tárgyév utolsó napján érvényes hivatalos árfolyamon történő értékeléséből származó árfolyamnyereség, illetve árfolyamvesztés forintárfolyam kiegyenlítési tartalékba helyezési kötelezettsége alól. (A jogalkotó itt tehát rögzítette ez osztalékfizetés egy speciális korlátját.)

- IV. Az MNB az Értéktár programmal nem vállal át állami feladatot. Ha erre sor kerülne, az a monetáris finanszírozás tilalmába ütközne. (Jegybank törvény 146. §)

Az MNB nem költségvetési szerv, nem (központi) költségvetési intézmény. Nem nyereségérdekelte szervezetként működő intézmény. De nyereséges nemzeti jegybankként nem az adófizetők pénzéből gazdálkodik, állami költségvetési térítésre semmilyen jogcímen nem tarthat igényt, nem az állami költségvetési forrásokból juttatott pénzből működik. Jogi értelemben a független Jegybank gazdálkodása nem része a nemzeti vagyongazdálkodásnak.

Az MNB-nek azonban, mint a Magyar Állam tulajdonában álló, de az államháztartáson kívüli jogi személynek (gazdasági társaság) az Értéktár Program keretében szerzeményezésre fordított kiadásai is – függetlenül, hogy az bírság bevételből vagy más jegybanki forrásból származik – közpénz kiadások, mivel forrásai közpénzek. Így a rendelkezésére álló forrásból vásárolt vagyont, jelen esetben a műkincsek és műkincs-

gyűjtemények a közvagyon részét képezik. A közpénzzel és a közvagyonnal való törvényeknek és más jogszabályi előírásoknak megfelelő átlátható és biztonságos gazdálkodás pedig alkotmányos követelmény.

- V. A magyar jogrendszerben jelenleg nincsen olyan előírás, hogy a közpénzek/közvagyon kezelése során közpénz csak arra fordítható, amire a törvény felhatalmazást (appropriációt) ad, vagyis közpénz nem csak arra fordítható, amire a jogszabály kifejezetten a felhasználását megengedi.

Az MNB közpénz kiadásainak és bevételeinek felhasználása során – a fentiek szerint - köteles azonban betartani a Jegybank törvény 4. § (11) bekezdésben megjelöltek mellett a 146. §-ában szereplő, a monetáris finanszírozás tilalmára vonatkozó korlátozó rendelkezést.

- VI. Az MNB Alapító Okirata az MNB tevékenységi körének megjelölésekor a Jegybank törvénnyel összhangban ténylegesen csak a jegybanki státuszából származó, alapvetően a pénzügyi intézményi vezető/meghatározó szerepéből fakadó feladatait szabályozza.
- VII. Az Értéktár Program keretében megvásárlásra került valamennyi műkincs és műkincs-gyűjtemény esetében az Igazgatóság – saját ügyrendjében, több helyen a zárodokumentumban meghatározottan - egyedileg hozott döntést.

Az MNB Alapító Okirata szerint az Igazgatóság ügyrendje – eltérően a Felügyelőbizottság ügyrendjére vonatkozó előírásokkal – nem kötött a részvényes képviselőjében eljáró államháztartásért felelős miniszter részvényesi határozatával történő jóváhagyásához (Alapító Okirat 8. 4. pont). Az Igazgatóság ügyrendje önmagában legitim, ha annak előírásait saját maga az Igazgatóság a Jegybank törvény és más jogszabályok, továbbá az Alapító Okirat rendelkezéseinek keretei között állapította meg.

Az Igazgatóság hatás- és feladatköre figyelemmel a jogi konvergencia-kritériumként megjelenő jegybanki pénzügyi függetlenség kötelezettségére, az Európai Unió működéséről szóló szerződésben foglaltakkal, az Európai Központi Bank Alapokmányával, az EKB 2010. Konvergencia-jelentéssel és az egyszemélyes részvénytársaságra vonatkozó gazdasági-társasági jogi szabályozással (korábban: (Gt.) 284. § (2) bek.) összhangban került megállapításra.

Az Igazgatóság ezen hatás- és feladatköre a Jegybank törvény, a vonatkozó jogszabályok, valamint az MNB Alapító Okirata keretei között a saját ügyrendjében részletekbe menően meghatározott.

Az MNB ügyvezető szerveként rendkívül jelentős vezetői pozícióval rendelkezik, azonban a jogi szabályozási közeg előírásai szerint döntéseit részletesen dokumentálni köteles, tevékenységének áttekinthetősége, működésének széles körű ellenőrzési lehetősége és kötelezettsége felelős gazdálkodásának meghatározó biztosítéka.

- VIII. Az MNB Alapokmánya szerint az MNB „az Értéktár program koordinálására, a műkincsek eredetiségének, művészettörténeti jelentőségének és értékének meghatározására a hazai országos közgyűjtemények vezetőiből és más neves szakértőkből, valamint a jegybank alelnökéből álló Tanácsadó Testületet állított fel. A Testület a munkáját megalapozó, a jegybank igazgatósága által meghatározott működési és szerzeményezési szabályzat szerint végzi, biztosítva a szükséges szakértelmet, a jogszerűséget, az átláthatóságot és a program kitűzött céljainak elérését.”

3.3. A Vizsgált országok jegybanki gyakorlata

A külföldi jegybankok műkincsvásárlási, műkincsgyűjtési gyakorlatával kapcsolatos kutatásaink eredményét az alábbi táblázatban foglaltuk össze:

	Hasonló jogi szabályozás és jegybanki gyakorlat	Részben eltérő jogi szabályozás és jegybanki gyakorlat	Lényegesen eltérő jegybanki gyakorlat
1. Egyesült Királyság			X
2. Franciaország	X		
3. Németország	X		
4. Ausztria	X		
5. Lengyelország		X	
6. Csehország		X	
7. Szlovákia			X
8. Olaszország	X		
9. Görögország		X	
10. Portugália		X	
11. Spanyolország	X		

A fenti összefoglaló táblázat alapján látható, hogy a magyar jogi szabályozáshoz és jegybanki gyakorlathoz viszonyítva alapvetően három kategóriába sorolhatóak a Vizsgált Országok a jogi szabályozásuk és a jegybanki gyakorlatuk alapján.

3.3.1. Hasonló jogi szabályozás és jegybanki gyakorlat:

Franciaország, Németország, Ausztria, Olaszország és Spanyolország jegybankjait megvizsgálva megállapítható, hogy ezen országok hasonló jogi szabályozással rendelkeznek és hasonló jegybanki gyakorlatot folytatnak a műkinccsgyűjtési tevékenységet illetően.

A fenti országokban a jogalkotó lehetővé tette a jegybankok számára ingó vagyontárgyak (így többek között műkinccsek) vásárlását, amely jogi felhatalmazással élve a jegybankok CSR-tevékenységük keretén belül folytatnak műkinccsgyűjtési tevékenységet.

A fenti országok jegybankjai az MNB gyakorlatához hasonlóan aktív és/vagy jelentős pénzügyi forrásokat igénylő műkinccsgyűjtési tevékenységet folytatnak a kultúra támogatása érdekében.

A műkinccsgyűjtési tevékenység alapján beszerzett műkinccsek egyrészt a nyilvánosság számára való bemutatást szolgálják múzeumokban történő letétbe helyezés útján, másrészt az adott jegybank épületeit, azaz a jegybanki munkakörnyezetet díszítik.

A fenti országok gyakorlata pénzügyi aspektusainak érzékeltetése céljából kiemeljük, hogy a Banco de Espana jelentősnek mondható, körülbelül 40.000.000 EUR összegű műkinccsállományt tart nyilván mérlegében művészeti gyűjtemény megnevezéssel. Szintén kiemelkedő pénzügyi forrásokkal támogatja a Banque de France a francia állami intézmények műkinccsgyűjtését, így például a közelmúltban 80.000.000 EUR összeggel támogatta Rembrandt: Oopjen Coppit portréjának a Louvre és a holland kormány általi közös megvásárlását.

Végül, általánosságban elmondható, hogy az ebbe a körbe tartozó jegybankok törekszenek arra, hogy a kezelésükben levő műkinccset a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tegyék, így számos országban a jegybankok múzeumok

tulajdonosai (pl. Németország, Olaszország, Spanyolország). Ezek közül az egyik legjelentősebb a Deutsche Bundesbank által vezetett múzeum, amely a világ egyik legnagyobb, kb. 350.000 darabból álló érme-, és bankjegy-gyűjteményével rendelkezik.

3.3.2. Részben eltérő jogi szabályozás és jegybanki gyakorlat:

Lengyelország, Csehország, Görögország és Portugália jegybankjára hasonló jogi szabályozás vonatkozik, ugyanakkor a gyakorlatukat megvizsgálva kijelenthető, hogy jelenleg nem folytatnak aktív műkincsgyűjtési tevékenységet. Tudomásunk szerint azonban korábban – bár nem programszerűen – folytattak hasonló CSR-tevékenységet.

A fentiekből következően ezen országok jegybankjai rendelkeznek műkincsgyűjteménnyel, azonban jelenleg nem fordítanak jelentős pénzügyi erőforrásokat a gyűjtemények bővítésére, csupán a kezelésükben levő műkincsek gondozásáról, restaurálásáról gondoskodnak.

Lengyelország és Csehország jegybankjait megvizsgálva a magyar szabályozáshoz képest eltérés figyelhető meg a jogellenesen kivitt műkincsek visszavásárlásával kapcsolatban, a lengyel és a cseh jogalkotó e tekintetben a kulturális ügyekért felelős minisztériumnak biztosított hatásköröket.

Portugália helyzete szintén speciális, tekintettel arra, hogy a Banco de Portugal az ország gyarmati múltjának köszönhetően számos, a gyarmati múltra visszavezethető műkincs kezeléséről gondoskodik, amelyek kezelése a bank vezetősége által meghatározott elvek alapján történik.

A lengyel jegybank festménygyűjteményét a hagyományos műkincsvásárláson kívüli módon, egy pénzügyi vállalkozással szemben lefolytatott fizetésektelenségi eljárás keretén belül szerezte meg.

3.3.3. Lényegesen eltérő jogi szabályozás és jegybanki gyakorlat

Az Egyesült Királyságban és Szlovákiában hatályos jogszabályi rendelkezések vizsgálata alapján megállapítható, hogy elméletileg ezen országok jegybankjai is jogosultak lehetnek műkincsek vásárlására, hiszen meghatározott jogi keretek között jogosultak az önálló működésre és szabad gazdálkodásra.

Ugyanakkor kutatásaink alapján ezen országok jegybankjai sem jelenleg, sem a közelmúltban nem folytattak műkincsgyűjtési tevékenységet.

A Bank of England tevékenysége ezzel szemben kiterjed a korábbi, 1694-es alapítása óta birtokába került műkincsek gondozására. Ezen tevékenysége során a Bank of England különböző kategóriákba sorolta be a tulajdonában levő műkincseket, elkülönítve így a (i) bankjegyeket és érméket; (ii) könyveket és régi dokumentumokat; (iii) antik bútorokat; (iv) festményeket és fotókat; (v) ezüst tárgyakat; (vi) valamint a szobrokat és egyéb műalkotásokat (pl. a mindennapi munka során régebben használt eszközök, régi írógépek, fegyverek).

3.3.4. Általános megállapítások:

A fentieket összefoglalva megállapítható, hogy a Vizsgált országok jegybankjainak közel fele a magyar jegybankhoz hasonló jogi szabályozás alá esik és hasonló gyakorlatot folytat, míg egyharmaduk esetében bizonyos szempontból hasonló, más szempontok alapján pedig eltérő jogi szabályozás mellett lényegesen eltérő gyakorlatot találtunk. A Vizsgált országok közül Szlovákia és az Egyesült Királyság jelenleg nem folytat műkincsgyűjtési tevékenységet, csupán a birtokukban levő műtárgyak kezeléséről gondoskodnak.

A vizsgálat során szerettünk volna az egyes bankok között összehasonlító költségelemzéseket végezni, melynek alapját a jegybankok EKB által használt tőkejegyzési kulcsának és a kezelt műkincs állomány nagyságának aránya adta volna, azonban a téma érzékeny jellege miatt nem volt lehetőségünk pontos adatokhoz jutni, így ettől sajnós el kellett tekintenünk.

3.4. A Magyar Nemzeti Bank Értéktári Programja előtti gyakorlata

Az MNB az Értéktár Program előtt is vásárolt/gyűjtött műkincseket, azonban a döntéseket az arra jogosultak nem tervezett jelleggel, de az akkor hatályban levő Gazdálkodási Kézikönyv alapján, a takarékos vagyongazdálkodás szempontjait szem előtt tartva hozták meg.

Az Értéktár Program előtti műkincsgyűjtemény összesen 712 műtárgyból áll, a gyűjtemény művészettörténeti jelentősége változó. A műkincsgyűjtemény elektronikus feldolgozására és SAP rögzítésére 1998-ban került sor, ettől az évtől kezdve egyértelmű az adatok pontossága. Ennek megfelelően elemzésünkben az 1938-1998 közötti és 1998-2014 közötti állományt kezeljük egységként. Az MNB –PSZÁF összeolvadásakor a PSZÁF műkincsei szintén rögzítve lettek, ezek száma azonban nem jelentős.

Ebben az időszakban is voltak olyan évek, amikor kiugróan magas volt a vásárolt műkincsek száma (pl 2001, amikor az 1999-2014 közötti időszak összes műkincsvásárlásának 25 %-a került megvásárlásra, vagy 2006 és 2007, amikor ugyanezen időszak 14,4 %-a és 13,6 %-a.). Az Értéktár Program előtti műkincs állomány becsült értéke (a Számviteli Igazgatóságtól kapott adatok alapján) 815 057 785 Ft.

A műtárgyak jellemzően az MNB irodáit, közösségi helyiségeit díszítik, de néhány szerzemény tárolási nyilatkozattal más szervezetben került elhelyezésre. Az MNB tulajdonából az évek során kerültek ki műtárgyak.

Az MNB az Értéktári Program bevezetése előtt is, az erre a célra megbízott szakértők által tett megállapítások, ajánlások figyelembevételével folyamatosan gondozta a kezelésében levő műkincseket, műtárgyakat.

2014-ben a Minőségműhely Kft. által végzett felmérés alapján megállapításra került, hogy az MNB tulajdonában levő műkincsek mintegy 17,5%-a művészeti szempontból kiemelkedő jelentőséggel bír (törzsanyag). A gyűjtemény nagyobb része (69%), irodadekoráció, és így a jegybank munkatereinek díszítésére volt alkalmas. A gyűjtemény 13,5%-a művészettörténeti szempontból jelentőséggel nem bír, így annak értékesítését javasolták.

A Gazdálkodási Kézikönyv rendelkezései általános jelleggel és átfogóan szabályozták az MNB ingó vagyontárgyak beszerzésére irányuló eljárását, részletesen meghatározva a hasznosítás, a vagyonkezelő és a vagyontárgy fogalmát. A Számviteli Törvény alapján a tárgyi eszközök közé sorolt műtárgyak vásárlásának elszámolására a Számviteli Törvény és a Gazdálkodási Kézikönyv szabályozása alapján került sor.

3.5. Az Értéktár Program működésével kapcsolatos releváns dokumentumok és azok jogi hatásai

- I. Az előző Felügyelőbizottság 2014. márciusi beszámoló jelentéssel összefüggésben megállapítható, hogy kialakításra került az a szabályozási rendszer, amely jogi hierarchiáját tekintve az Alaptörvény – Jegybank törvény – MNB Alapító Okirat – MNB Alapokmány – Társadalmi Felelősségvállalási Stratégia – Értéktári Program Tanácsadói Testület Működési és Szerzeményezési Szabályzat szabályozási szinteken épül fel, és amely garanciákat teremt az Értéktári Program végrehajtásának jogszerűségére.

Tény azonban, hogy az Alaptörvény, a Jegybank törvény, illetve az MNB Alapító Okirata – a korábban leírtakra is figyelemmel - nem tiltja a TFS keretén belül az Értéktár Program kialakítását, működését, és így azokból közvetetten levezethetően a program működési elveinek törvényi megalapozottságot adhat, de maga a Jegybank törvény, illetve az MNB Alapító Okirata pozitív szabályozással nem is nevesíti sem az MNB Társadalmi Felelősségvállalási Stratégiáját, sem pedig annak koherens részeként Értéktár Programját. (az előző Felügyelőbizottság: „rendelkezéseiből közvetlenül nem vezethető le”.)

Ugyanakkor az MNB a saját Igazgatósága általi – normatív (általános) jellegű határozatokkal történő - szabályozásával MNB belső jogi keretek között megteremtette az Alapokmány – Társadalmi Felelősségvállalási

Stratégia – Értéktár Program Tanácsadói Testület Működési és Szerzeményezési Szabályzat egymásra épülő részletes szabályrendszerével azt, hogy az Értéktár Program végrehajtására a saját jegybanki tevékenységéhez illeszkedően, költségkezelésben kiszámíthatóan, szakmailag prudens módon, és széles körűen dokumentáltan, így jól ellenőrizhetően kerüljön sor.

Ez a jogalkotási helyzet vezetett oda, hogy annak ellenére, hogy az Értéktári program társadalmi-, közrendeltetése és a műkincsvásárlások alapos előkészítő/értékelő eljárásai alapján történő végrehajtásában is elégedettségre adhat okot és sikeresnek tekinthető, a programot éppen az említett törvényi/így alapító okirati szabályozottsági hiányosságokra hivatkozó (eltérő értelmezéseket lehetővé tevő) ellenvélemények folyamatosan támadják.

- II. Az Országgyűlés a 2014-i Éves jelentést 2015. novemberében tárgyalta együttesen a 2012 és 2013. évi jelentésekkel és azokat – az üzleti jelentésként és beszámolóként - a H/6947-H/6948-H/6949. sz. határozat előterjesztésekkel a Gazdasági Bizottság 2015. október 27-i ülésén megvitatottak szerinti támogató javaslatára elfogadta.

Ezekkel a határozat-hozatalokkal az Országgyűlés (és Gazdasági Bizottsága) az MNB megjelölt három tárgyévre készített gazdasági működésének beszámolóit, így annak teljes tárgyévokban folytatott tevékenységét elismerte, elfogadta, az ellen a Magyar Állam, mint részvénytulajdonos nevében semmilyen kifogást nem emelt, azt összességében jogszerűnek találta, legitimálta.

- III. Az MNB könyvvizsgálója az Ernst and Young Kft. Független Könyvvizsgálói a 2014. gazdasági év vonatkozásában Jelentést adott ki hitelesítő záradékként az MNB részvényese részére 2015. május 27-én.

A gazdálkodás szabályosságának egészére vonatkozó nyilatkozat alapján a 2014. évi Értéktár Programmal kapcsolatban felmerült kiadások, költségek szabályozását és azok számviteli kezelését a vonatkozó, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvénynek és az ahhoz kapcsolódó jogszabályoknak megfelelőnek minősített, ezzel is alátámasztva – többek között – az Értéktár Program működésének számviteli szabályosságát.

- IV. Az Állami Számvevőszék 2014. évre vonatkozóan (az Értéktár programra is kiterjedő) ellenőrzésének helyszíni vizsgálata véget ért, jelentés még nem került kiadásra..

A Program beindításával, működésével kapcsolatos igazgatósági és egyéb vezetői döntések

Az MNB Igazgatósága 2013 szeptember 30-i ülésén foglalkozott első alkalommal az MNB társadalmi felelősségvállalással kapcsolatos szerepével, melyen az Igazgatóság határozatot hozott az erre vonatkozó program kidolgozásáról és ahhoz kapcsolódóan, műkincsek megvásárlásáról „Értéktár program” keretében. A felhasználható költségkeret nagyságrendjét az Igazgatóság 2018. december 31-ig 30 mrd Ft-ban határozta meg.

A szerzeményezések minden alkalommal az Értéktár Program Tanácsadó Testületének előterjesztéseinek jóváhagyásával, igazgatósági határozat keretében történtek. A Testület határozatai szerint többszöri gondosan összeállított műtárgy-válogatással volt indokolt a szerzeményezéseket megkezdeni, illetve a tevékenységükkel a nyilvánosság elé kiállni. A Testület a működését és javaslatait dokumentáló iratokat szabályosan rögzítette/i és az Igazgatóság elé tárta/ja.

3.6. Az Értéktár Program Tanácsadó Testületének ülései

Az Értéktár Program Tanácsadó Testülete 2014. február 27-én kezdte meg munkáját. A tagok 2014 folyamán összesen 6 alkalommal találkoztak, illetve [REDACTED] kapcsolatban került sor egyeztetésre.

2015-ben 2 ülést folytatott a testület, melyből az egyik formája elektronikus úton történő szavazás volt. Az ülésekről minden esetben jegyzőkönyv készült.

A testületi ülések Gerhardts Ferenc vezetésével zajlottak, melyeken a testületi tagokon kívül egy-egy alkalommal meghívott vendégek is részt vettek.

Az első nagy szerzeményezési „csomaggal” (8 tétel) a Testület a 2014. 07. 21-i ülésén foglalkozott. A Testület ettől az üléstől kezdve fókuszáltan, és körültekintő gondossággal alapvetően a javaslatok feldolgozásán dolgozott, és csak azokról készített előterjesztést, amelyekkel kapcsolatban alaposan alátámasztott adatokkal rendelkezett. 2015. október 15-i ülésén a testület kitért az addigi munka értékelésére, mellyel kapcsolatban a tagok a testület munkájára vonatkozó megjegyzései a következőképpen foglalhatóak össze:

- Sikereség, pozitív hozzáállás
- Értékkeremtés, egyedülálló lehetőség a nemzeti vagyon gyarapítására
- Rendszeresebb ülések, a művészettörténeti elemzésekhez és a szakmai vélemények elkészítéséhez szélesebb körből felkért szakértők
- A program megnyilvánulási lehetőséget jelent a szakértők számára
- Kiadvány szerkesztésének gondolata
- Aukción való vásárlás megvizsgálása

3.7. Igazgatósági határozatok

2014-ben az Igazgatóság 7 alkalommal foglalkozott az Értéktár Programmal. Az első konkrét vásárlásokkal kapcsolatos előterjesztés jóváhagyására 2014. szeptember 16-án került sor (8 tétel szerzeményezési kezdeményezése került jóváhagyásra).

2015-ben az Igazgatóság 4 alkalommal hozott határozatot az Értéktár Programmal kapcsolatban, ezek mindegyike a szerzeményezésre javasolt műtárgyak jóváhagyására vonatkozott.

[REDACTED]

3.8. A Program lebonyolítására vonatkozó belső szabályozás

Értéktár Program Tanácsadó Testülete

- I. Az Alapokmánnyal formailag nem ellentmondóan, de nem is teljesen összhangban (érdemileg/tartalmilag azonban nem kifogásolhatóan) a Tanácsadó Testület a Működési és Szerzeményezési Szabályzatát saját maga fogadta el, és két alkalommal módosította. A Tanácsadó Testület elfogadó döntését követően az MNB Igazgatósága a Szabályzatot és annak mindkét módosítását határozatokkal jóváhagyta, így a módosított szabályzat – az MNB Alapokmányában megjelöltektől eltérő forma ellenére - tartalmi értelemben az Igazgatóság által elfogadottnak minősül.

Az Értéktár Program beszerzéseire kapcsolódó eljárási szabályok, kötelezettségi és utalványozási rend, értéktári vagyontárgy kezelési szabályzata esetlegesen felmerülő egyéb ráfordítások

- I. Az MNB Gazdálkodási Kézikönyv Értéktári programmal kapcsolatos vonatkozó fejezetei – szervesen kapcsolódva a szabályozási rendszer elemeihez - alapvetően technikai eljárási, szervezeti intézkedési, illetve számviteli részletszabályokat rögzítenek.
- II. A műkincsek és műkincs gyűjtemények szerzeményezése során – a rendelkezésre álló információk szerint - az MNB részéről minden, közbeszerzési értékhatárt elérő esetben speciális „kiemelt” közbeszerzések szabályos lebonyolítására került sor.

3.9. Az Értéktár Program keretén belül lebonyolított szerzeményezések illeszkedése a meghirdetett stratégiához

Az MNB Társadalmi felelősségvállalási Programjában megfogalmazásra kerültek a megvásárolandó műtárgyak gyűjtésével kapcsolatban elvárások, melynek az ÉP keretén belül megvásárolt műkincsek minden esetben megfelelnek.

Az Értéktár program kiemelt céljai:

- értékelvű felelősségvállalás a kulturális örökségvédelem területén;
- társadalmi-közösségi befektetésként a hazai műkincsvagyon gyarapítása, művészeti és társadalmi elismerésre számot tartó jegybanki gyűjtemény kialakítása;
- a gyűjtemény bemutatásával, a műkincsekről összeállított kiadványokkal, információk közreadásával értékteremtés megvalósítása;
- a műkincsek felkutatásának, helyreállításának, megőrzésének, bemutatásának támogatásával a művészeti értékek megőrzése és gyarapítása.

Azt gondoljuk azonban, hogy ha ennek fókuszja szűkítésre kerülne, a gyűjtemény gyarapítás még koncentráltabb lehetne.

3.10. Értéktár Program keretén belül megvásárolt tárgyak bemutatása, közösségi elérhetősége

Az ÉP keretén belül megvásárolt műkincsek a nemzeti kultúra részét képezik.

Az Értéktár Program keretén belül 2016. február 29-ig 12 vásárlás került lebonyolításra, mely tartalma

- 6 festmény (Vaszary, Gulácsy, Orbán Dezső, Munkácsy, Tiziano, van Beijeren művek)
- 1 festmény gyűjtemény (Kövesi-gyűjtemény 115 db festmény),
- 2 művészeti gyűjtemény (Bachman Gábor építészeti gyűjtemény és Moholy-Nagy László gyűjtemény, 6 festmény és 2253 db dokumentum),
- 1 dokumentumgyűjtemény (Artpool gyűjtemény, 650 folyóméternyi anyag és 2300 órányi digitalizált anyag)
- 1 érmegyűjteményt (Törő-gyűjtemény, 216 db)
- 1 fegyvergyűjteményt (Péterváry-hagyaték, 463 db)
- illetve a Szentendrei Szabadtéri Múzeum Erdélyi tájegység létrehozásának és megvalósításának támogatása

A vásárlásokra, ill. a Szentendrei Szabadtéri Múzeum Erdélyi tájegységének megvalósításához szükséges támogatás megítélésére minden alkalommal az Értéktár Program Tanácsadó Testület előterjesztésére, az MNB Igazgatóság határozatai alapján került sor.

Az MNB az Értéktár Program keretén belül a Gazdálkodási Kézikönyv előírásainak megfelelően 2016. február 29-ig a műtárgyakért a szerződések és a Számviteli Igazgatóságtól kapott adatok⁴ szerint megvásárlásáért 8 816 669 534 Ft került kifizetésre.

A járulékos költségek (melyek tartalmazzák az ügyvédi költségeket, a szállítás, biztosítás és ÁFA-fizetési költségeket) 468 861 491 Ft-ot tettek ki, így a Számviteli igazgatóság nyilvántartása szerint az Értéktár Program terhére kifizetett bruttó érték 9 285 531 025 Ft. A Kövesi-gyűjteménnyel kapcsolatban kiemelni kívánjuk, hogy bár a gyűjtemény vásárlási értéke 795 000 000 Ft volt, a darabonként elvégzett értékbecslés utáni értéke ma már 1 072 000 000 Ft.

Minden jogképes személy javaslatot tehet az MNB Értéktár Programja keretén belül műkincsek megvásárlására, így a javaslattevők között találhatunk magánszemélyeket és intézményeket is. Az eddig megvásárolt műkincsekkel kapcsolatban a legtöbb javaslat a Szépművészeti Múzeum/MNG részéről érkezett.

Minden egyes műtárgy vásárlását alapos értékbecslés előzi meg, melyet minden esetben a szakterület kiválóságai végeznek el, ugyanakkor megjegyezni kívánjuk, hogy a Tiziano-képhez nem készült külföldi szakértő értékbecslés.

Az illetékes országos közgyűjtemények által felkért értékbecslők munkájukért az MNB részéről díjazásban nem részesültek.

Az MNB törekszik arra, hogy csak igazságügyi műtárgyszakértőkkel végeztesse el a vásárolandó műtárgyakkal kapcsolatos értékbecslési munkát. Ma Magyarországon jelenleg 8 fő rendelkezik ezzel a képesítéssel, közülük 4 személyt kért már fel az MNB értékbecslésre. Gyakorlatilag Magyarországon nem lehet találni olyan szakértőt, akiknek soha nem volt köze a Szépművészeti Múzeumhoz, vagy a Nemzeti Galériához, esetleg valamelyik aukciós házhoz, műkereskedéshez.

A szerzeményezések minden alkalommal az Értéktár Program Tanácsadó Testület előterjesztésére, az MNB Igazgatóságának határozatára történtek.

A megvásárolandó műkincsek előterjesztését minden alkalommal alapos háttérvizsgálatok előzték meg. Amennyiben nem volt kielégítő a jogi háttér tisztasága, vagy a szakértői vélemények alapján a művet mégsem ítélték olyan értékesnek, hogy az Értéktár Programba kerüljön, az előterjesztést elutasították.

Az MNB által megvásárolt műkincs és műkincs-gyűjtemény mindegyike vonatkozásában – a garanciális jogi elvárások miatt - ügyvédi ellenjegyzésekkel történő adásvételi szerződések megkötése mellett -, azzal párhuzamosan birtokbaadási jegyzőkönyvek is felvételre kerültek, illetve - a műtárgyak elhelyezésére - az érintett felek letéti szerződéseket kötöttek egymással.

A műkincsek és műkincs-gyűjtemények valamennyi adásvételi szerződésében rögzítésre került, hogy az MNB részéről az adott, eseti szerzeményezésre a saját TFS-e és az annak részeként működő Értéktár Programjának végrehajtására kerül sor.

Az Értéktár Programmal kapcsolatos legfontosabb információk, adatok az MNB honlapján könnyen elérhetőek, naprakészek.

Az MNB törekszik arra, hogy az Értéktár Program keretén belül vásárolt műkincsek az ország különböző, vidéki közgyűjteményeiben is láthatóak legyenek. Eddig közel 250 ezren látták a műtárgyakat vidéken és Budapesten.

3.11. Az Értéktár Program további beszerzési tervei

Az Értéktár Program beszerzéseivel kapcsolatban nincs tervezési folyamat, nincsenek tervek, és ezt a jövőre vonatkozóan sem látja kivitelezhetőnek a Tanácsadó testület elnöke.

⁴ Számviteli Igazgatóság adatszolgáltatásai, 2015. október, 2016. január, 2016. március

3.12. Az Értéktár Program médiavisszhangja

Az Értéktár Program beszerzéseivel a kezdetektől aktívan foglalkozott a média, azonban ennek intenzitása csökkenő tendenciát mutat.

A bejelentés után (ahol a kulcsszavakat egyrészt az értékteremtés, másrészt a közpénz költés, jegybanktörvénynek való megfelelés jelentette) a közvélemény főként a nagy értékű, vitatott/nagy érdeklődésre számot tartó beszerzésekkel kapcsolatban (Munkácsy, Tiziano) dinamizálódott ismételten.

A médiában való érdeklődés meghatározó témakörei

- A Program bejelentését követő találgatások, pletykák (Miért a jegybank hirdette meg ezt a kulturális jellegű Programot? Mi a Program valódi célja? Milyen műkincseket fognak venni? Mik lesznek a preferenciák?)
- Közpénz, adófizetők pénzének elköltése; jogszerűség
- Munkácsy-trilógia
- Értékteremtés
- Tiziano-kép
- Kövesi-gyűjtemény
- Értékbecslők
- Szakmai viták- milyen műkincsek vásárlására fordítsa az MNB ezt az összeget?

Az MNB 12 alkalommal adott ki sajtóközleményt a Programmal kapcsolatban. A sajtóközlemények tömören, lényegre törően, de informatívan tájékoztatták a közéletet a programban történt legfőbb változásokról, lépésekről, a releváns adatokról. 2 alkalommal (2015. július 27-én és 2015. december 22-én) sajtótájékoztató keretében mutatta be a szerzeményeket Gerhardt Ferenc alelnök, az első alkalommal a Magyar Nemzeti Galériában Baán Ferenc főigazgatóval, a 2. eset aktualitását a Kövesi-gyűjteményt megnyitása adta Miskolcon, a Hermann Ottó Múzeumban.

A közélet sem az Értéktár Program Tanácsadó testületének tagjaival, sem a működési és szerzeményezési szabályzatával kapcsolatban kiadott sajtóközleményekre nem tett reagálásokat.

Az Értéktár Program „arca” a médiában Gerhardt Ferenc alelnök, aki interjúkkal, sajtóközleményekkel, média megjelenésekkel igyekezett a közvélemény elé tárni a Program értékteremtő céljait. Reagálásaiban – melyben vélhetően közrejátszik művészettörténeti tájékozottsága, ismeretei - minden alkalommal a tényszerűsége, szakmaiságra, törvényszerűsége és értékteremtésre helyezi a hangsúlyt. Kommunikációs megnyilvánulásai ugyanakkor inkább offenzívák és utókövető jellegűek, mint proaktívak voltak.

A Programmal kapcsolatban az MNB számtalan megkeresést kapott. Az „Átlátszó” oknyomozó portál folyamatosan megkeresésekkel fordul az MNB felé (eddig összesen 5 alkalommal), melyre az MNB Kommunikációs és pénzügyi ismeretterjesztési Igazgatósága megfelelő mélységű válaszokat ad, és az igényelt adatokat a törvényi előírásnak megfelelő tartalomban rendelkezésükre bocsátja.

A megkeresések csomópontjai a következők voltak:

- Szerzeményezési szerződések
- ÉP Tanácsadói Testület tisztelet díjai
- Egyes vásárlásokhoz kötődő értékbecslések (Moholy-Nagy gyűjtemény, Törő-gyűjtemény, Munkácsy)
- Adásvételi szerződések
- Ügyvédi szerződések

Az „Átlátszó” a honlapján az adatigényléseket 3 alkalommal sikeresnek, 2 alkalommal részben sikeresnek ítélte.

3.13. Összehasonlító adatok: az Állami Költségvetésben, közgyűjteményekben műtárgyvásárlásra fordított támogatások

A magyar közgyűjteményeknek gyakorlatilag nincs műtárgyvásárlási keretük. Műtárgyvásárlásra a legnagyobb kerete az NKA-nak van, mely 2012-ben 133 millió, 2013-ban 117 millió, 2014-ben 157 millió forint volt. Az Állami Költségvetésben a Közgyűjteményekre fordított támogatás teljes összege 2016-ban mindössze 18 395,3 milliárd Ft volt.

4. MEGÁLLAPÍTÁSOK ÖSSZEFOGLALÁSA TERÜLETENKÉNT

Megállapításainkat a következő táblázatban foglaltuk össze, ahol területenként végigmegyünk az egyes megállapításokon, amelyekhez elemzési paramétereket rendeltünk, és jelöljük, hogy melyik megállapítást javasoljuk határozathozatalra.

	Terület	Megállapítások területenként	Paraméter
1	Az Értéktár Program megalapozottsága és jogszerűsége, a jegybanki tevékenységhez illeszkedése a jogi szabályozás strukturális szintjeinek megfelelően - Főbb jogi megállapítások	<p>A Magyar Nemzeti Bank Értéktári programjának 2014. évi kialakítása és működési elveinek megalapozottsága Magyarország Alaptörvényéből, a Magyar Nemzeti Bankról szóló CXXXIX. törvényből (Jegybank törvény) és a Magyar Nemzeti Bank Alapító Okiratából közvetetten levezethetőek, az Értéktár Program MNB általi strukturális szabályozása azokkal nem ellentétesen került kialakításra, az Értéktár Program működése jogszerű.</p> <p>Emellett kiemelendő, hogy a jelen záródokumentumban megtett jogi megállapítások és javaslatok összhangban állnak az adatfeldolgozás lezáródását követően a Kúria által 2016. március 30-án az MNB alapítványok (PADA) adatközlési kérdések tárgyában kihirdetett határozatában foglaltakkal, valamint az Alkotmánybíróság törvény Alaptörvénnyel való összhang előzetes vizsgálata tárgyában 2016. március 31-én hozott határozatában rögzített jogi megállapításokkal (I/494/2016.).</p>	SZ
2		Az MNB Értéktár Programja működésében szervesen és a törvényi szabályozásnak megfelelően illeszkedik az Magyar Nemzeti Bank saját jelenlegi jegybanki tevékenységéhez.	SZ

3		<p>A Magyar Nemzeti Bank Értéktár Programjával kapcsolatban felmerült kiadások, költségek jelenlegi szabályozása egyes jogi kérdéseinek a záródokumentumban történt bemutatása alapján megállapítható, hogy a kiadások és költségek szabályozására és annak végrehajtására törvényszerűen került sor.</p>	
4	Részletes jogi megállapítások	<p>Az MNB tevékenységei közül az Alaptörvény és a Jegybank törvény (illetve más törvényben, a hivatkozott körben felhatalmazása alapján jogszabály) ténylegesen csak a jegybanki státuszából származó, alapvetően a pénzügyi intézményi vezető/meghatározó szerepéből fakadó feladatait rögzíti. Ezek a megjelölések az MNB feladatai, de ez nem tévesztendő össze a tevékenységei megjelölésével, vagyis – függetlenségéből fakadóan - más tevékenységeket is gyakorolhat, magára vállalhat. Ennek egy korlátja van, az, hogy az MNB a megjelölt tevékenységeinek gyakorlása során mindenkor köteles betartani a Jegybank törvénynek a monetáris finanszírozás tilalmára vonatkozó 146. §-ban foglalt rendelkezését. Ezt támasztják alá a Jegybank törvény 170.§ (3) bekezdésének előírásai is, mivel itt olyan tevékenységeket jelöl meg a Jegybank törvény, amelyek a törvény más helyein - ahol az MNB feladatai kerülnek nevesítésre -, egyik sem szerepel. (Mint pl. a szakemberképzés és kutatások támogatása, oktatási és alapítványtámogatási, valamint karitatív feladatok.)</p>	
5		<p>A Jegybank törvény 170. § előírásai csak és kizárólag annyit jelentenek, hogy „Az MNB által kiszabott bírságból származó bevétel” a megjelölt célokra „fordítható”. E rendelkezésből nem következik, hogy az MNB számára a felsorolt célok megvalósítására csak a bírság forrásai felhasználhatóak és az sem, hogy saját – a 146. §-beli monetáris finanszírozási tilalommal korlátozott – pénzeszközei csak e felsorolt célokra használhatóak fel.</p> <p>Vagyis – konkrétan - a 170. § (3) bek. az ott megjelölt egyéb MNB tevékenységekre pénzügyi keretet teremt, addicionális felhasználási irányt ad, de nem tiltja azt, hogy ezen túl az Igazgatóság döntései alapján más MNB források is meghatározott célokhoz kerüljenek rendelkezésre.</p> <p>Ezzel az értelmezéssel egybeeshetett a jogalkotó szándéka, amely nem irányulhatott arra, hogy: az MNB a bírság, mint súlyos jogkövetkezmény bevételeit – függetlenül a felügyeleti- és fogyasztóvédelmi pénzügyi fegyelem megsértésének</p>	

		<p>súlyozásától, egyéb szankciótípusainak alkalmazhatóságától – a bírság-forrás saját felhasználhatósága érdekében jegybanki célként privilegizálja/maximalizálja, avagy, hogy az egyéb MNB feladatok ellátásának lehetőségét (társadalmi felelősségvállalási stratégia) az évente nem kiszámíthatóan alakuló kiszabandó bírságok bevételi nagyságához kösse.</p> <p>A 170. § (2) – (3) bekezdéseiben említett célok - végső soron - egy jegybanki társadalmi felelősségvállalási program fő irányainak megjelölése, amely törvényi előírások az MNB további bevételei tekintetében feladatkorlátokat vagy egyéb előírásokat nem tartalmaznak.</p> <p>Annak elvi feltétele e törvényhely szempontjából is az, hogy az MNB bármely egyéb feladata csak az elsődleges célja és alapvető feladatai teljesítésének veszélyeztetése nélkül folytatható. Ez a törvényi rendelkezés minősül az MNB alapvető feladatai közé nem sorolt feladatok ellátása felső tevékenységi korlátjának.</p>	
6		<p>Az Értéktár Program forrás-lehetőségeivel kapcsolatban még elemzésre kerül, hogy a Jegybank törvény 166. § (1) bek. - a kijelentő mondat első fordulatában - az osztalékfizetést előfeltételként az Igazgatóság a 12. § (4) bek. b) pont szerinti döntéséhez köti. Tehát ettől a döntéstől függ az osztalékfizetés. Csak az Igazgatóság dönthet az osztalék kifizetéséről, de ebből nem következik az, hogy a mindenkori eredménytartalékból történő osztalékfizetés az MNB részéről kötelező.</p> <p>Ez azonban nem mentesi az MNB-t a Jegybank törvény 147. §-ának (1) bekezdésben szabályozott az MNB a külföldi pénznemben fennálló követeléseinek és kötelezettségeinek a tárgyév utolsó napján érvényes hivatalos árfolyamon történő értékeléséből származó árfolyamnyereség, illetve árfolyamveszteség forintárfolyam kiegyenlítési tartalékba helyezési kötelezettsége alól. (A jogalkotó itt tehát rögzítette ez osztalékfizetés egy speciális korlátját.)</p>	SZ
7		<p>Az MNB az Értéktár Programmal nem vállal át állami feladatot. Ha erre sor kerülne, az a monetáris finanszírozás tilalmába ütközne. (Jegybank törvény 146. §)</p> <p>Az MNB nem költségvetési szerv, nem (központi) költségvetési intézmény. Nem nyereségérdekelt szervezetként működő intézmény. De nyereséges nemzeti jegybankként nem az adófizetők pénzéből gazdálkodik, állami költségvetési térítésre</p>	SZ

		<p>semmilyen jogcímen nem tarthat igényt, nem az állami költségvetési forrásokból juttatott pénzből működik. Jogi értelemben a független Jegybank gazdálkodása nem része a nemzeti vagyongazdálkodásnak.</p> <p>Az MNB-nek azonban, mint a Magyar Állam tulajdonában álló, de az államháztartáson kívüli jogi személynek (gazdasági társaság) az Értéktár Program keretében szerzeményezésre fordított kiadásai is – függetlenül, hogy az bírság bevételből vagy más jegybanki forrásából származik – közpénz kiadások, mivel forrásai közpénzek. Így a rendelkezésére álló forrásból vásárolt vagyon, jelen esetben a műkincsek és műkincs-gyűjtemények a közvagyon részét képezik. A közpénzzel és a közvagyonnal való törvényeknek és más jogszabályi előírásoknak megfelelő átlátható és biztonságos gazdálkodás pedig alkotmányos követelmény.</p>	
8		<p>A magyar jogrendszerben jelenleg nincsen olyan előírás, hogy a közpénzek/közvagyon kezelése során közpénz csak arra fordítható, amire a törvény felhatalmazást (appropriációt) ad, vagyis közpénz nem csak arra fordítható, amire a jogszabály kifejezetten a felhasználását megengedi.</p> <p>Az MNB közpénz kiadásainak és bevételeinek felhasználása során – a fentiek szerint - köteles azonban betartani a Jegybank törvény 4. § (11) bekezdésben megjelöltek mellett a 146. §-ában szereplő, a monetáris finanszírozás tilalmára vonatkozó korlátozó rendelkezést.</p>	SZ
9		<p>Az MNB Alapító Okirata az MNB tevékenységi körének megjelölésekor a Jegybank törvénnyel összhangban ténylegesen csak a jegybanki státuszából származó, alapvetően a pénzügyi intézményi vezető/meghatározó szerepéből fakadó feladatait szabályozza.</p>	SZ
10		<p>Az Értéktári Program keretében megvásárlásra került valamennyi műkincs és műkincs-gyűjtemény esetében az Igazgatóság – saját ügyrendjében, több helyen a zárodokumentumban meghatározottan - egyedileg hozott döntést.</p> <p>Az MNB Alapító Okirata szerint az Igazgatóság ügyrendje – eltérően a Felügyelőbizottság ügyrendjére vonatkozó előírásokkal – nem kötött a részvényes képviselőben eljáró államháztartásért felelős miniszter részvényesi határozatával történő jóváhagyásához (Alapító Okirat 8. 4. pont). Az Igazgatóság ügyrendje önmagában</p>	SZ

		<p>legitim, ha annak előírásait saját maga az Igazgatóság a Jegybank törvény és más jogszabályok, továbbá az Alapító Okirat rendelkezéseinek keretei között állapította meg.</p> <p>Az Igazgatóság hatás- és feladatköre figyelemmel a jogi konvergencia-kritériumként megjelenő jegybanki pénzügyi függetlenség kötelezettségére, az Európai Unió működéséről szóló szerződésben foglaltakkal, az Európai Központi Bank Alapokmányával, az EKB 2010. Konvergencia-jelentéssel és az egyszemélyes részvénytársaságra vonatkozó gazdasági-társasági jogi szabályozással (korábban: (Gt.) 284. § (2) bek.) összhangban került megállapításra.</p> <p>Az Igazgatóság ezen hatás- és feladatköre a Jegybank törvény, a vonatkozó jogszabályok, valamint az MNB Alapító Okirata keretei között a saját ügyrendjében részletekbe menően meghatározott.</p> <p>Az MNB ügyvezető szerveként rendkívül jelentős vezetői pozícióval rendelkezik, azonban a jogi szabályozási közeg előírásai szerint döntéseit részletesen dokumentálni köteles, tevékenységének áttekinthetősége, működésének széles körű ellenőrzési lehetősége és kötelezettsége felelős gazdálkodásának meghatározó biztosítéka.</p>	
11	Társadalmi felelősségvállalás	Az EU 2013-ban új állásfoglalást tett közzé társadalmi felelősségvállalással kapcsolatban, melyben hangsúlyozza a CSR gazdasági-társadalmi fontosságát.	GF
12		A társadalmi felelősségvállalás modelljei a bankszektorban is léteznek, európai CSR modelljét alapvetően gazdasági-társadalmi értékek határozzák meg.	GF I P É
13		A Kormány 2015. áprilisában elfogadta a Nemzeti CSR Cselekvési Tervet, melyben vertikálisan és horizontálisan is kijelöli azokat a prioritási területeket, amelyek vonatkozásában konkrét intézkedésekkel is elő kívánja segíteni, hogy a vállalkozások nagyobb felelősséget vállaljanak Magyarország gazdasági, társadalmi és környezeti fejlődésében.	SZ K P GF
14		A Magyar Nemzeti Bank 2014-ben egy már korábban a magángazdaságból széles körben ismert, de ma már nem kizárólag a magánvállalkozások körében jól beváltan működő, a közjót szolgáló, átgondolt stratégiai célrendszer-kitűzést adott és	É GF

		<p>erre – több nemzeti jegybankokhoz hasonlóan, illetőleg egy Európai Uniós nemzetközi viszonyrendszerben elhelyezhető - közszféra főprogramot indított.</p> <p>Az MNB Társadalmi Felelősségvállalási Stratégiájával a Jegybankra a korábban e területen is jellemző, az MNB függetlenségét egyfajta passzív jegybank-vezetői szerepben megjelenítő megközelítés új értelmezést kapott, akárcsak ez a Jegybank elsődleges célja és alapvető feladatainak körében történt.</p> <p>A Magyar Nemzeti Bank aktív stratégiai főprogramja az egyik célbeli alapját képezi az Értéktár Programnak, mint „misszió” jogi kialakításának és működési szervezeti legitimitásának.</p>	
15	A Program illeszkedése a korábbi jegybanki gyakorlathoz	Az MNB a kétszintű bankrendszer kialakulása óta jelentős társadalmi szerepet vállalt magára, 2008-ban „Köztudatos jegybank” címmel foglalta össze társadalmi felelősségvállalási stratégiáját.	
16	ÉP előtti műkincsgyűjtemény	Az MNB az Értéktár Program előtt is vásárolt/gyűjtött műkincseket, azonban ez nem programszerűen, tervezetten folyt.	
17		Az Értéktár Program előtti műkincsgyűjtemény összesen 712 műtárgyból áll, becsült értéke 815 057 785 Ft.	
18		Az Értéktár Program előtt is voltak olyan időszakok, amikor kiugróan magas volt a vásárolt műkincsek száma (pl. 2001, amikor az 1999-2014 közötti időszak összes műkincsvásárlásának 25 %-a került megvásárlásra, vagy 2006 és 2007, amikor ugyanezen időszak 14,4 %-a és 13,6 %-a.)	
19		A műtárgyak jellemzően az MNB irodáit, közösségi helyiségeit díszítik, de voltak olyan szerzemények, amelyek tárolási nyilatkozattal más szervezetben kerültek elhelyezésre. Az MNB tulajdonából az évek során kerültek ki műtárgyak.	
20		Az MNB az Értéktári Program bevezetése előtt is az erre a célra megbízott szakértők által tett megállapítások, ajánlások figyelembevételével folyamatosan gondozta a kezelésében levő műkincseket, műtárgyakat.	
21		2014-ben megállapításra került, hogy az MNB tulajdonában levő műkincsek mintegy 17,5%-a művészeti szempontból kiemelkedő jelentőséggel bír (törzsanyag), a	

		gyűjtemény nagyobb része (69%) (irodadekoráció) míg a gyűjtemény 13,5%-a művészettörténeti szempontból jelentőséggel nem bír, így annak értékesítését javasolták.	
22		A Gazdálkodási Kézikönyv rendelkezései általános jelleggel és átfogóan szabályozták az MNB ingó vagyontárgyak beszerzésére irányuló eljárását, részletesen meghatározva a hasznosítás, a vagyonkezelő és a vagyontárgy fogalmát. A Számviteli Törvény alapján a tárgyi eszközök közé sorolt műtárgyak vásárlásának elszámolására a Számviteli Törvény és a Gazdálkodási Kézikönyv szabályozása alapján került sor	
23	A Program illeszkedése külföldi jegybankok hasonló tevékenységéhez	A Vizsgált országok jegybankjainak közel fele a magyar jegybankhoz hasonló jogi szabályozás alá esik és hasonló gyakorlatot folytat, míg egyharmaduk esetében bizonyos szempontból hasonló, más szempontok alapján pedig eltérő jogi szabályozás mellett lényegesen eltérő gyakorlatot találtunk. A Vizsgált országok közül Szlovákia és az Egyesült Királyság jelenleg nem folytat műkincsgyűjtési tevékenységet, csupán a birtokukban levő műtárgyak kezeléséről gondoskodnak. Az eljárás szakértők a feldolgozás során az egyes nemzeti jogi fogalomhasználatból fakadó különbségeket figyelembe vették.	
24	Az Értéktár Program működésével kapcsolatos releváns dokumentumok és azok jogi hatásai <i>MNB FB 2014. évi beszámolója</i>	Az előző Felügyelőbizottság 2014. márciusi beszámoló jelentéssel összefüggésben megállapítható, hogy kialakításra került az a szabályozási rendszer, amely jogi hierarchiáját tekintve az Alaptörvény – Jegybank törvény – MNB Alapító Okirat – MNB Alapokmány – Társadalmi Felelősségvállalási Stratégia – Értéktár Program Tanácsadói Testület Működési és Szerzeményezési Szabályzat szabályozási szinteken épül fel, és amely garanciákat teremt az Értéktár Program végrehajtásának jogszerűségére. Tény azonban, hogy az Alaptörvény, a Jegybank törvény, illetve az MNB Alapító Okirata – a korábban leírtakra is figyelemmel - nem tiltja a TFS keretén belül az Értéktár Program kialakítását, működését, és így azokból közvetetten levezethetően a program működési elveinek törvényi megalapozottságot adhat, de maga a Jegybank törvény, illetve az MNB Alapító Okirata pozitív szabályozással nem is nevesíti sem az MNB Társadalmi Felelősségvállalási Stratégiáját, sem pedig annak koherens részeként Értéktár Programját. (az előző Felügyelőbizottság: „rende-	

		<p>zéseiből közvetlenül nem vezethető le”.)</p> <p>Ugyanakkor az MNB a saját Igazgatósága általi – normatív (általános) jellegű határozatokkal történő - szabályozásával MNB belső jogi keretek között megteremtette az Alapokmány – Társadalmi Felelősségvállalási Stratégia – Értéktár Program Tanácsadói Testület Működési és Szerzeményezési Szabályzat egymásra épülő részletes szabályrendszerével azt, hogy az Értéktár Program végrehajtására a saját jegybanki tevékenységéhez illeszkedően, költségkezelésben kiszámíthatóan, szakmailag prudens módon, és széles körűen dokumentáltan, így jól ellenőrizhetően kerüljön sor.</p> <p>Ez a jogalkotási helyzet vezetett oda, hogy annak ellenére, hogy az Értéktár Program társadalmi-, közrendeltetése és a műkincsvásárlások alapos előkészítő/értékelő eljárásai alapján történő végrehajtásában is elégedettségre adhat okot és sikeresnek tekinthető, a programot éppen az említett törvényi/így alapító okirati szabályozottsági hiányosságokra hivatkozó (eltérő értelmezéseket lehetővé tevő) ellenvélemények folyamatosan támadják.</p>	
25	<i>Országgyűlés 2014. Éves jelentés</i>	<p>Az Országgyűlés a 2014-i Éves jelentést 2015. novemberében tárgyalta együttesen a 2012 és 2013. évi jelentésekkel és azokat – az üzleti jelentésként és beszámolóként - a H/6947-H/6948-H/6949. sz. határozat előterjesztésekkel a Gazdasági Bizottság 2015. október 27-i ülésén megvitatottak szerinti támogató javaslatára elfogadta.</p> <p>Ezekkel a határozat-hozatalokkal az Országgyűlés (és Gazdasági Bizottsága) az MNB megjelölt három tárgyévra készített gazdasági működésének beszámolóit, így annak teljes tárgyévokban folytatott tevékenységét elismerte, elfogadta, az ellen a Magyar Állam, mint részvénytulajdonos nevében semmilyen kifogást nem emelt, azt összességében jogszerűnek találta, legitimálta.</p>	SZ
26	<i>Auditor jelentése</i>	<p>Az MNB könyvvizsgálója az Ernst and Young Kft. Független Könyvvizsgálói a 2014. gazdasági év vonatkozásában Jelentést adott ki hitelesítő záradékként az MNB részvényese részére 2015. május 27-én.</p> <p>A gazdálkodás szabályosságának egészére vonatkozó nyilatkozat alapján a 2014. évi Értéktár Programmal kapcsolatban felmerült kiadások, költségek szabályozását</p>	SZ

		és azok számviteli kezelését a vonatkozó, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvénynek és az ahhoz kapcsolódó jogszabályoknak megfelelőnek minősített, ezzel is alátámasztva – többek között – az Értéktár Program működésének számviteli szabályosságát.	
27	ÁSZ vizsgálat	Az Állami Számvevőszék 2014. évre vonatkozóan (az Értéktár programra is kiterjedő) ellenőrzésének helyszíni vizsgálata véget ért, jelentés még nem került kiadásra.	
28	A Program beindításával, működésével kapcsolatos Igazgatósági és egyéb vezetői döntések	Az MNB Igazgatósága 2013 szeptember 30-i ülésén foglalkozott első alkalommal az MNB társadalmi felelősségvállalással kapcsolatos szerepével, melyen az Igazgatóság határozatot hozott az MNB társadalmi felelősségvállalási programjának kidolgozásáról és ahhoz kapcsolódóan, műkincsek megvásárlásáról „Értéktár Program” keretében. A felhasználható költségkeret nagyságrendjét az Igazgatóság 2018. december 31-ig 30 mrd Ft-ban határozta meg.	
29		A Testület határozatai szerint többszöri gondosan összeállított műtárgyválogatással volt indokolt a szerzeményezéseket megkezdeni, illetve a tevékenységükkel a nyilvánosság elé kiállni. A Testület a működését és javaslatait dokumentáló iratokat szabályosan rögzítette/i és az Igazgatóság elé tárta/ja.	
30		A szerzeményezések minden alkalommal az Értéktár Program Tanácsadó Testületének előterjesztéseinek jóváhagyásával, igazgatósági határozat keretében történtek.	
31		Az Értéktár Program Tanácsadó Testülete 2014. február – 2016. február 29. között összesen 8 alkalommal ülésezett, ebből 2 alkalom elektronikus szavazás volt. A testületi ülések Gerhardts Ferenc vezetésével zajlottak, melyeken a testületi tagokon kívül egy-egy alkalommal meghívott vendégek is részt vettek. Az ülésekről minden alkalommal jegyzőkönyv készült.	
32		2014-2016. február 29. között az Igazgatóság 12 alkalommal foglalkozott az Értéktár Programmal. A megvásárolandó műkincsek előterjesztését minden alkalommal alapos háttérvizsgálatok előzték meg. Amennyiben nem volt kielégítő a jogi háttér tisztasága, vagy a szakértői vélemények alapján a művet mégsem ítélték olyan értékesnek, hogy az Értéktár Programba kerüljön, az előterjesztést elutasították.	

33	A Program lebonyolítására vonatkozó belső szabályozás	Az MNB Alapokmánya szerint az MNB „az Értéktár program koordinálására, a műkincsek eredetiségének, művészettörténeti jelentőségének és értékének meghatározására a hazai országos közgyűjtemények vezetőiből és más neves szakértőkből, valamint a jegybank alelnökéből álló Tanácsadó Testületet állított fel. A Testület a munkáját megalapozó, a jegybank igazgatósága által meghatározott működési és szerzeményezési szabályzat szerint végzi, biztosítva a szükséges szakértelmet, a jogszerűséget, az átláthatóságot és a program kitűzött céljainak elérését	SZ
34		Az Alapokmánnal formailag nem ellentmondóan, de nem is teljesen összhangban (érdemileg/tartalmilag azonban nem kifogásolhatóan) a Tanácsadó Testület a Működési és Szerzeményezési Szabályzatát saját maga fogadta el, és két alkalommal módosította. A Tanácsadó Testület elfogadó döntését követően az MNB Igazgatósága a Szabályzatot és annak mindkét módosítását határozatokkal jóváhagyta, így a módosított szabályzat – az MNB Alapokmányában megjelöltektől eltérő forma ellenére - tartalmi értelemben az Igazgatóság által elfogadottnak minősül.	SZ
35	Az eddigi vásárlások illeszkedése az Értéktár Programban meghirdetett stratégiához	Az MNB Társadalmi felelősségvállalási programjában nagyon magas szinten, meglehetősen tágran van megfogalmazva a megvásárolandó műkincsekre vonatkozó szempontrendszer. Ennek az ÉP keretén belül megvásárolt műkincsek minden esetben megfelelnek.	SZ
36	<i>Az ÉP beszerzéseire vonatkozó eljárás szabályok</i>	Az MNB Gazdálkodási Kézikönyv Értéktári programmal kapcsolatos vonatkozó fejezetei – szervesen kapcsolódva a szabályozási rendszer elemeihez - alapvetően technikai eljárási, szervezeti intézkedési, illetve számviteli részletszabályokat rögzítenek.	SZ G
37	<i>Értéktár Program- szabályosságnak való megfelelés</i>	A szerzeményezések minden alkalommal az Értéktár Program Tanácsadó Testület előterjesztésére, az MNB Igazgatóságának határozatára történtek.	SZ
38	<i>Az Értéktár Program keretén belül megvásárolt műkincsek</i>	Az ÉP keretén belül megvásárolt 13 műtárgy illetve műtárgy gyűjtemény a nemzeti kultúra részét képezik.	É

39	Tervezés	Az Értéktár Program beszerzéseivel kapcsolatban nincs tervezési folyamat, nincsenek tervek, és ezt a jövőre vonatkozóan sem látja kivitelezhetőnek a Tanácsadó testület elnöke.	
40	Javaslattevők	Minden jogképes személy javaslatot tehet az MNB Értéktár Programja keretén belül műkincsek megvásárlására, így a javaslattevők között találhatunk magán-személyeket és intézményeket is. Az eddig megvásárolt műkincsekkel kapcsolatban a legtöbb javaslat a Szépművészeti Múzeum/MNG részéről érkezett.	
41	Költségek	Az MNB az Értéktár Program keretén belül a Gazdálkodási Kézikönyv előírásainak megfelelően a műtárgyakért 2016. február 29-ig 8 816 669 534 Ft került kifizetésre. A járulékos költségek (melyek tartalmazzák az ügyvédi költségeket, a szállítás, biztosítás és ÁFA-fizetési költségeket) 468 861 491 Ft-ot tettek ki. Összesen a bruttó kifizetett költség tehát 9 285 531 025 Ft volt, megfelel a teljes keret időarányos felhasználásának.	
42	Szakértők, értékbecslők	Az MNB minden egyes műtárgy vásárlását alapos értékbecslés előzi meg, melyet minden esetben a szakterület kiválóságai végeznek el, ugyanakkor a Tiziano-képhez nem készült külföldi szakértő értékbecslés.	
43		Az illetékes országos közgyűjtemények által felkért értékbecslők munkájukért az MNB részéről díjazásban nem részesültek.	
44		Az MNB törekszik arra, hogy csak igazságügyi műtárgyszakértőkkel végeztesse el a vásárolandó műtárgyakkal kapcsolatos értékbecslési munkát. Ma Magyarországon jelenleg 8 fő rendelkezik ezzel a képesítéssel, belőlük 4 személyt kért már fel az MNB értékbecslésre. Gyakorlatilag Magyarországon nem lehet találni olyan szakértőt, akiknek soha nem volt köze a Szépművészeti Múzeumhoz, vagy a Nemzeti Galériához, esetleg valamelyik aukciós házhoz, műkereskedéshez.	

45	ÉP szerződések	A műkincsek és műkincs gyűjtemények szerzeményezése során – a rendelkezésre álló információk szerint - az MNB részéről minden, közbeszerzési értékhatárt elérő esetben speciális „kiemelt” közbeszerzések szabályos lebonyolítására került sor.	SZ
46		A műkincsek és műkincs-gyűjtemények valamennyi adásvételi szerződésében rögzítésre került, hogy az MNB részéről az adott, eseti szerzeményezésre a saját TFS-e és az annak részeként működő Értéktár Programjának végrehajtására kerül sor.	SZ
47		Az MNB által megvásárolt 13 műkincs, és műkincs-gyűjtemény mindegyike vonatkozásában – a garanciális jogi elvárások miatt - ügyvédi ellenjegyzésekkel történő adásvételi szerződések megkötése mellett -, azzal párhuzamosan birtokba adási jegyzőkönyvek is felvételre kerültek, illetve - a műtárgyak elhelyezésére - az érintett felek letéti szerződéseket kötöttek egymással.	SZ
48	Közösségi elérhetőség	Az Értéktár Programmal kapcsolatos legfontosabb információk, adatok az MNB honlapján könnyen elérhetőek, naprakészek.	K I
49		Az MNB törekszik az Értéktár Program keretén belül vásárolt műkincsek az ország különböző közgyűjteményeiben a látogathatóság megteremtésére. Eddig közel 250 ezren látták a műtárgyakat vidéken és Budapesten.	K I P É
50	Média visszhang	Az Értéktár Program beszerzéseivel a kezdetektől aktívan foglalkozott a média, azonban ennek intenzitása csökkenő tendenciát mutat.	K I
51		A bejelentés után (ahol a kulcsszavakat egyrészt a közpénz költés, jegybanki feladatok, másrészt az értékkeremtés jelentette), főként a nagy értékű, vitatott/nagy érdeklődésre számot tartó beszerzésekkel kapcsolatban (Munkácsy, Tiziano) dinamizálódott ismételten a közvélemény.	K I

52		Az MNB interjúkkal, sajtóközleményekkel, média megjelenésekkel igyekezett a közvélemény elé tárni a Program értékteremtő céljait, azonban ezek inkább offenzívák, utókövető jellegűek, mint proaktívak voltak.	
53		Az Átlátszó folyamatos megkeresésekkel fordul az MNB felé (eddig összesen 5 alkalommal), melyre az MNB Kommunikációs és pénzügyi ismeretterjesztési Igazgatósága megfelelő mélységű válaszokat ad, és az igényelt adatokat a törvényi előírásnak megfelelő tartalommal rendelkezésükre bocsátja.	
54	Közgyűjtemények költségvetései	A magyar közgyűjteményeknek gyakorlatilag nincs műtárgyvásárlási keretük. Műtárgyvásárlásra a legnagyobb keret az NKA-nál van (2012-ben 133 millió, 2013-ban 117 millió, 2014-ben 157 millió forint).	
55		Az Értéktár Program működtetése korszakalkotó az újkori magyar történelemben; soha ekkora összeg nem állt még rendelkezésre a hazai közgyűjtemények gyarapítására. Kellő történelmi távlatból visszatekintve az utókor a Programra, mint a nemzeti értékek megőrzésének letéteményesére fog tekinteni, és a kultúra támogatásában betöltött szerepét messzemenőig el fogja ismerni.	

5. MEGFONTOLÁSRA AJÁNLOTT JAVASLATOK

A 4. pont „Megállapítások” alatt megfogalmazott észrevételeinknek megfelelően néhány területen megfontolásra ajánlott javaslattal élünk.

Javaslataink kialakításánál magas szinten a következő alapelvek érvényesítését határoztuk meg, melyek következetes érvényesítése a továbblépések mérlegelése során növelheti az Értéktár Programmal kapcsolatos elfogadottságot:

- A változások bevezetésénél vegyük figyelembe a jelenlegi társadalmi és kül-és belpolitikai környezetet
- Radikális változások rövid távon kockára tehetik a Program mára kialakult eredményeit
- Válasszuk külön, hogy mi oldható meg „házon belül” és mihez kell kilépni az MNB keretein kívülre
- Rövid távon az MNB-n belül megoldható racionalizálási lépések élvezzenek prioritást
- Olyan megoldásokat találjunk, amelyek nem veszélyeztetik, hanem növelik az MNB Értéktár programjának elfogadottságát, értékeinek felismerését
- Törődjünk a transzparencia további folyamatos fenntartásával
- Hosszabb távú cél, hogy az MNB Értéktár Programmal kapcsolatos tevékenysége mindenki számára tiszta, jogszerű és egyértelmű legyen

Javaslataink fő területeit az alábbi táblázatban foglaltuk össze. Az elmozdulások 2 szintjét különböztettük meg annak tekintetében, hogy milyen mértékben tartjuk jelentősnek a változást (jelentős-kevésbé jelentős).

	Terület	Javaslat	Paraméter	Elmozdulás mértéke
1	Az Értéktár Program megalapozottsága és jogszerűsége, a jegybanki tevékenységhez illeszkedése a jogi szabályozás strukturális szintjeinek megfelelően - Főbb jogi megállapítások	<p>Az Alaptörvény, a Jegybank törvény, illetve az MNB Alapító Okirata nem tiltja a TFS keretén belül az Értéktár Program kialakítását, működését, és így azokból közvetetten levezethetően a Program működési elveinek törvényi megalapozottságot adhat, de maga a Jegybank törvény, illetve az MNB Alapító Okirata pozitív szabályozással nem is nevesíti sem az MNB Társadalmi Felelősségvállalási Stratégiáját, sem pedig annak koherens részeként Értéktár Programját.</p> <p>Javasoljuk – a nem jogi típusú tényezők figyelembe vételével is - annak megvizsgálását, hogy indokolt-e a jelenlegi jogi szabályozás alapjainak törvényi szinten való további erősítése.</p>	SZ	
2	Társadalmi szerepvállalás	Bár a megvásárolt műtárgyak megfelelnek az MNB CSR stratégiájában megfogalmazott irányelveknek, a Programmal szemben hiányosként fogalmazódott meg, hogy ezek az irányelvek túlzottan magas szinten vannak megfogalmazva, ami túlzott általánosság érzetét kelt. Javasoljuk annak megvitatását, hogy az MNB múkincsvásárlással kapcsolatos irány-	 	

		elveit definiálja fókuszáltabban, pl. preferált korok, vagy műtárgytípusok meghatározásán keresztül.		
3		Köztudott, hogy az állami tulajdonú és a multinacionális vállalatok ma is végeznek CSR tevékenységet, egyes esetekben (pl. Szerencsejáték Zrt.) támogatják a műkincsvásárlást. Az MNB a társadalomban betöltött jelentőségét felhasználva vállaljon kezdeményező szerepet abban, hogy ezeket a szinergiákat egyesítse, és a Programba mecénásként más szereplőket is bevonjon. A mecénási kör eleinte az állami tulajdonú vállalatokra fókuszálhatna, de később kiszélesíthető lenne más gazdasági szereplőkkel is.		
4	Értéktár Program keretén belül megvásárolt műtárgyak- tervezés, gazdálkodás	A Program meghirdetett idő-és költségkeretén (5 év, 30 MRD Ft) belül javasoljuk a tervezést kisebb időszakokra bontani, mely transzparensőbb, tudatosabb gazdálkodást tesz lehetővé.		
5	Kommunikáció	A Program kommunikációjával kapcsolatban javaslunk kommunikációs stratégiát kialakítani, és a jelenlegi utókövető jellegű, krízis kommunikáció helyett a stratégiai kommunikációra helyezni a hangsúlyt.		
6		A Program kommunikációjával kapcsolatban szakértők és az Értéktár Program Tanácsadó testületének tagjai is kapjanak nagyobb teret a médiában véleményük, gondolataik kifejtésére, növeljék aktivitásukat a Program bemutatásában.		
7		Az MNB honlapja minden közérdeklődésre számot tartó információt tartalmaz az Értéktár Programmal kapcsolatban. Ennek folyamatos frissítése a közeljövőben is elvárásként fogalmazódik meg, és javasoljuk az egyes témakörök (pl. bemutató jellegű videók) további bővítését.		
8	Értékbecslők	A megvásárolandó műtárgyakkal kapcsolatos értékbecslés elvégzésébe több szakértő kerüljön bevonásra, természetesen nekik is rendelkezniük kell a megfelelő szakértői képesítéssel.		
9	Közösségi elérhetőségek	Mindenképpen elismerendő, hogy az MNB arra törekszik, hogy a megvásárolt műtárgyak vidéki közgyűjteményekben is látogathatóak		

		legyenek. Megfontolandónak tartjuk, hogy a jelenleg budapesti közgyűjteményekben (alapvetően Szépművészeti Múzeum MNG) látható műtárgyak megtekintésére a vidéken élők számára is lehetőséget nyújtson az MNB, akár időszakonként „Vándor kiállítás” szervezésével.	 	
10	Értéktár Program előtti műkincsállomány	Az Értéktár Program előtti műkincsállománnyal kapcsolatban elkészített felmérés alapján kerüljenek értékesítésre azok a műtárgyak, amelyeket a szakértők értékesítésre javasoltak.	 	

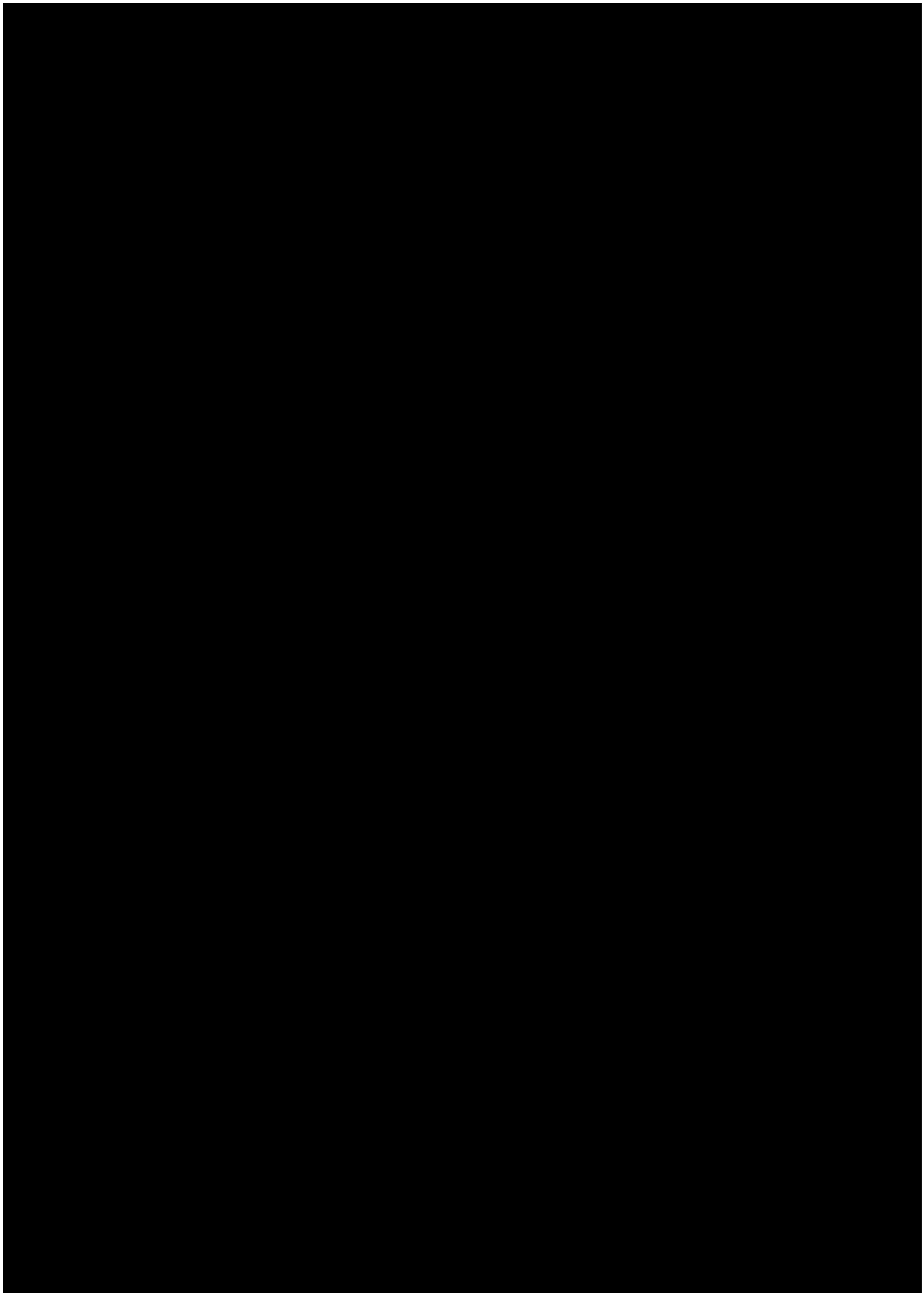
A változás mértéke jelentős

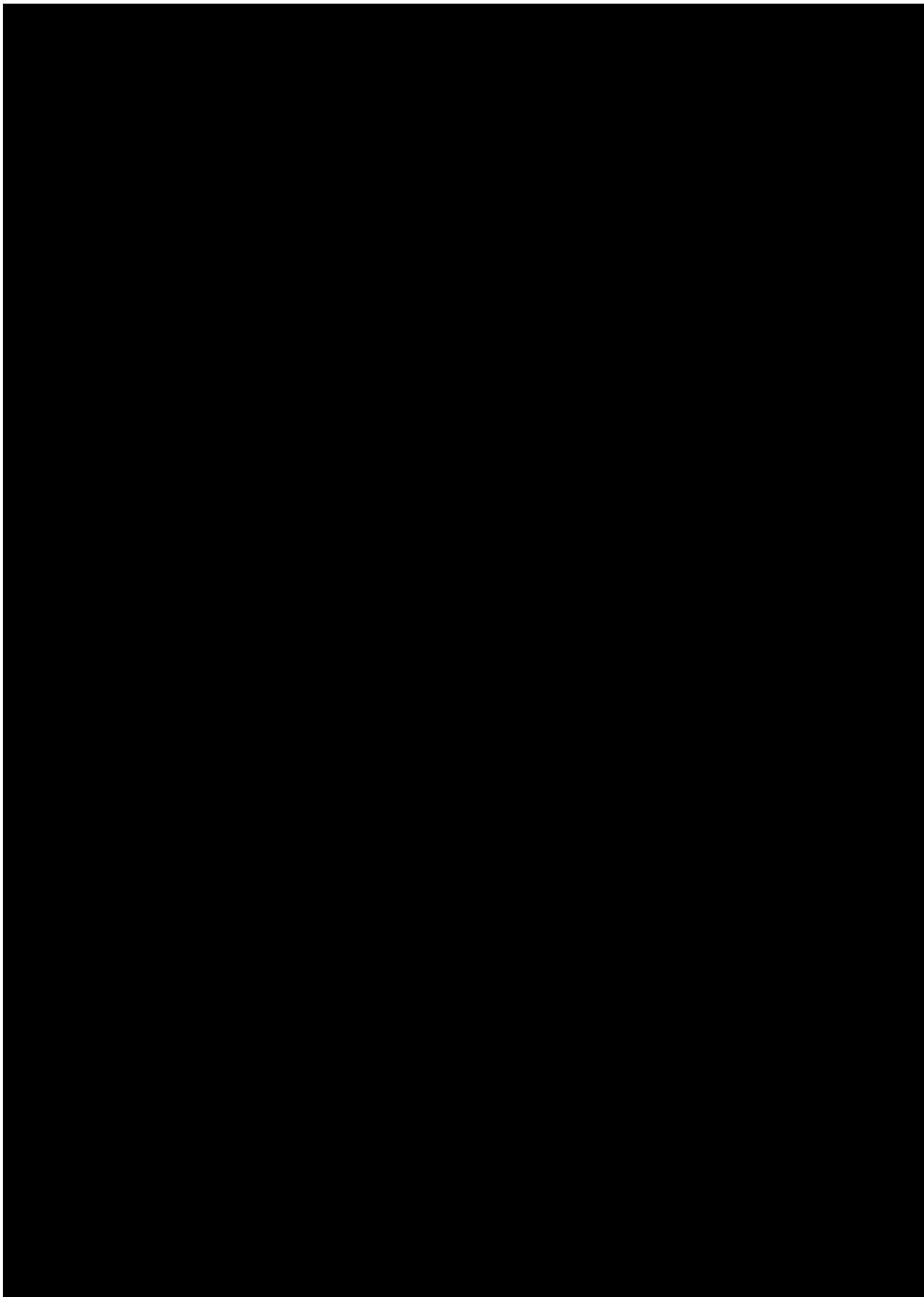

A változás mértéke kevésbé jelentős

6

[REDACTED]

7. AZ ÉRTÉKTÁR PROGRAM MEGALAPOZOTTSÁGÁNAK ÉS JOGSZERŰSÉGÉNEK, A JEGYBANKI TEVÉKENYSÉGHEZ ILLESZKEDÉSÉNEK VIZSGÁLATA A JOGI SZABÁLYOZÁS STRUKTURÁLIS SZINTJEINEK ÁTTEKINTÉSE ÉS ELEMZÉSE ALAPJÁN

7.1. Magyarország Alaptörvényének vonatkozó előírásai

- A. Az Alaptörvény (2011. április 25.) hatályos szövege (kivonatolva: I/4. sz. melléklet) 41. cikkében rögzíti, hogy „(1) A Magyar Nemzeti Bank Magyarország központi bankja. A Magyar Nemzeti Bank sarkalatos törvényben meghatározott módon felelős a monetáris politikáért.” A bekezdéshez fűzött Kommentár kinyilvánítja, hogy „Az MNB legfontosabb Alaptörvény által is deklarált feladata, hogy Magyarország monetáris politikáját meghatározza. Ennek eszközeit és az MNB további feladatait az MNB tv. határozza meg, amely szintén sarkalatos törvény.
- B. A 41. cikk rögzíti továbbá, hogy: „(4) bek.: A Magyar Nemzeti Bank elnöke a Magyar Nemzeti Bank tevékenységéről évente beszámol az Országgyűlésnek.”, illetve hogy: (6) bek.: „A Magyar Nemzeti Bank szervezetének és működésének részletes szabályait sarkalatos törvény határozza meg.”
- C. A Kommentár e kérdésekben a következőket írja: „Az MNB elnökét az Alaptörvény alapján rendszeres beszámolási kötelezettség terheli az Országgyűlés viszonyában, amelynek részletes szabályait az MNB tv. határozza meg. A beszámoló egyaránt ki kell, hogy terjedjen az MNB tevékenységére és monetáris politikájára. Az Országgyűlés azonban az évi egy alkalommal kötelező beszámolón kívül bármikor eseti tájékoztatást is kérhet írásban vagy szóban. Az Országgyűlés gazdasági ügyekért felelős állandó bizottsága irányában már féléves beszámolási kötelezettség terheli az elnököt, amelyen felül rendkívüli beszámolási kötelezettsége is fennállhat.”
- D. Kiemelendő emellett, hogy a 7. cikk (1) bekezdése – speciális kontrollponti jogalkotási megoldásként - kimondja a következőt: „Az országgyűlési képviselő kérdést intézhet az alapvető jogok biztosához, az Állami Számvevőszék elnökéhez, a legfőbb ügyészhez és a Magyar Nemzeti Bank elnökéhez a feladatkörükbe tartozó bármely ügyben.”

7.2. A Jegybank törvényi szabályozás mikéntje

- A. A Magyar Nemzeti Bankról szóló – jelenleg hatályos - 2013. évi CXXXIX törvény (a továbbiakban: Jegybank törvény) (kivonatolva: I/5. sz. melléklet) közvetlenül a Jegybank függetlenségének és egyes a nemzetközi jellegű szabályok rögzítését követően a 2. §-ában kimondja, hogy: „Az MNB elnöke az Országgyűlésnek írásbeli és szóbeli beszámolási kötelezettséggel tartozik.”

Az Országgyűléssel való kapcsolattartás kérdéseit, így a tájékoztatáskérés, az elnöki beszámolás, a gazdasági- és feladatkörrel rendelkező bizottságokkal való együttműködés, a részletes éves terv és elemzés szabályozását a Jegybank törvény 131. §-a tartalmazza.

Az Európai Unió működéséről szóló Szerződés 127-128. cikkei definiálják azokat a feladatokat, amelyeket a jegybankoknak el kell látniuk. A Jegybank törvény 4. §-a részletesebben fogalmazza meg az MNB alapvető feladatait, amelyek az alábbiakban foglalhatóak össze: monetáris politika meghatározása, bankjegy- és érem kibocsátás, devizatartalékok képzése és kezelése, devizaműveletek végzése, a fizetési és elszámolási rendszerek működésének felvigyázása és támogatása. A Jegybank törvény három Fejezete részletezi az MNB alapfeladatait. III. Fejezet: „Az MNB egyes alapvető feladatai” (16 – 30. §), IV. Fejezet: „A rendszerkockázatok feltárásával és kezelésével kapcsolatos alapvető feladatok” (31 – 38. §), V. Fejezet: „Felügyeleti feladatok” (39 – 44. §).

- B. Emellett a jogalkotó a Jegybank törvényben szükségesnek tartotta annak kimondását is, hogy a Jegybank számára feladatot törvény állapíthat meg, és az ily módon megállapított feladatnak összhangban kell lennie az MNB-nek az e törvényben meghatározott jegybanki feladataival és felelősségével, illetve egyéb tevékenységet csak az elsődleges céljának és alapvető feladatainak veszélyeztetése nélkül folytathat. (4. § (11) bek.: „Az MNB számára feladatot törvény és a (9) bekezdés [értsd: a pénzügyi közvetítőrendszer felügyelete] szerinti feladatokhoz kapcsolódóan törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály állapíthat meg. Az MNB

törvényben és törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban meghatározott feladatának összhangban kell állnia az MNB-nek az e törvényben meghatározott alapvető feladataival és felelősségével.”)

- C. Lényeges annak megvizsgálása az Alaptörvény és a Jegybank törvény idézett rendelkezései kapcsán, hogy az MNB feladatai megítélése tekintetében milyen két álláspont létezik.

Egyrészt, egy olyan leszűkítő értelmezés, hogy az MNB kizárólag csak olyan tevékenységet végezhet, amelyet számára feladatként a Jegybank törvény, illetve a 4. § (11) bek. szerint törvény, illetve a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletével kapcsolatban törvény felhatalmazása alapján számára jogszabály taxatív (kogens) módon előír. Vagyis az MNB jogai (jogosultságai) és kötelezettségei köre gyakorlatilag azonos, kizárólag ezen módon megjelölésre került feladatokat láthatja el, de azok ellátása egyidejűleg köteles is.

A másik értelmezés szerint az MNB tevékenységei közül a Jegybank törvény (illetve más törvényben, a hivatkozott körben felhatalmazása alapján jogszabály) ténylegesen csak a jegybanki státuszából származó, alapvetően a pénzügyi intézményi vezető/meghatározó szerepéből fakadó feladatait rögzíti. Ezek a megjelölések a feladatai, de ez nem tévesztendő össze a tevékenységeivel, vagyis – függetlenségéből fakadóan - más tevékenységeket is gyakorolhat, magára vállalhat.

Ennek egy korlátja van, az, hogy az MNB a megjelölt tevékenységeinek gyakorlása során mindenkor köteles betartani a Jegybank törvénynek a monetáris finanszírozás tilalmára vonatkozó 146. §-ban foglalt rendelkezését. A Jegybank törvény 146. § a következőket tartalmazza: „Az MNB nem nyújthat folyószámlahitelt vagy bármely más hitelt az Európai Unió működéséről szóló szerződés 123. cikkében meghatározott közszektor számára, továbbá ezektől közvetlenül nem vásárolhat adósságinstrumentumot, figyelembe véve a Szerződés 104. cikkében és a 104b. cikke (1) bekezdésében említett tilalmak alkalmazásához szükséges fogalmak meghatározásáról szóló 1993. december 13-i 3603/93/EK rendeletben foglaltakat.” (Ld. a 8. B. pontban szereplő MNB közleményt is.)

- D/1 Ezt az utóbbi értelmezést támasztják alá a Jegybank törvény 170. § (3) bekezdésének előírásai is, hiszen itt olyan tevékenységeket jelöl meg a Jegybank törvény, amelyek a törvény más helyein, ahol az MNB feladatai kerülnek nevesítésre, egyik sem szerepel. Mint pl. a szakemberképzés és kutatások támogatása, oktatási és alapítványtámogatási, valamint karitatív feladatok.

A 170. § (3) bekezdése ezen külön MNB tevékenységeket az általa kiszabott bírságból származó bevétel (2014. évben: 4363 millió Ft) felhasználásával összefüggésben említi, amely szerint ez a bevétel:

- „a) közgazdasági, pénzügyi szakemberképzés elősegítésére, támogatására,
- b) közgazdasági, pénzügyi, valamint interdiszciplináris kutatások elősegítésére, támogatására,
- c) a pénzügyi kultúra erősítésére, terjesztésére, a pénzügyi tudatosság fejlesztésére, valamint ezen célok elősegítésére, így különösen a kapcsolódó oktatási és kutatási infrastruktúra fejlesztésére,
- d) alapítványi támogatásra, valamint
- e) karitatív célra fordítható.”

A Jegybank törvény 170. § (1) bekezdése alapján az MNB bevételét képezi a felügyeleti díj, az MNB által kiszabott bírságok, az igazgatási-szolgáltatási díj és az egyéb bevétel. A 170. § (2) bek. szerint pedig: „Az MNB számára megfizetett bírság összegével megegyező összeget a (3) bekezdés szerinti célokra fordít, az e célra fel nem használt összeget az eredménytartalék javára kell elszámolni.”

- D/2. A 170. § (3) bekezdésével összefüggésben gyakran szintén két értelmezés merül fel.

Az egyik – szintén szűkítő - alternatíva szerint ez a szabály azt jelenti, hogy az MNB az e helyen megjelölt feladatait csak az általa kiszabott és beszedésre került bírságok összegéből finanszírozhatja, vagyis ezekre más saját forrása nem áll rendelkezésre.

A másik álláspont pedig abból indul ki, hogy a 170. § előírásai csak és kizárólag annyit jelentenek, amit a Jegybank törvény szövege pontosan ír, hogy „Az MNB által kiszabott bírságból származó bevétel” a megjelölt célokra „fordítható”.

De ebből az nem következik, hogy az MNB számára a felsorolt célok megvalósítására csak a bírság forrásai felhasználhatóak és az sem, hogy saját – a 146. §-beli monetáris finanszírozási tilalommal korlátozott – pénzeszközei csak ezen célokra használhatóak fel.

Vagyis – konkrétan - a 170. § (3) bek. az ott megjelölt egyéb MNB tevékenységekre pénzügyi keretet teremt, addicionális felhasználási irányt ad, de nem tiltja azt, hogy ezen túl az Igazgatóság döntései alapján más MNB források is ezen célokhoz kerüljenek rendelkezésre.

Ezzel az értelmezéssel egybeeshetett a jogalkotó szándéka, amely nem irányulhatott arra, hogy:

a) az MNB a bírság, mint súlyos jogkövetkezmény bevételeit – függetlenül a felügyeleti- és fogyasztóvédelmi pénzügyi fegyelem megsértésének súlyozásától, egyéb szankciótípusainak alkalmazhatóságától – a bírságforrás saját felhasználhatósága érdekében jegybanki célként privilegizálja/maximalizálja, avagy, hogy

b) az egyéb MNB feladatok ellátásának lehetőségét (társadalmi felelősségvállalási stratégia) az évente nem kiszámíthatóan alakuló kiszabandó bírságok bevételi nagyságához kösse. (Ld. még: 13/C. pont.)

A 170. § (2) – (3) bekezdéseiben említett célok - végső soron - egy jegybanki társadalmi felelősségvállalási program fő irányainak megjelölése, amely törvényi előírások az MNB további bevételei tekintetében feladatkorlátokat vagy egyéb előírásokat nem tartalmaznak, annak elvi feltétele e törvényhely szempontjából is az, hogy az MNB bármely egyéb feladata csak az elsődleges célja és alapvető feladatai teljesítésének veszélyeztetése nélkül folytatható [4. § (14) bek.: „Az MNB alapvető feladatai közé nem tartozó feladatok az MNB egyéb feladatai, amelyeket - jogszabályban meghatározottak szerint - csak elsődleges célja és alapvető feladatai teljesítésének veszélyeztetése nélkül folytathat.”]. Ez a törvényi rendelkezés tekinthető az MNB alapvető feladatai közé nem sorolt feladatok ellátása felső tevékenységi korlátjának.

E. Az Értéktár Programmal kapcsolatban még egy Jegybank törvényi rendelkezés-csomagot gyakran érintenek.

A 166. § (1) bek. kimondja, hogy: „Az MNB a 147. § (5) bekezdése alapján a kiegyenlítési tartalékok negatív összegének ellentételezésére fel nem használt előző évi eredménnyel kiegészített eredménytartalékból az igazgatóság 12. § (4) bekezdés b) pontja alapján meghozott döntésében foglaltak szerint fizet osztalékot.” Míg a (3) bek. alapján: „Amennyiben a tárgyévi veszteség összege az eredménytartalékot meghaladja, a különbözetet a központi költségvetés közvetlenül az eredménytartalék javára a tárgyévi beszámolóról történő, a 6. § (2) bekezdés szerinti tájékoztatás részvényes általi kézhezvételét követő 8 napon belül megtéríti.”

Az Értéktári Program forrás-lehetőségeire, kiadásaira, költségeire vetik fel egyes értelmezések, hogy kötelező-e az MNB-nek a megjelölt eredménytartalékból – akár minden vonatkozó évben - osztalékot fizetnie a részvényes számára, egyrésztől, mivel a jogalkotó kijelentő módban („osztalékot fizet”) fogalmaz, és ez lehet kötelezettségi szándék megjelenítője is, másrésztől pedig, mert a központi költségvetésnek a Jegybank (3) bek. szerinti vesztesége esetén megtérítési kötelezettsége van.

A 166. § (1) bek.-e magában a kijelentő módú mondat első fordulatában előfeltételként az osztalékfizetést az Igazgatóság a 12. § (4) bek. b) pont szerinti döntéséhez köti. Tehát ettől a döntéstől függ az osztalékfizetés. E b) pont szerint az Igazgatóság hatáskörébe tartozik „az MNB számviteli beszámolójának megállapítása, az osztalék fizetéséről való döntés meghozatala, továbbá az üzletvezetésről és az MNB vagyoni helyzetéről szóló, a részvényesnek küldendő jelentés tervezetének jóváhagyása alapján.”

Ebből pedig az következik, csak az Igazgatóság dönthet az osztalékfizetés kifizetésének tárgyában, az azonban nem, hogy a mindenkori eredménytartalékból történő osztalékfizetés az MNB részéről kötelező.

Természetesen ez a rendelkezés és értelmezés nem mentesíti az MNB-t a Jegybank törvény 147. §-ának (1) bekezdésben szabályozott az MNB a külföldi pénznemben fennálló követeléseinek és kötelezettségeinek a tárgyév utolsó napján érvényes hivatalos árfolyamon történő értékeléséből származó árfolyamnyereség, illetve árfolyamvesztés forintárfolyam kiegyenlítési tartalékba helyezési kötelezettsége alól. (A jogalkotó itt tehát rögzítette ez osztalékfizetés egy speciális korlátját.)

- F. Ugyanakkor e témánál rögzítendő, hogy az MNB az Értéktár Programmal nem vállal át állami feladatot. Ha erre sor kerülne, az a monetáris finanszírozás tilalmába ütközne. (itt 4.2.3. pont: Jegybank törvény 146. §)

Az MNB nem költségvetési szerv, nem (központi) költségvetési intézmény. Nem nyereségérdekelt szervezetként működő intézmény. De nyereséges nemzeti jegybankként nem az adófizetők pénzéből gazdálkodik, állami költségvetési térítésre semmilyen jogcímen nem tarthat igényt, nem az állami költségvetési forrásokból juttatott pénzből működik. Jogi értelemben a független Jegybank gazdálkodása nem része a nemzeti vagyongazdálkodásnak.

Az MNB-nek azonban, mint a Magyar Állam tulajdonában álló, de az államháztartáson kívüli jogi személynek (gazdasági társaság) az Értéktár Program keretében szerzeményezésre fordított kiadásai is – függetlenül, hogy az bírság bevételből vagy más jegybanki forrásából származik – közpénz kiadások, mivel forrásai közpénzek. Így a rendelkezésére álló forrásból vásárolt vagyon, jelen esetben a műkincsek és műkincs-gyűjtemények a köztvagyon részét képezik. A közpénzzel és a köztvagyonnal való törvényeknek és más jogszabályi előírásoknak megfelelő átlátható és biztonságos gazdálkodás pedig alkotmányos követelmény.

- G. E tárgykör vizsgálatakor találkozhatunk azzal a felvetéssel is, hogy: elfogadható-e az a vélemény, hogy a közpénzek/köztvagyon kezelése során közpénz csak arra fordítható-e, amire a törvény felhatalmazást (appropriációt) ad.

Ilyen jogi rendelkezés a magyar jogrendszerben jelenleg nincsen, vagyis közpénz nem csak arra fordítható, amire a jogszabály kifejezetten a felhasználását megengedi.

Az államháztartás pénzügyi reformjáról szóló – korábban hatályos - 2189/1995. (VII. 4.) Korm. határozat 1. pontja azt az előírást tartalmazta, hogy „A közpénzeket – az államháztartás alrendszereinek és az állami feladatot ellátó nonprofit szervezeteknek (köztestület, közalapítvány) kiadásait és bevételeit – csak megfelelő törvényi felhatalmazás alapján és csak arra lehet felhasználni, amire a felhatalmazás szól. Közpénzből kifizetéseket teljesíteni szintén csak törvényi felhatalmazás alapján lehet.”

Mint az előző pontban (4.2.6) részletes elemzésre került, az MNB – gazdasági társaságként működő - Jegybankként államháztartáson kívüli jogi személynek minősül, így ez az állami irányítás egyéb jogi eszközeként elfogadott Korm. határozat, még ha jelenleg hatályos is lenne, nem terjedne ki az MNB-re.

A hivatkozott 2189/1995. (VII. 4.) Korm. határozatot ugyanakkor 2001. június 30-án a kétezres határozatok hatályon kívül helyezéséről szóló 2166/2001. (VI. 29.) Korm. határozat által hatályon kívül helyezte.

Emellett azonban ismételten kiemelendő, hogy az MNB közpénz kiadásainak és bevételeinek felhasználása során köteles betartani a Jegybank törvény - 4. § (11) bekezdésben megjelöltek mellett a – 146. §-ában szereplő, a monetáris finanszírozás tilalmára vonatkozó korlátozó rendelkezést (10/B. – 10/C. pontok).

- H. A Jegybank törvény a Magyar Állam, mint tulajdonos ellenőrzési lehetőségeiről részletes rendelkezéseket tartalmaz a 131. §-ában, [(1) – (4), (7) bek.] a következők szerint:

„(1) Az Országgyűlés írásbeli vagy szóbeli eseti tájékoztatást kérhet az MNB elnökétől.

(2) Az MNB elnöke féléves rendszerességgel írásban beszámol az Országgyűlés gazdasági ügyekért felelős állandó bizottságának az MNB féléves tevékenységéről az éves beszámoló tartalmának megfelelő tartalommal. Az Országgyűlés gazdasági ügyekért felelős állandó bizottságának kérésére a beszámolóval összefüggésben az MNB elnöke személyes megjelenésre és a beszámoló szóbeli kiegészítésére köteles.

(3) Az Országgyűlés elnöke vagy az Országgyűlés gazdasági ügyekért felelős állandó bizottságának elnöke kérésére az MNB elnökét rendkívüli beszámolási kötelezettség is terheli.

(4) Az MNB elnöke külön felkérésre tájékoztatást ad az Országgyűlés feladatkörrel rendelkező bizottságának.

(7) Az MNB elnökének (1)-(3) bekezdés szerinti beszámolási kötelezettségei nem eredményezhetnek beavatkozást az MNB döntéshozó szervei tagjai függetlenségébe, nem befolyásolhatják az MNB elnökének mint az EKB Általános Tanácsa tagjának fennálló státuszát és nem befolyásolják az Alapokmányból fakadó tiktartási kötelezettségek betartását.”

7.3. Az Értéktár Program vizsgálata az Alapító Okirat rendelkezései szempontjából

Az MNB – jelenleg hatályos - Alapító Okiratát (I/6. sz. melléklet) Varga Mihály Nemzetgazdasági Miniszter – mint a részvényes Magyar Államot képviselő államháztartásért felelős miniszter - 2015. október 28-án írta alá.

Az Értéktári program jelen záródokumentumban történő vizsgálata szempontjából az alábbi rendelkezéseit kell ismertetni és elemezni:

- A. A 2. Fejezetben található az MNB tevékenységi körének megjelölése, amely a Jegybank törvénnyel szinkronban ténylegesen csak a jegybanki státuszából származó, alapvetően a pénzügyi intézményi vezető/meghatározó szerepéből fakadó feladatait szabályozza, így az „Az MNB alapvető feladatait” rögzíti, „Az MNB elsődleges célja és alapvető feladatai teljesítésének veszélyeztetése nélkül egyéb feladatként” ellátandó pénzügyi intézményi tevékenységekről szól, és a pénzügyi közvetítőrendszerhez kapcsolódó tevékenységeket írja le.
- B. Emellett az Alapító Okirat szintén kimondja, hogy „Az MNB ellátja az MNB tv.-en felül a törvényben vagy törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban meghatározott feladatokat.
- C. Megállapítható tehát, hogy az Alapító Okirat követve a Jegybank törvényi szabályozás struktúráját, jellegét ne nevesíti az Értéktári programot, az MNB azzal kapcsolatos tevékenység ellátását. Ez alapján értelemszerűen a rendelkezések vizsgálata során ugyanazokkal az értelmezési kérdésekkel találkozhatunk, mint amelyekről a jelen záródokumentum 7.2pontjában említést tettünk.
- D. Kiegészítésként indokolt nevesíteni az Alapító Okirat 8. 4. pontját, amely kimondja, hogy „Az MNB tv. és más jogszabályok, továbbá a jelen alapító okirat rendelkezéseinek keretei között az igazgatóság maga állapítja meg az ügyrendjét.”

Erre figyelemmel – eltérően a Felügyelőbizottság ügyrendjére vonatkozó előírásokkal (ld. Alapító okirat 10.3.3. pont) – az Igazgatóság ügyrendje nem kötött a részvényes képviseletében eljáró államháztartásért felelős miniszter részvényesi határozatával történő jóváhagyásához. Vagyis az Igazgatóság ügyrendje önmagában legitim, ha annak előírásait saját maga a Jegybank törvény és más jogszabályok, továbbá a jelen alapító okirat rendelkezéseinek keretei között állapította meg.

Ezen szabály azért fontos az Értéktári program vonatkozásában, mert az annak keretében megvásárlásra került valamennyi műkincs és műkincs-gyűjtemény esetében az Igazgatóság – saját ügyrendjében, több helyen a záródokumentumban meghatározottan - egyedileg hozott döntést.

Megemlítendő ugyanakkor, hogy az MNB-nél a Magyar Nemzeti Bankról szóló – két Jegybank törvénnyel ezelőtt hatályos – 2001. évi LVIII. törvény 2007. július 3-i módosítása óta nem működik közgyűlés. A közgyűlés – mint legfőbb szerv - hatáskörébe tartozó ügyekben a részvényes a Jegybank törvényben és az Alapító Okiratban meghatározottak szerint részvényesi határozat útján dönt.

Az MNB ügyvezető szerve az Igazgatóság (korábban: a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (Gt.) 243. § (1) bek.).

Az Igazgatóság hatás- és feladatköre figyelemmel a jogi konvergencia-kritériumként megjelenő jegybanki pénzügyi függetlenség kötelezettségére, az Európai Unió működéséről szóló szerződésben foglaltakkal, az Európai Központi Bank Alapokmányával, az EKB 2010. Konvergencia-jelentéssel és az egyszemélyes részvénytársaságra vonatkozó gazdasági-társasági jogi szabályozással (korábban: (Gt.) 284. § (2) bek.) összhangban került megállapításra.

Az Igazgatóság ezen hatás- és feladatköre a Jegybank törvény, a vonatkozó jogszabályok, valamint az MNB Alapító Okirata keretei között a saját ügyrendjében részletekbe menően meghatározott.

Tény, hogy az MNB ügyvezető szerveként rendkívül jelentős vezetői pozícióval rendelkezik, azonban a jogi szabályozási közeg előírásai szerint döntéseit részletesen dokumentálni köteles, tevékenységének áttekint-

hetősége, működésének széles körű ellenőrzési lehetősége és kötelezettsége felelős gazdálkodásának meghatározó biztosítéka.

- E. Az Alapító Okirat emellett rögzíti az MNB ellenőrzésének egyes kérdéseit is, így az Állami Számvevőszék, a könyvvizsgáló és a Felügyelőbizottság jogállását és feladatköreit.

7.4. „Függetlenség és Felelősség”: Az Értéktár Program szabályozása az MNB Alapokmányában

A Magyar Nemzeti Bank Igazgatósága által jóváhagyott és 2014. májusában közzétételre került Alapokmányának (kivonatolva: 7. sz. Melléklet) 4. 4. pontja tartalmazza az Értéktár programmal kapcsolatos alapokmányi rendelkezéseket, amelyek a következők:

„A Magyar Nemzeti Bank gazdasági-társadalmi szerepével összhangban elkötelezett a nemzeti értékmegőrzés és értékteremtés iránt, kifejezett célja, hogy össztársadalmi jelentőségű ügyeket is támogasson, így társadalmi felelősségvállalási stratégiáján belül fontos feladatának tekinti a nemzeti kultúra támogatását.

A Magyar Nemzeti Bank „Értéktár program”-ja keretében más európai központi bankok műkincsvásárlási gyakorlatához hasonlóan törekszik arra, hogy felkutassa és gyűjtemény formájában megőrizze a nemzeti és más kiemelkedő értékű műkincseket, kulturális javakat, művészeti és hagyatéki értékeket, ezekből pedig olyan gyűjteményt hozzon létre, amely széles körű kulturális, művészeti és társadalmi elismerésre tarthat számot.

Az Értéktár program kiemelt céljai:

- értékelvű felelősségvállalás a kulturális örökségvédelem területén,
- társadalmi-közösségi befektetésként a hazai műkincsvagyon gyarapítása, művészeti és társadalmi elismerésre számot tartó jegybanki gyűjtemény kialakítása,
- a gyűjtemény bemutatásával, a műkincsekről összeállított kiadványokkal, információk közreadásával értékteremtés megvalósítása,
- a műkincsek felkutatásának, helyreállításának, megőrzésének, bemutatásának támogatásával a művészeti értékek megőrzése és gyarapítása.

A Magyar Nemzeti Bank az Értéktár program koordinálására, a műkincsek eredetiségének, művészettörténeti jelentőségének és értékének meghatározására a hazai országos közgyűjtemények vezetőiből és más neves szakértőkből, valamint a jegybank alelnökéből álló Tanácsadó Testületet állított fel. A Testület a munkáját megalapozó, a jegybank igazgatósága által meghatározott működési és szerzeményezési szabályzat szerint végzi, biztosítva a szükséges szakértelmet, a jogszerűséget, az átláthatóságot és a program kitűzött céljainak elérését.”

7.5. „Tudás és Érték”: Az Értéktár Programra vonatkozó előírások a Társadalmi Felelősségvállalási Stratégia c. dokumentumban

- A. Az MNB 2014-ben egy már korábban a magángazdaságból széles körben ismert, de ma már nem kizárólag a magánvállalkozások körében jól beváltan működő, a közjót szolgáló, átgondolt stratégiai célrendszer-kitűzést adott és erre – több nemzeti jegybankokhoz hasonlóan, illetőleg egy Európai Unió nemzetiközi viszonyrendszerben elhelyezhető - közszféra főprogramot indított.

Az MNB Társadalmi Felelősségvállalási Stratégiájával (a továbbiakban: TFS) (kivonatolva: 1/8. sz. melléklet) a Jegybankra a korábban e területen is jellemző, az MNB függetlenségét egyfajta passzív jegybank-vezetői szerepben megjelenítő megközelítés új értelmezést kapott, akárcsak ez a Jegybank elsődleges célja és alapvető feladatainak körében történt.

Az MNB aktív stratégiai TFS főprogramja az egyik célbeli alapját képezi az Értéktár programnak, mint „misz-szió” jogi kialakításának és működési szervezeti legitimitásának.

A három évre szóló TFS az Igazgatóság jóváhagyását követően az Alapokmány közzétételét követő hónapban került meghirdetésre (2014. június 16.)

(A Javaslat elfogadása 2013. december 18-án: Az öt legfontosabb stratégiai cél meghatározása a programban:

- „Aktív szerep a közgazdasági értékteremtésben
- Vezető szerep a pénzügyi kultúra és ismeretterjesztés, a fogyasztói tudatosság erősítése terén
- **Nemzeti kultúra támogatása – Értékmegőrzés és értékteremtés**
- Társadalmi értékmegőrzés és értékteremtés
- Éljenjáró gyakorlat a környezetvédelem terén”)

B. A meghirdetésre került TFS küldetesként kinyilvánította a következőket:

„A társadalmi felelősségvállalásnak (Corporate Social Responsibility – CSR) nincs normatív meghatározása, mivel egy olyan komplex és dinamikus viszonyrendszerrel van szó, amely az egyes intézmények és a társadalom kapcsolatát írja le. Lényege szerint a társadalmi felelősségvállalás a fenntartható gazdasági fejlődéshez, a kulturális és szellemi értékek megőrzéséhez és gyarapításához való etikus hozzájárulás iránti kötelezettséget fejezi ki, amelynek célja a társadalom elégedettségének, életminőségének emelése. Más megfogalmazásban egy adott intézmény által végrehajtott olyan önkéntes cselekvés, amelynek célja, hogy erkölcsi alapon reagáljon tevékenysége társadalmi és környezeti hatásaira, ennek eredményeként hozzájáruljon azokhoz a közösségi célok megvalósításához, amely az érintett közösség érdekeit szolgálja.”

A hagyományok áttekintése körében a TFS megállapítja, hogy „Az új jegybanki feladatok, a függetlenség és a felelős irányítással kapcsolatos elvárások, a mértékadó jegybankok ezirányú gyakorlata a társadalmi felelősségvállalással kapcsolatos tevékenységet is új és intézményi megoldások felé terelték, amelyek a Magyar Nemzeti Bank számára is szükségessé tették a társadalmi felelősségvállalási célrendszer felülvizsgálatát a jelen kor igényei szerint.

A Magyar Nemzeti Bank társadalmi felelősségvállalását alátámasztja a jegybankok nemzetközi gyakorlata is, mert számos európai jegybank több évtizedes múltra visszatekintve ugyancsak támogat közösségi és karitatív célokat, rendelkezik érme, bankjegy, könyv és művészeti gyűjteménnyel vagy egyéb kulturális javakkal.”

A TFS célja között – többek mellett - rögzítésre kerül, hogy a Magyar Nemzeti Bank „lehetőségeihez mérten szerepet kíván vállalni az értékteremtésben, a nemzeti értékek, a szellemi és kulturális örökség megőrzésében, az értékek közvetítésében.”

A TFS Igazgatóság általi elfogadás döntés előkészítő Előterjesztése ezzel összefüggésben – a TFS háttéréként is - az alábbiakat tartalmazza:

„Az elmúlt hónapokban kommunikációs szempontból érzékelhetően megkezdődött a Magyar Nemzeti Bank hazánkban betöltött szerepének csiszolása, átpozicionálása. Amilyen kiemelt helyet képvisel a hazai pénzügyi piacon az MNB („Bankok Bankja”), ehhez hasonlóan kiemelt és felelősségteljes szerepet szándékozik betölteni a társadalmi szegmensben is. ... Felelősen és felelősségteljesen gondolkodik a pénzügyek terén és társadalmi kapcsolatrendszerét tekintve ugyanezt kívánja megvalósítani az élet más területein is, amelyekben ezentúl a korábbihoz képest jóval látványosabb és érzékelhető hatású pozíciót kíván betölteni. Az egyéb területeken is a prudens gondolkodás és a polgári értékrend konzervatív alapokon nyugvó letéteményese kíván lenni. Ezért egy többlépcsős, egyszerre kulturális, edukációs és charity területeket is lefedő, ugyanakkor az MNB pénzügyi-szakmai credibilityjét és hozzáértést is erősítő, integrált kommunikációs aktivitásba javasolt belekezdeni.”

C. A TFS részletesen elemzi az MNB álláspontja szerint annak megvalósítása alapjául szolgáló jogi és finanszírozási keretrendszerét a következők szerint:

„Jogi keretek”

Az Alaptörvény és a benne foglalt Nemzeti hitvallás szerint az államnak a polgárait kell szolgálnia, hiszen a polgárnak és az államnak közös célja a jó élet és a szabadság kiteljesítése.

Az Alaptörvény és a Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény biztosítja a jegybank szervezeti, működési és gazdálkodási függetlenségét, ugyanakkor ez a függetlenség, továbbá a Magyar Nemzeti Bank jelentősége, társadalmi elismertsége és az általa kezelt köztulajdon társadalmi felelősséggel is jár. Ezért a jegybank számára a törvényekben biztosított függetlenség nem cél, hanem eszköz és lehetőség arra, hogy tevékenységével a közjót, a társadalom egészének hasznát szolgálja és hozzájáruljon a társadalmi jóléthez.

A társadalmi felelősségvállalás körébe eső tevékenységek egy része törvényi kötelezettség, míg más részét az önként vállalt célok jelölik ki. A magyar Nemzeti Bankról szóló törvény az előbbi körben rendelkezik arról, hogy a jegybank részt vállal egyes pénzügyi tárgyú törvények hatálya alá tartozó személyek és szervezetek ügyfeleinek tájékoztatásával, a pénzügyi kultúra erősítésével, terjesztésével, valamint a felügyeleti, illetve a felügyelet tevékenységgel kapcsolatos tanulmányok készítésének és közzétételének, valamint a civil fogyasztóvédelmi szervezetek tevékenységének támogatásában. Ezért a Kormány gazdaságpolitikájának támogatására vonatkozó törvényi kötelezettségből is a jegybank szélesebb társadalmi felelősségvállalásra törekszik.

A társadalmi felelősségvállalási célok finanszírozása

A jegybanktörvény értelmében a felügyeleti tevékenység során kiszabott bírságból származó bevétel kizárólag:

- a közgazdasági, pénzügyi szakemberképzés elősegítésére, támogatására,
- a közgazdasági, pénzügyi, valamint interdiszciplináris kutatások elősegítésére, támogatására,
- a pénzügyi kultúra erősítésére, terjesztésére, a pénzügyi tudatosság fejlesztésére, valamint ezen célok elősegítésére, így különösen a kapcsolódó oktatási és kutatási infrastruktúra fejlesztésére,
- alapítványi támogatásra, valamint
- karitatív célra fordítható.

A Magyar Nemzeti Bank gazdálkodási függetlenségéből ugyanakkor az is következik, hogy ne csak a bírság-bevételekből, hanem elsődleges céljának és feladatainak veszélyeztetése nélkül további finanszírozást biztosítson társadalmi felelősségvállalási stratégiájának megvalósítására. Amíg ugyanis a törvény a bírságbevételek felhasználása tekintetében egyfajta célhoz kötöttséget határoz meg, a jegybank további bevételei tekintetében korlátokat vagy egyéb előírásokat a jogszabály nem tartalmaz. Másrészt a jegybank felügyeleti-, fogyasztóvédelmi tevékenysége alapvetően a megelőzést szolgálja, tehát a bírság, mint súlyos jogkövetkezmény alkalmazása nem cél, így önmagában a bírságbevételekre hosszú távon stabil kiszámítható társadalmi felelősségvállalási programot építeni nem lehet.

A Magyar Nemzeti Bank működés irányításért felelős döntéshozó testülete – fenntartható pozitív eredmény esetén, annak mértékéig – a gazdálkodásra vonatkozó jogszabályokat betartva szabadon dönt arról, hogy a jegybank társadalmi felelősségvállalási stratégiáját miként valósítja meg. Ezáltal a Magyar Nemzeti Bank egy olyan nemzeti intézmény, amelynek a gazdálkodásában is megnyilvánuló függetlensége alapján törvényes lehetősége van arra, hogy eredménye terhére a közjót szolgálja és lehetőségeihez mérten támogatásokat nyújtson. Ez összhangban van a jegybankok nemzetközi gyakorlatával is, hiszen számos európai jegybank több évtizedes múltra visszatekintve támogat közösségi és karitatív célokat.”

D. „A nemzeti kultúra támogatása –értékkeremtés. Értéktár program”

A TFS „A társadalmi felelősségvállalás fő irányai” c. fejezetében foglalkozik külön „A nemzeti kultúra támogatása – értékkeremtés” részben az Értéktár Programmal.

Közvetlenül itt megemlítenéd, hogy az MNB a 2014. június 16-án három évre meghirdetett TFS részeként az Értéktári Programra már 2014. január 16-ától – öt évre - 2018. december 31-éig különítette el a program rendelkezésére álló 30 milliárd forint keretösszeget.

A TFS-ben a Értéktári Programra az alábbiak kerülnek rögzítésre:

„A Magyar Nemzeti Bank gazdasági-társadalmi szerepével összhangban elkötelezett a nemzeti értékmegőrzés és értékteremtés iránt, kifejezett célja, hogy állami jelentőségű ügyeket is támogasson, így társadalmi felelősségvállalási stratégiáján belül fontos feladatnak tekinti a nemzeti kultúra támogatását.

A Magyar Nemzeti Bank „Értéktár program”-ja keretében más európai központi bankok műkincsvásárlási gyakorlatához hasonlóan törekszik arra, hogy felkutassa és gyűjtemény formájában megőrizze a nemzeti és más kiemelkedő értékű műkincseket, kulturális javakat, művészeti és hagyatéki értékeket, ezekből pedig olyan gyűjteményt hozzon létre, amely széles körű kulturális, művészeti és társadalmi elismerésre tarthat számot.

Az Értéktár program kiemelt céljai:

- értékelvű felelősségvállalás a kulturális örökségvédelem területén;
- társadalmi-közösségi befektetésként a hazai műkincsvagyon gyarapítása, művészeti és társadalmi elismerésre számot tartó jegybanki gyűjtemény kialakítása;
- a gyűjtemény bemutatásával, a műkincsekről összeállított kiadványokkal, információk közreadásával értékteremtés megvalósítása;
- a műkincsek felkutatásának, helyreállításának, megőrzésének, bemutatásának támogatásával a művészeti értékek megőrzése és gyarapítása.

E. Az Értéktár Program Tanácsadó Testülete

A Magyar Nemzeti Bank az Értéktár program koordinálására, a műkincsek eredetiségének, művészeti jelentőségének és értékének meghatározására Tanácsadó Testületet állított fel.

A Testület tagjai:

- a Magyar Nemzeti Bank alelnöke, mint a Testület elnöke,
- a Szépművészeti Múzeum főigazgatója,
- a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatója,
- a Magyar Nemzeti levéltár főigazgatója,
- a Magyar Nemzeti Bank által felkért független művészettörténész.

A Testület a munkáját megalapozó, a jegybank igazgatósága által meghatározott működési és szerzeményezési szabályzat szerint végzi, biztosítva a szükséges szakértelmet, a jogszerűséget, az átláthatóságot és a program kitűzött céljainak elérését.

Az Értéktár program keretében műtárgyak szerzeményezésére szakértői értékmeghatározást követően, intézménytől vagy intézményi közreműködéssel kerül sor.”

A fentiek alapján megállapítható, hogy a TFS eredeti szöveg értelemszerűen nem került módosításra a Tanácsadó Testület személyi létszámának bővülésekor, így a jelen dokumentum 10. pontjában felsorolt testületi tagok eltérnek a TFS megjelölésétől, mert ma a Testület tagjai között találjuk még az Iparművészeti Múzeum mb. főigazgatóját, és az EMMI képviselőjét.

8. TÁRSADALMI FELELŐSSÉGVÁLLALÁS. A PROGRAM ILLESZKEDÉSE A KORÁBBI JEGYBANKI GYAKORLATHOZ; AZ ÉRTÉKTÁR PROGRAM ELŐTTI MŰKINCSÁLLOMÁNY

8.1. Társadalmi felelősségvállalás

8.1.1. A CSR fogalma

A vállalatok társadalmi beágyazottságuk érdekében komplex tevékenységet fejtenek ki, melyre az EU országaiban a vállalati társadalmi felelősségvállalás (Corporate Social responsibility- CSR) kifejezést használják. A tevékenység finanszírozására a vállalat pénzügyi teljesítménye szolgáltatja az alapot. A CSR értelmezése folyamatosan változik, de abban a kutatók egyetértenek, hogy a fogalom egy komplex, értékelhető vagy értéktelített koncepció, mely belső alkalmazási szabályai alapján nyitottan realizálhatóak. Másrészt gyűjtőfogalom, mely a társadalom és a piaci szereplők kapcsolatát írja le, továbbá pedig dinamikus jelenség, mely tükrözi a társadalmi igényeket és az üzleti siker társadalmi konzekvenciáit.⁵

8.1.2. A CSR fejlődése

Bár a CSR gondolat előzményei már a XIX. sz. közepéig nyúlnak vissza, a menedzsment irodalomban a CSR fogalma az 1950-es években jelenik meg, tudatos elterjedését pedig az 1990-es évektől kezdődően figyelhetjük meg. A háromszektoros gazdaság kialakulása (állami, piaci és a nonprofit szektor) a vállalatok szintjén is megkövetelte a nagyobb társadalmi szerepvállalást, melynek megnyilvánulási formái a társadalom felé a PR, szponzoráció, jótékonyosság, adományozás, közösségi projektek támogatása.

8.1.3. Az EU és a CSR-koncepció

Az Európai Unió Bizottsága először 2001-ben foglalkozott a vállalatok társadalmi felelősségvállalásának európai értelmezésével és a kapcsolódó feladatokkal (Zöld könyv)⁶, majd 2013-ban a pénzügyi –gazdasági válság hatására új állásfoglalást tett közzé, melyben hangsúlyozza a CSR gazdasági-társadalmi fontosságát.

8.1.4. A társadalmi felelősségvállalás modelljei a bankszektorban

A bankok CSR-tevékenységét a szakirodalom alapvetően 3 csoportba sorolja, és megkülönbözteti az angolszász, az európai és a távol-keleti banki modelleket.⁷ Az angolszász modellt (melyet legtipikusabban az USA bankszektor képvisel) az 1970-es évekig főként az adományozás, a szponzoráció jellemezte, majd 1977-től a kormány arra ösztönözte a pénzügyi intézményeket, hogy hiteltámogatásokat nyújtsanak a helyi alacsony vagy közepes jövedelmű közösségeknek. Az amerikai CSR-modell filozófiájának meghatározó eszköze a filantrópia és a jótékonyosság.

A bankszektor európai modelljét gazdasági-társadalmi értékek határozzák meg alapvetően. Egy 2008-ban készült vizsgálat szerint a német bankok nagyon lassan építették be központi tevékenységükbe a társadalmi felelősségvállalás koncepcióját, és programjaikban még ma is erősen a képzésre fókuszálnak. Az Osztrák Nemzeti Bank CSR politikája hasonló a Bundesbank-éhoz, emellett támogat egy Banktörténeti és Pénzmúzeumot, továbbá jelentős adományozási és szponzorációs tevékenységet fejt ki a modern osztrák festészet és szobrászat kiemelkedő alkotásaival kapcsolatban. A távol-keleti modell legmeghatározóbb példája a japán bankok tevékenysége, mely a becsületességre úgy tekint az üzleti életben, mint a közösség fennmaradásának, fejlődésének morális és gazdasági alapjára..

Ez a filozófia nemcsak a gazdasági stake-holderek igényekre adott válaszokban merül ki, hanem proaktív szerepet is játszik a társadalmi-közösségi jólét és a környezeti fenntarthatóság biztosításában. (III/5. sz. melléklet)

A vállalatok CSR-tevékenységei minden esetben önkéntesen, a kommunikációs stratégia részeként jönnek létre. A XXI. század megköveteli a szervezetektől, hogy értékek közvetítésével adjanak a társadalomnak, vállaljanak át felada-

⁵ Dr. Bartal Annamária: A Magyar Nemzeti Bank vállalati társadalmi felelősségvállalás – CSR tevékenységét megalapozó háttér tanulmány, I. Nemzetközi modellek, példák, Budapest, 2013. 3-4

⁶ http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/employment_rights_and_workorganization/n26039_en.htm

⁷ Kostyuk A. et al. (2011) Corporate social responsibility in banks: an international overview http://www.virtusinterpress.org/IMG/pdf/CORPORATE_SOCIAL_RESPONSIBILITY_IN_BANKS_AN_INTERNATIONAL_OVERVIEW.pdf.

tokat az államtól. Ha ezt hitelesen teszik, és a cég arculata összhangban áll a vállalt szereppel, növeli a szervezet presztizsét, imázsát.⁸

8.1.5. CSR Magyarországon, a közigazgatásban

Magyarországon a CSR tevékenység még nem olyan elterjedt, mint a külföldi gyakorlatban, a vállalatok részéről is inkább csak próbálkozásokat találunk. Fő motivációs érdekük a bizalom növelése és a reputáció építése, ennek megfelelően főként különböző társadalmi célú programok szervezésével foglalkoznak. Ezeknek a kommunikálása sem aktív, a köztudatba csak néhány eset kerül.⁹ (III/6. sz. melléklet)

A társadalmi felelősségvállalás fontosságát Magyarország kormánya is felismerte, és 2015. 04. 19-én elfogadta a Nemzeti CSR Cselekvési Tervet. A Kormány a dokumentumban vertikálisan és horizontálisan is kijelöli azokat a prioritási területeket, amelyek vonatkozásában konkrét intézkedésekkel is elő kívánja segíteni, hogy a vállalkozások nagyobb felelősséget vállaljanak Magyarország gazdasági, társadalmi és környezeti fejlődésében.¹⁰ (III/7. sz. melléklet)

A CSR magyarországi meghonosításában kiemelkedő szerepet játszik a KÖVET kiemelkedően közhasznú, nem nyereségorientált szervezet¹¹, amely 1995-ben alakult azzal a céllal, hogy a vállalatok körében lehetővé tegye a környezettudatos vállalatirányítás terén szerzett tapasztalatok cseréjét. A megalakulás óta egyre nagyobb hangsúlyt helyez a cégek társadalmi és helyi gazdasági felelősségére is. Az egyesület munkájában több mint 100 különböző méretű és ágazatban tevékenykedő cég, valamint társult tagszervezet (egyetemek, állami intézmények, civil szervezetek) vesz részt. 2015-ben a szervezet 4. alkalommal rendezte meg a CSR Piac c. rendezvényét, mely lehetőséget ad a felelőségteljes vállalatok bemutatkozásának; ez alkalommal már vállaltok, bankok mellett a közsféra is képviseltette magát. A szervezetnek az MNB is tagja.

8.2. Korábbi jegybanki gyakorlat

A Magyar Nemzeti Bank a kétszintű bankrendszer kialakulása óta jelentős társadalmi szerepet vállalt a korszerű pénzügyi intézmények létrejöttében, a pénzügyi szakma fejlődésében. E szerepvállalások fókuszában a 90-es évek elején elsősorban a pénzügyi kultúra fejlesztése, illetve karitatív célú alapítványok létrehozása állt. A Magyar Nemzeti Bank társadalmi felelősségvállalási stratégiáját először 2008-ban, a „Köztudatos jegybank” címmel foglalta össze. E stratégia alapvetően a gazdasági felelősségvállalás – társadalmi szerepvállalás – környezetvédelem hármasságát alapján határozta meg a fenntarthatóság pilléreit. Ugyanakkor már ebben a stratégiában is célként került megfogalmazásra egyes ösztönző társadalmi ügyek támogatása, kiemelten a pénzügyi kultúra fejlesztése, a környezetvédelem és az esélyegyenlőség előmozdítása. A stratégia alapján akcióterv is készült, amelynek időarányos teljesülését külső auditorral hitelesített jelentés zárta le, azonban ezt követően a program nem folytatódott.¹² A program bemutatását az MNB 2012-es éves jelentése tartalmazza¹³ (III/8. sz. melléklet)

8.3. Értéktár Program előtti múkincs állomány

8.3.1. Az Értéktár Program előtti gyűjtemény története

Az MNB az Értéktár program előtt is végzett múkincs vásárlási tevékenységet, azonban ez nem meghirdetett, transzparens célok mentén történt. Az Értéktár Programot megelőzően a magyar jegybank nem rendelkezett tervszerű és komplex szabállyal a múkincsvásárlást, valamint a meglévő múkincsek kezelését illetően. Jóllehet, a műtárgyakat megvizsgálva jól elkülöníthetőek azok a vásárlási programok, amelyek eredményeként műtárgyak kerültek a Bank tulajdonába.¹⁴

⁸ Szirák Sára: Úgy néz ki, tényleg bejön a CSR http://media20.blog.hu/2015/02/13/csr_234

⁹ u.o.

¹⁰ <http://www.kormany.hu/download/8/ed/40000/Hat%C3%A1rozat%20%C3%A9s%20Cselekv%C3%A9si%20Terv.pdf#!DocumentBrowse>

¹¹ www.kovet.hu

¹² A Magyar Nemzeti Bank társadalmi felelősségvállalás stratégiája, <http://www.mnb.hu/letoltes/mnb-tarsadalmi-spread-low-1.pdf>

¹³ A Magyar Nemzeti Bank éves jelentése, 2012, 9, 43-44, 58-68. <https://www.mnb.hu/letoltes/eves-jelentes-2012-hu.pdf>

¹⁴ Az MNB Értéktári Programja előtti múkincsvásárlási és múkincskezelési gyakorlat vizsgálata során felhasználtuk a 2013. szeptember 30. napján hatályos Gazdálkodási Kézikönyv szabályait, valamint a Minőségműhely Kft. által 2014-ben végzett vizsgálatról készült összefoglaló jelentést;

A legkorábban feltehetőleg 1938-ban került a Bank tulajdonába műtárgy (Ferencz Lajos: Fiú kapával c. olajfestménye, bruttó értéke 1000 Ft volt, ma becsült értéke 120 000 Ft), és az első nagy vásárlási program a két világháború közötti időszakra tehető. Ez a gyűjteményrész kevés számú darabból, főként portrékból és szobrokból áll, valószínűleg a Bank megrendelésére készülhettek.

A legjelentősebb művészeti színvonalú beszerzések az 1960-as évek végére és a 70-es évek elejére tehető. Ebben az időszakban az MNB rendszeresen vásárolt a Bizományi Áruház Vállalat aukcióin, a képek elemzése alapján a klasszikus modern magyar mesterek műveinek gyűjtésére koncentráltak. A 19. sz. végének és a 20. sz. elejének legjelentősebb festményeit találhatjuk meg a gyűjteményben: pl. Telepy Károly, Mednyánszky László, Paál László, Aba-Novák Vilmos, Koszta József, Iványi-Grünwald Béla, Fényes Adolf, Márffy Ödön, Ziffer Sándor, Szőnyi István műveit.¹⁵

Az MNB Értéktár Program előtti műkincsgyűjtési tevékenység sikerességének példaként említi a Minőségműhely Kft. Ziffer Sándor Zenélők című festményét, valamint Paál László Erdő belseje című alkotását. Az előbbi műalkotást ugyanis az MNB a BÁV 1974. decemberi aukciójának 35. tételeként 19.000,- Ft összegért vásárolta, míg a 2014-es forgalmi értékét 14.000.000,- Ft összegben állapították meg. Paál László festménye esetében szintén szembetűnő a beszerzési ár és a későbbi érték közötti különbség: az MNB 1972-ben 270.000,- Ft összegért vásárolta meg, mely összeggel szemben a festmény jelenlegi becsült értéke 30.000.000,- Ft.

Az MNB által rendelkezésünkre bocsátott információk alapján az MNB Értéktár Programjának bevezetése előtt az MNB műtárgyainak értékbecslése és állapot felülvizsgálata 2004-ben valósult meg először azzal a feltétellel, hogy ettől kezdődően 10 évente sor kerül a vizsgálat aktualizálására, ami 2014-ben meg is történt. A felértékelési pályázatot közbeszerzési eljárás keretében a Minőségműhely Kft nyerte el, aki 605 tárgy értékbecslését és állapotfelmérését végezte el, az elvégzett munkáról összegzést készített és javaslatokat tett az állományvédelemre vonatkozóan is. (Részletesen ld. 8.3.3 és 8.3.6 pontok alatt)

(A vizsgálatral kapcsolatos teljes dokumentáció a III/9. mellékletben található)

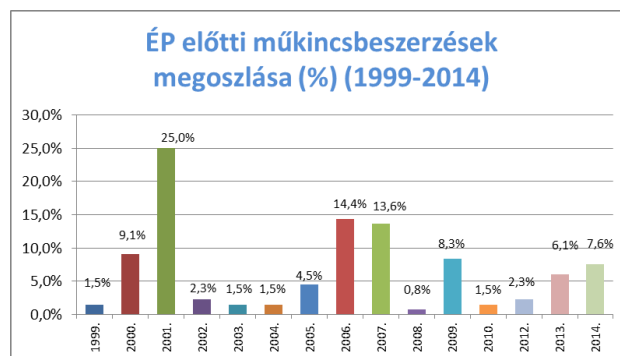
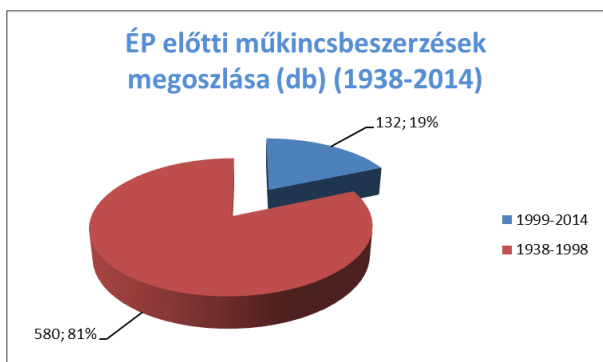
8.3.2. Az Értéktár Program előtti gyűjtemény bemutatása

A vásárlások igazgatósági döntések alapján történtek az ehhez kapcsolódó számviteli/beszerzési/beruházási szabályok betartásával, a Gazdálkodási Kézikönyvnek megfelelően. A műkincsek tárgyi eszközként szerepelnek az MNB könyveiben, ami a Számviteli Igazgatóságtól kapott lista alapján 2015. február 29-i dátummal ez összesen 712 elemet jelentett. (Az adatokkal kapcsolatos elemzéseket a III/10. sz. melléklet tartalmazza)

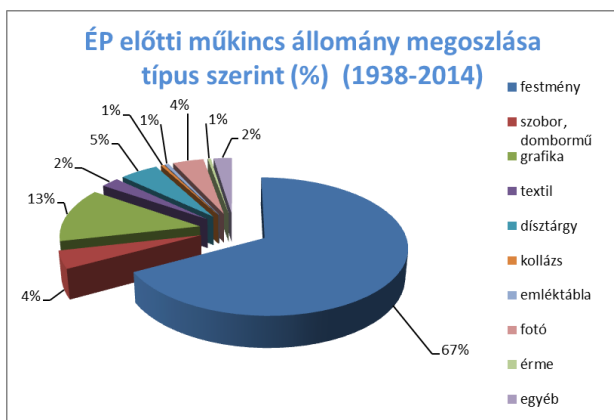
A műkincsgyűjtemény elektronikus feldolgozására és SAP rögzítésére 1998-ban került sor. A rögzítések alapját számviteli kartonok képezték, azonban jelentős számú tétel 1998. december 31-vel lett bekönyvelve. Az eddig az időpontig történt beszerzésekhez feltüntetett időpontok nem minden esetben megbízhatóak, mivel a rögzítések során sok bizonytalansági tényező merült fel. Ez okozza többek között az 1998-as évben bekövetkezett nagy állomány növekedést (265 új tétel). 1998-tól kezdődően a rögzítések már pontosak, így az azokkal kapcsolatos év szerinti elemzések már releváns értékűek. Ennek megfelelően elemzésünkben az 1938-1998 közötti és 1998-2014 közötti állományt kezeljük egységként, illetve az évenkénti elemzéseket csak 1998-tól kezdődően végeztük el. Az MNB –PSZÁF összeolvadásakor a PSZÁF műkincsei szintén rögzítve lettek, ezek száma azonban nem jelentős.

A műkincsek nagyobb részének (81 %) beszerzése 1999 előtt történt. Az 1999-2014 közötti időszakot figyelembe véve kiemelkedő a 2001-es év, amikor az ebben az időszakban vásárolt műkincsek 25 %-a (33 db) került a gyűjteménybe, de magas a beszerzések száma 2006-ban (14,4 %, 19 db) és 2007-ben (13,6 %, 18 db) is.

¹⁵ Összegző a Magyar Nemzeti Bank műtárgyainak vizsgálatáról, kitérve a legértékesebbnek ítélt festmények helyzetére, Minőségműhely Kft 2014.

A műkincsek 67 %-át festmények (473 db) teszik ki, ezen belül is a legtöbb olajfestmény, de jelentős a grafikák száma is.

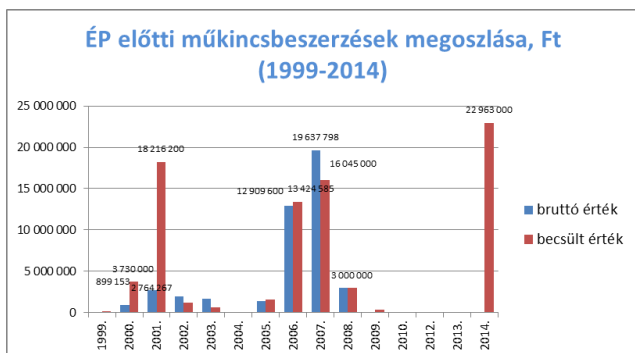
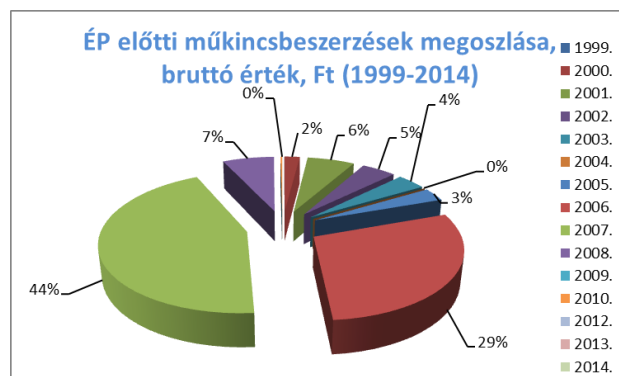
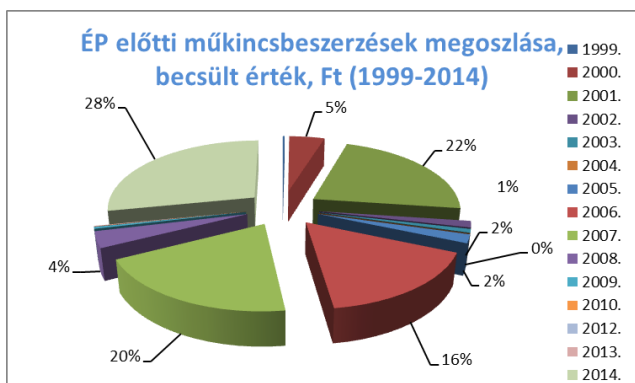

8.3.3. A műkincsek felértékelése

A műkincsek felértékelésére a 8.3.1 pont alatt már ismertetett eljárás keretében került sor. Az értékbecslés 2014-ben részben újra megtörtént, melyet a szakértő 2015-ben folytatott. Ezek eredménye 2015. szeptemberben került rögzítésre az SAP rendszerben.

A jelenleg rendelkezésünkre álló adatok alapján az MNB Értéktár Program előtti műkincsállományának becsült értéke 815 057 785 Ft, illetve ehhez jön még az Értéktár Programon kívül 2015-ben felértékelésre került 10 db műtárgy 1 445 000 Ft értékben, vagyis az MNB Értéktár Programon kívüli műkincs állományának értéke összesen 816 502 785 Ft.

Év	db	Bruttó érték (Ft)	Becsült érték (Ft)
sum 1938-1998	580	80 793 806	733 575 000
sum 1999-2014	132	44 359 179	81 482 785
sum 1938-2014	712	125 152 985	815 057 785
2 015	10	1 140 005	1 445 000
sum ÉP-n kívül	722	126 292 990	816 502 785

A vizsgálat az MNB tulajdonában levő műveket művészettörténeti jelentőségük szerint is kategorizálta. Ennek megfelelően három csoportot különített el: Törzsanyag, Irodai Dekoráció, Értékesítésre javasolt művek.

A vizsgálati jelentés alapján a Törzsanyag részébe azon alkotások tartoznak, amelyek művészettörténeti és gyűjtéstörténeti szempontból a gyűjtemény legfontosabb és legértékesebb részét képezik. Ezen művek közé tartoznak a jegybank egykori vezetőinek és igazgatóinak portréi, Charles Mitté műhelyében 1705-1710-ben készült, Lotharingiai Károly Buda visszafoglalása alkalmából ábrázoló nagyméretű falikárpitja, valamint Ziffer Sándor, Aba-Novák Vilmos, Mednyánszky László és Paál László alkotásai.

A Minőségműhely Kft. az iroda dekoráció gyűjteményrészbe sorolta „azokat a jó színvonalú alkotásokat, melyek szerényebb művészettörténeti jelentőségűek, de alkalmasak a bank munkatereinek megfelelő minőségű díszítésére.”

Végül, az értékesítésre javasolt művek csoportjába azon művek kerültek besorolásra, amelyek a bank műtárgyállományának művészeti szempontból a legszerényebb minőségű darabjait jelentik. Ezek a művek értéküket illetően is csekély jelentőséggel bírtak a Minőségműhely Kft. felmérése alapján.

	Kategória	Db
1	Törzsanyag („T”)	106
2	Irodai dekoráció („D”)	417
3	Értékesítésre javasolt művek („É”)	82
	Összesen	605

8.3.4. Elhelyezés, tárolás

Az MNB Értéktár Program előtti műkincsállománya alapvetően (84 %) a Bank irodai/munkaszobáit és közösségi/protokoll célú helyiségeit díszítik. 112 kép jelenleg az MNB Bútorraktárában található.

A legtöbb műtárgy a Műszaki üzemeltetési osztályon (39 db) és a Kommunikációs osztályon található (32 db). (III/11. sz. melléklet)

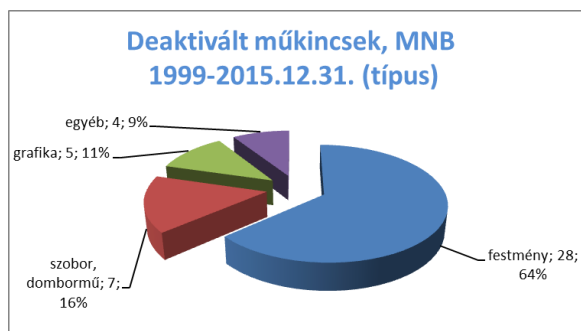
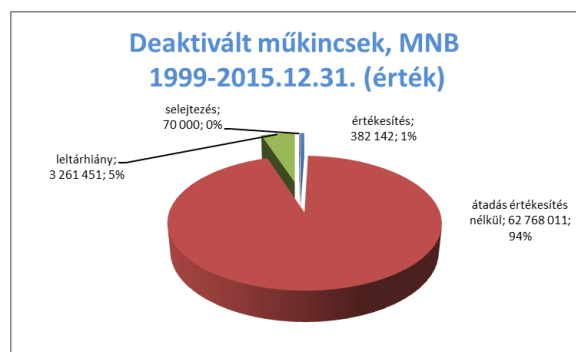
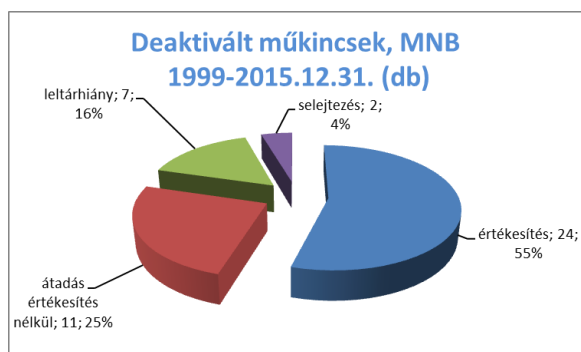
Az „IDHELY” kóddal feltüntetett műkincsek (összesen leltári szám szerint 8 db, értéke 65 200 000 Ft) valós tárolási helyét letéti szerződések tartalmazzák, melyet a következő táblázat mutat:

Letéteményes	Becsült érték	leltári db szám
Egyéb helyeken, ÉP-n kívül		
MÁK	18 200 000	5
MTA BTK ZTI Zenetört. Múzeum	3 500 000	1
Magyar Nemzeti Múzeum 1.	36 000 000	1
Közbeszerzési és ellátási igazgatóság	7 500 000	1
Összesen	65 200 000	8

(A letéti szerződéseket a III/12. sz. melléklet tartalmazza.)

8.3.5. Deaktivált műkincsek

Az évek során ki is kerültek az MNB vagyonából műkincsek (összesen 44 db), melyek megoszlását a következő grafikon tartalmazza

A listán szerepelnek olyan tételek, melyek „Idegen tulajdon” megjegyzéssel vannak ellátva - ezeket általában múzeumok helyezték el az MNB-nél.

8.3.6. Az Értéktár Program előtti műkincskezelés

Ezzel kapcsolatban a Minőségműhely Kft. összefoglaló jelentése kijelenti, hogy:

„2004 és 2013 között megkezdődött és folyamatosan végeztek a tervszerű restaurálásokat, 20 db mű nyerte vissza eredeti értékét és szépségét. Ezt a gyakorlatot javasoljuk tovább folytatni az általunk készített ütemterv szerint (sürgősséggel, 10 éven belül, 5 éven belül, csak gondozás).”¹⁶

A vizsgálat alapján a Minőségműhely Kft. összefoglaló jelentést készített, amely tartalmazta az MNB tulajdonában levő műtárgyak leltárát is, bemutatva a műkincsek szerzőjét, címét, méretét, műfaját, készítési technikáját, 2004-es és 2014-es becsült értékét, valamint a műkincsek állapotáról szóló restaurátori felmérést és javaslatot. A táblázat e tekintetben négy csoportot különített el a restaurátori munkák elvégzésének sürgősségét illetően (sürgősséggel, 10 éven belül, 5 éven belül, csak gondozás).

	Restaurátori felmérés és javaslat	Db
1	Nincs teendő	304
2	Gondozás	86
3	Restaurálás 10 éven belül	41
4	Restaurálás 5 éven belül	66
5	Restaurálás sürgősséggel	6
	Nincs bekegategorizálva	
	Összesen	605

8.3.7. Az Értéktár Program előtti műkincsállománnyal kapcsolatos szabályozás

Az Értéktár Program előtti gyakorlatot az MNB Gazdálkodási Kézikönyve szabályozza.¹⁷ (II/5. sz. melléklet) A Számviteli Törvény alapján a tárgyi eszközök közé sorolt műtárgyak vásárlásának elszámolására a Számviteli Törvény és a Gazdálkodási Kézikönyv szabályozása alapján került sor.

[REDACTED]:

[REDACTED]

valamint:

[REDACTED]

¹⁶ Minőségműhely – Összegzés – 3. oldala;

¹⁷ A 2013-308. főigazgatói utasítással elfogadott Gazdálkodási Kézikönyv, (F) Fejezet – A vagyontárgyak kezelésének szabályzata; hatálybalépés dátuma: 2013. szeptember 30. (jóváhagyó: dr. Nagy Róza főigazgató); a továbbiakban: „Gazdálkodási Kézikönyv”;

¹⁸ [REDACTED]

¹⁹ [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

20
21
22
23
24
25
26
27

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

8.4. Összefoglaló megállapítások

A fenti vizsgálat alapján megállapítható, hogy az MNB az Értéktári Program bevezetése előtt is a szakértői megállapításokat figyelembe véve folyamatosan gondozta a kezelésében levő műkincseket, műtárgyakat.

A gyűjtemény gyarapítására a hatályos Gazdálkodási Kézikönyv rendelkezései alapján, azonban nem programszerűen, előre átgondolt tervek szerint került sor, így a vásárolt műkincsek értéke, és művészettörténeti jelentősége is változó volt.

Végül, a 2014-ben a Minőségműhely Kft. által végzett felmérés alapján megállapításra került, hogy az MNB tulajdonában levő műkincsek mintegy 17,5%-a bír művészeti szempontból kiemelkedő jelentőséggel (Törzsanyag), a gyűjtemény nagyobb része (69%) (Iroda dekoráció) a jegybank munkatereinek díszítésére volt alkalmas, míg a gyűjtemény 13,5%-a művészettörténeti szempontból jelentőséggel nem bírt, így azt értékesítésre javasolták.

²⁸ Gazdálkodási Kézikönyv 133. pontja;

²⁹ Gazdálkodási Kézikönyv 134. pontja;

³⁰ Gazdálkodási Kézikönyv 138. pontja;

9. A KÜLFÖLDI JEGYBANKOK HASONLÓ TEVÉKENYSÉGÉNEK ÉS JOGSZABÁLYI KÖRNYEZETÉNEK VIZSGÁLATA³¹

9.1. Franciaország

9.1.1. A jegybanktörvény releváns rendelkezéseinek bemutatása

A Banque de France-ra vonatkozó szabályokat tartalmazó francia jegybankról szóló törvény alapján:

„Francia Nemzeti Bank egy olyan intézmény, melynek alaptőkéje az Állam tulajdonában van.“³²

A jegybank vezetésének döntési jogköre van, mely felett a francia állam ellenőrzést gyakorol az alábbiak szerint:

„[A Banque de France jogosult] dönteni a Bank saját forrásainak felhasználásával kapcsolatban, és köteles előzetes költségvetési tervet és költségkalkulációt készíteni, megfelelő tartalékokat biztosítva, hogy a Bank a Központi Bankok Európai Rendszerében betöltött tagságára tekintettel kötelező feladatait megfelelően elláthassa.“³³

„[a Bank] a könyveit és a könyvvizsgálathoz kapcsolódó könyvvizsgálói jelentését a Nemzetgyűlés és a Szenátus elé be kell nyújtani ellenőrzés céljából.“³⁴

A Banque de France műkincsgyűjtési lehetőségeit erősíti továbbá azon törvényi rendelkezés, miszerint:

„[...] a Bank köteles egyéb közérdekű feladatok ellátására is. Ennek keretén belül a Bank köteles a Francia Állam által igényelt szolgáltatásokat nyújtani [...].“³⁵

Megállapítható tehát, hogy a Banque de France a francia jegybanktörvény által biztosított keretek között szabadon gazdálkodhat vagyonával, mely gazdálkodási szabadság fő korlátját a kötelező feladatok ellátásának kötelezettsége jelenti.

9.1.2. A Banque de France műkincsgyűjtési tevékenysége

9.1.2.1. A műkincsgyűjtés célja

A Banque de France aktív szerepet vállal a műkincsgyűjtésben, mert egyrészt anyagilag támogatja francia múzeumok műkincsgyűjtési tevékenységét, másrészt saját célra is vásárol műkincseket, melyek elsősorban a jegybank épületében kerülnek elhelyezésre, a munkakörnyezetet díszítik.

9.1.2.2. A Banque de France műkincsgyűjtési tevékenysége

A Banque de France műkincsgyűjtési tevékenységét megvizsgálva két különböző eljárás különíthető el, egyrészt (i) a közvetett, szponzori tevékenység útján, másrészt a (ii) közvetlen, saját célra történő vásárlás.

- (i) Közvetett, szponzori tevékenység útján történő műkincsvásárlások

³¹ A jelen záródokumentumban található elemzés a rendelkezésünkre bocsátott adatokon, tényeken és információkon alapul. Abban az esetben, ha az alapul fekvő adatokban, tényekben, és információkban változás állna be, úgy a jelen záródokumentumban található állásfoglalásunk és elemzésünk változhat. Az irányadó külföldi jegybanki gyakorlatnak köszönhetően a záródokumentumban foglalt értelmezés változhat.

³² A francia jegybanktörvény ("statuts de la Banque de France") Article L. 142-1: "La Banque de France est une institution dont le capital appartient à l'État.";

³³ A francia jegybanktörvény ("statuts de la Banque de France") Article L. 142-2: "Le conseil général délibère également de l'emploi des fonds propres et établit, en veillant à doter la banque des moyens nécessaires à l'exercice des missions qui lui sont dévolues à raison de sa participation au système européen de banques centrales, les budgets prévisionnels et rectificatifs de dépenses.";

³⁴ A francia jegybanktörvény ("statuts de la Banque de France") Article L. 143-2: "Les comptes de la Banque de France, ainsi que le rapport des commissaires aux comptes, sont transmis aux commissions des finances de l'Assemblée nationale et du Sénat.";

³⁵ A francia jegybanktörvény ("statuts de la Banque de France") Article L. 141-7: „La Banque de France exerce également d'autres missions d'intérêt général. Dans ce cadre, la Banque de France accomplit les prestations demandées par l'Etat ou réalisées pour des tiers avec l'accord de celui-ci.";

A szponzori tevékenység útján történő vásárlás körében a Banque de France jelentős összegű támogatást nyújt a francia múzeumoknak műkincsek beszerzése során. A beszerzési folyamat szponzori felhívással indul, melyben az adott múzeum megjelöli a megvásárolni kívánt műtárgyat és a vásárláshoz szükséges pénzügyi keretet. Ilyen eljárás eredményeként nem a jegybank, hanem a felhívást közzétevő múzeum szerez tulajdonjogot az adott műkincs felett.

Szponzori felhívás útján a Banque de France számos alkalommal nyújtott pénzügyi támogatást műkincsek megvásárlásához, tekintettel arra, hogy a vonatkozó adójogi szabályozás alapján a jegybank a finanszírozott összeg kilencven százalékáig adó-visszaigénylésre jogosult. E kedvezményt figyelembe véve elmondható, hogy a múzeumok műkincsbeszerzése kapcsán a jegybanki közreműködés egyfajta rövid távú forrásbiztosítás.

A Banque de France-től kapott informális tájékoztatás szerint szponzori felhívás útján történő finanszírozott műkincsvásárlásra 2009-től az alábbi négy alkalommal, az alábbi vételárakon került sor:

- Dominique Ingres: Molé gróf portréja, 19.000.000,- Euró (a Louvre szponzorálási felhívására);
- Turgot kéziratok, 8.500.000,- Euró;
- Philippe de Champaigne: XIII. Lajos portréja, 1.000.000,- Euró;
- Rembrandt: Oopjen Coppit portréja, 160.000.000,- Euró, melyből a francia jegybank által megfinanszírozott összeg 80.000.000,- Euro (Louvre szponzorálási felhívására).

(ii) Közvetlen, saját célra történő vásárlások

A szponzori felhívás útján történő vásárlás mellett a Banque de France közvetlen, saját célra is vásárol. Saját célra történő vásárlásra általában akkor kerül sor, ha a jegybank épületéhez tartozó vagy a jegybank épületének előző tulajdonosának³⁶ vagyonában levő műkincs visszavásárlására nyílik lehetőség.

A közvetlen, saját célra történő vásárlások útján közvetlenül a Banque de France szerez tulajdonjogot, és a vásárlások teljes pénzügyi hátterét is a jegybank biztosítja.

Közvetlen, saját célra történő vásárlásra példa a jegybank 2007. évben lefolytatott beszerzése, melynek keretén belül André Charles Boulle tulajdonában levő barométer és termométer visszavásárlására került sor. A vásárlás során megszerzett műtárgyakat a francia jegybank a Versailles-i kastélyban helyezte el, ahol azok a nyilvánosság számára megtekinthetők.

9.1.3. Összefoglaló megállapítások

Összességében megállapítható, hogy a Magyar Nemzeti Bank gyakorlatához hasonlóan a Banque de France jelentős anyagi eszközökkel rendelkezik a műkincsek beszerzése tekintetében és mind közvetlenül, mind pedig közvetetten, finanszírozás útján, társadalmi felelősségvállalásának keretén belül is folytat műkincsgyűjtési tevékenységet.

9.2. Németország

9.2.1. A jegybanktörvény releváns rendelkezéseinek bemutatása

A Deutsche Bundesbank-ra vonatkozó törvény alapján:

„A Bank egy szövetségi közjogi jogi személy.”³⁷

³⁶ A francia jegybank jelenlegi épülete korábban Toulouse grófjának vagyonához tartozott, így maga az épület is kimagasló építészeti értékkel bír.

„A Bank a jelen törvény 19., 20., 22., és 23. cikkeiben, valamint az Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank Alapokmányában foglalt tranzakciók mellett más egyéb tranzakciók lefolytatására is jogosult, amennyiben azok saját céljára vagy saját személyzete részére irányulnak.”³⁸

9.2.2. A Deutsche Bundesbank műkincsgyűjtési tevékenysége

9.2.2.1. A Deutsche Bundesbank művészeti gyűjteményének bemutatása

A II. világháborút követően létrejött Deutsche Bundesbank a művészeti gyűjteményét 1957-es megalapítása óta gyarapítja. E tevékenység nemcsak a közintézményként vállalt kulturális felelősségvállalás keretén belül történik, hanem a művészetnek a mindennapi munkakörnyezetbe való integrálása, mint kiemelt cél keretében is.

A művészeti gyűjtemény gyarapításánál a jegybank a német nyelvterületen született festmények, grafikák, szobrok, kül- és beltéri installációk gyűjtésére koncentrált, különös tekintettel a XX. és XXI. századi művekre. A gyűjtemény kezeléséért kurátor felelős.

9.2.2.2. A gyűjtemény összetétele

A Deutsche Bundesbank művészeti gyűjteménye mellett egy több, mint 350.000 darabból álló érme-, és bankjegy-gyűjteménnyel is rendelkezik, amely a legnagyobb négy német érme- és bankjegy-gyűjtemény egyike. A gyűjtemény összeállítása a Deutsche Bundesbank jogelődje, a Deutsche Reichsbank fennállásának idején kezdtek meg, azonban ez a gyűjtemény 1945-ben csaknem teljes mértékben szétszóródott (beleértve az akkor 14.000 darabos papírpénz-gyűjteményt). Az azóta létrehozott kollekció viszont jelenleg a világ legjelentősebb bankjegy-gyűjteményei közé tartozik.

9.2.2.3. A gyűjtemény értéke

Az érme- és bankjegy gyűjtemény pénzübeli értéke iránt érdeklődőknek a gyűjteményt kezelők nem adnak felvilágosítást; a pénzermék, medálok, bankjegyek eredetisége és értéke felől aukciójázakban és szakkereskedőknél lehet érdeklődni. A gyűjteménnyel összefüggésben a Bundesbank 1999 óta egy pénzmúzeummal (Geldmuseum) is rendelkezik, amely 2004 szeptembere óta átépítés alatt áll, újrainyitása 2016 végére várható.

9.2.2.4. Tárolás, elhelyezés

A Deutsche Bundesbank műkincsgyűjteménye nagyrészt a jegybank épületében található, a több ezer műtárgy a mindennapi munkakörnyezetet díszíti, részben a Frankfurt am Mainban található főépületet, részben pedig a kilenc központi szervet és területi szervet.

A német jegybank társadalmi felelősségvállalással kapcsolatos, ún. „CSR-tevékenységéhez” tartozik az is, hogy a gyűjteményben fiatal művészek munkái is megjelennek.

9.2.2.5. Festménygyűjtemény

³⁷ A német jegybanktörvény (Gesetz über die Deutsche Bundesbank) 2. §-a alapján:

„Die Deutsche Bundesbank ist eine bundesunmittelbare juristische Person des öffentlichen Rechts.”;

³⁸ A német jegybanktörvény 25. §-a alapján:

„Die Deutsche Bundesbank soll andere als die in den §§ 19, 20, 22 und 23 oder auf der Grundlage der Satzung des Europäischen Systems der Zentralbanken und der Europäischen Zentralbank zugelassenen Geschäfte nur zur Durchführung und Abwicklung zugelassener Geschäfte oder für den eigenen Betrieb oder für ihre Betriebsangehörigen vornehmen.”

A Deutsche Bundesbank festménygyűjteményének darabjai között találjuk például Karl Hofer: Die Sinnende (1936), Ida Kerkovius: Komposition (1955), Karl Otto Götz: Jan. 1955 (1955), Rupprecht Geiger: 429/65 (1965); Cornelia Schleime: Frau mit Hund (1994/95), Thomas Scheibitz: Ohne Titel (1995–96).

9.2.3. Összefoglaló megállapítások

Összességében megállapítható, hogy a Magyar Nemzeti Bank gyakorlatához hasonlóan a Deutsche Bundesbank jelentős műkincsállománnyal rendelkezik, és különös figyelmet fordít a német nyelvterületen született XX. és XXI. századi művek megszerzésére, valamint világviszonylatban is kiemelkedő jelentőségű érme-, és bankjegy-gyűjteménnyel rendelkezik.

9.3. Ausztria

9.3.1. A jegybanktörvény releváns rendelkezéseinek bemutatása

Az osztrák jegybanktörvény alapján az osztrák jegybank:

„[...] részvénytársasági formában működő jogi személy [...]”³⁹

A jegybanktörvény lehetővé teszi, hogy az Österreichische Nationalbank:

„a Központi Bankok Európai Rendszere tagjaként a számára előírt kötelező feladatok ellátása mellett felelősségteljesen egyéb feladatokat is elláthasson és ezek keretén belül érvényes jogügyleteket kössön. Ezen kiegészítő tevékenységek végzésének általános alapelveit a Közgyűlés határozza meg.”⁴⁰

A jegybanktörvény egyértelművé teszi továbbá, hogy

„a Bank jogosult mindenfajta vagyontárgy és azok jellegétől függetlenül azok azonnali vagy határidős megvételére, eladására és kezelésére.”⁴¹

Mindezek alapján megállapítható, hogy a jegybanktörvény alapján az Österreichische Nationalbank jogosult lehet olyan egyéb tevékenységek végzésére is, mint a műkincsek gyűjtése és kezelése.

9.3.2. Az osztrák jegybank műkincsgyűjtési tevékenysége

9.3.2.1. A műkincsgyűjtemény felhalmozásának időpontja, körülményei

³⁹ Az osztrák jegybanktörvény (Bundesgesetz über die Oesterreichische Nationalbank) 2. § (1) bekezdése és 5. § (3) bekezdése:

„Die Oesterreichische Nationalbank ist eine Aktiengesellschaft.“;

„sie ist nicht verpflichtet, ihre Firma und die Mitglieder ihrer Organe in das Firmenbuch eintragen zu lassen.“;

⁴⁰ Az osztrák jegybanktörvény (Bundesgesetz über die Oesterreichische Nationalbank) 4. § (1) bekezdése:

„Die Oesterreichische Nationalbank ist ferner berechtigt, in anderen als den durch die Aufgaben des ESZB erfaßten Angelegenheiten rechtsgeschäftlich tätig zu werden, es sei denn, der EZB-Rat stellt mit Zweidrittelmehrheit der abgegebenen Stimmen fest, daß diese Aufgaben nicht mit den Zielen und Aufgaben des ESZB vereinbar sind. Derartige Rechtsgeschäfte werden von der Oesterreichischen Nationalbank in eigener Verantwortung und auf eigene Rechnung getätigt und sind nicht dem ESZB zuzurechnen.“;

⁴¹ Az osztrák jegybanktörvény (Bundesgesetz über die Oesterreichische Nationalbank) 51. § (3) bekezdése:

„Die Oesterreichische Nationalbank ist weiters befugt:

3. alle Arten von Devisen, Valuten, Wertpapieren, Edelmetallen und sonstigen Vermögenswerten, und zwar unabhängig von ihrer Ausgestaltung, per Kasse und per Termin zu kaufen, zu verkaufen, zu halten und zu verwalten.“;

Az osztrák jegybank az 1980-as években kezdte meg a művészeti gyűjteményének kialakítását és gyarapítását tudatos elvek szerint. E körben a jegybank különös hangsúlyt fektet a két világháború közötti időszakból származó osztrák festmények, valamint az 1945 utáni modern festmények és szobrok, valamint antik vonós hangszerek gyűjtésére.

9.3.2.2. A gyűjtemény kialakításának célja

Az osztrák jegybank tájékoztatása alapján, a gyűjtemény kialakításának célja az osztrák művészet, valamint a kulturális örökség megőrzésének támogatása volt, valamint az osztrák jegybank úgy véli, hogy a műkincsgyűjtés:

„hozzájárul a közös európai kulturális örökség megőrzéséhez, hiszen Európa egy olyan kontinens, amelynek (nagy-részt) azonos a pénzneme, aminek stabilitásáért a bank is felelősséggel tartozik.”⁴²

9.3.2.3. Műkincsszerzések az utóbbi 25 évben

Az Österreichische Nationalbank az utóbbi huszonöt évben körülbelül 50 osztrák művésztől több mint 120 múzeumi minőségű festményt vásárolt a két világháború közötti időszakból. Az új beszerzéseket beruházásként számolták el és azokat a bank mérlegében az immateriális javak és tárgyi eszközök mérlegsoron tartják nyilván.

9.3.2.4. A műkincsgyűjtési tevékenységet végző szervezeti egység

A műkincsgyűjtési tevékenységet az osztrák jegybank szervezetén belül, a közbeszerzési és technikai szolgáltatások osztályán⁴³ végzik és egy, a jegybankon kívüli külön tanácsadó testület által látják el e feladatokat.

9.3.2.5. A műkincsszerzések menete

A gyűjteményért felelős személy az egyik nagy bécsi múzeum igazgatójával történt előzetes konzultációt követően tesz javaslatot a gyűjtemény bővítésére az osztrák jegybank vezetősége számára, amely szerv a javaslat figyelembevételével hozza meg a döntést a műkincsvásárlásról.

9.3.2.6. Költségkeret

A jegybank a festmények és szobrok vonatkozásában előre meghatározott költségvetés alapján gazdálkodik, míg a vonós hangszerek esetén nincsen előre rögzített keret.

9.3.2.7. Tárolás, elhelyezés

A kollekció darabjai alapvetően a jegybank épületeiben található, azok az irodákat, folyosókat díszítik.

A műkincsgyűjtés további célja a műkincseknek nyilvánosság számára való bemutatása, így például Alexandre Roslin 1778-as Erzherzogin Marie Christine festményét 2014-ben az Albertina kiállítására adta kölcsön a jegybank.⁴⁴

9.3.2.8. Az osztrák jegybank műkincsgyűjtési tevékenységének különlegességei

⁴² <https://www.oenb.at/ueber-uns/Kunst-und-Kultur/Sammlung-historischer-Streichinstrumente.html>.

⁴³ Abteilung für Einkauf, Technik und Service;

⁴⁴ http://www.albertina.at/jart/prj3/albertina/resources/dbcon_def/uploads/Ausstellungsprogramme/Ausstellungsprogramme_2014/Ausstellungsprogramm%202014_DE.pdf;

Az Österreichische Nationalbank műkincsgyűjtési tevékenységében kiemelt szerepe van a vonós hangszerek gyűjtésének. 1989-ben az első osztrák aranyérme ("Wiener Philharmoniker") kibocsátását követően kezdődött. Jelenleg 38 kiemelkedő minőségű hangszerből áll: nyolc hegedűt Stradivari, hármat Guarneri del Gesu, egyet pedig az egyik legnagyobb tiroli hegedűkészítő, Jacob Stainer készített.

Az Österreichische Nationalbank elkötelezett az iránt, hogy a gyűjtemény hangszerei az osztrák zenészek számára folyamatosan rendelkezésre álljanak, ezzel is hozzájárulva számos osztrák művész nemzetközi karrierjéhez. Így tesz pl. Lidia Baich, aki évek óta a jegybanktól kölcsönzi hangszerét, és Guarneri del Gesu egy 1732-ből származó hegedűjén játszik.

Az Österreichische Nationalbank azonban nemcsak műkincsgyűjtéssel, kölcsönzéssel támogatja a kultúrát, hanem rendezvényeket is szervez, így többek között az évenként megrendezésre kerülő „Ö1 Talente Börse - Kompositionspreis” elnevezésű, 10.000,- Euro díjazású versenyt, amelyet az osztrák zeneakadémia diákjai között hirdetnek meg.

9.3.3. Összefoglaló megállapítások

Megállapítható, hogy az Österreichische Nationalbank a Magyar Nemzeti Bankhoz hasonlóan fontos feladatának tartja a társadalmi felelősségvállalási tevékenysége körében a műkincsgyűjtési tevékenységét, így éves költségvetéséből előre meghatározott éves keretet bocsát e célok megvalósítására. A műkincsgyűjtés célja pedig az értékteremtés, valamint az osztrák kultúra támogatása.

9.4. Olaszország

9.4.1. A jegybanktörvény releváns rendelkezéseinek bemutatása

A jegybanktörvény alapján:

„[a Bank] jogosult minden intézkedés megtételére, amely a ráruházott feladatainak ellátását elősegíti, és ami összhangban van a működésére irányadó szabályokkal.

[a Bank] a fenti korlátok között szabadon szerezhet meg és értékesíthet bármilyen ingó vagyontárgyat, valamint szabadon építhet, vásárolhat vagy értékesíthet ingatlant”⁴⁵

9.4.2. A Banca d'Italia műkincsgyűjtési tevékenysége

9.4.2.1. A műkincsgyűjtemény keletkezésének időpontja, körülményei

A Banca d'Italia az alapításától, 1893-tól kezdődően folytat műkincsgyűjtési tevékenységet. Az első jelentős gyűjteményt egy csődbe ment vállalkozás gyűjteményének felvásárlása útján szerezte meg a jegybank, azóta rendszeres vásárlásokkal bővítették a meglévő gyűjteményt.

⁴⁵ Az olasz jegybanktörvény 36. §-a:

“1. Fermo restando quanto previsto ai precedenti articoli 1 e 35, la Banca può altresì compiere tutti gli atti e le operazioni connessi o strumentali allo svolgimento dei compiti ad essa attribuiti, nonché, nel rispetto di eventuali limiti derivanti dall'applicazione del capo IV dello statuto del SEBC, alla gestione del patrimonio e all'amministrazione del personale in servizo io e in quiescenza. In particolare, essa può: acquistare e alienare beni mobile.”

9.4.2.2. A műkincsgyűjtés célja

A vásárlások és a meglévő műkincsek gondozásának és ápolásának célja egyrészt az olasz kulturális örökség megőrzése és támogatása, másrészt a fontos olasz műalkotások külföldre kerülésének megakadályozása.

A jegybank a kollekciónak két célt szolgál: egyrészt a nyilvánosság számára kiállításokat rendeznek bizonyos műalkotásokból, másrészt a műkincsek a jegybank épületeit díszítik.

9.4.2.3. Műkincsszerzési stratégia

A vásárlások során a jegybank törekszik arra, hogy olasz művészek alkotásait vásárolja meg, ezen belül is kifejezett hangsúlyt fektet a XIX. század végétől keletkezett művek vásárlására. A jegybank kormányzótanácsa művészeti szakértők bevonásával pedig összeállított egy listát azon művészekről, akik alkotásaival a kollekciónak bővíthető.

9.4.2.4. A műkincsgyűjtési tevékenységet végző szervezeti egység

A Banca d'Italia műkincsgyűjtési tevékenységeit a saját szervezetén belül az általános ügyekért felelős osztály és a szerződésekért felelős osztály segíti, ezen osztályok koordinálják a nyilvánosság számára rendezendő eseményeket, a különböző javak, értéktárgyak (így a műkincsek) vásárlását is.

9.4.2.5. A műkincsállomány gondozásáért felelős szervezeti egység

A műkincsállomány gondozása a jegybank szervezetén belül a vagyongazdálkodási osztály⁴⁶ hatáskörébe tartozik, ők felelnek a kollekciónak bővítéséért, fenntartásáért, restaurálásáért és állagmegóvásáért. Szintén a feladatkörükbe tartozik a meglévő gyűjtemény értékének növelése.

9.4.2.6. A műkincsgyűjtemény nyilvántartása

Az olasz jegybank jelenleg is folyamatosan bővíti műkincsgyűjteményét, új műtárgy vásárlásakor a jegybank mérlegben immateriális javak és tárgyi eszközök mérlegsoron tartják nyilván a műkincseket.

9.4.2.7. Az olasz jegybank műkincsgyűjtésének kapcsolatos sajátosságai

Jelezzük, hogy a Banca d'Italia társadalmi felelősségvállalással kapcsolatos, ún. „CSR-tevékenysége” keretein belül saját tulajdonban álló, a nyilvánosság számára is látogatható műkincsgyűjteménnyel rendelkezik, továbbá két olasz múzeum tulajdonosa (Érme Múzeum és Jegybank Múzeum).

Kiemelendő továbbá, hogy az olasz jegybank az utóbbi években visszafogta a műkincsgyűjtési tevékenységét.

9.4.3. Összefoglaló megállapítások

Megállapítható, hogy a Banca d'Italia jelentős műkincsgyűjteménnyel rendelkezik, valamint jelenleg is aktív, bár az utóbbi években visszafogottabb tendenciát mutató műkincsgyűjtési tevékenységet folytat.

Továbbá, a Banca d'Italia gyakorlata kifejezetten rokon vonásokat mutat a Magyar Nemzeti Bank társadalmi felelősségvállalással kapcsolatos, ún. „CSR-tevékenységével” abban a tekintetben is, hogy az olasz jegybank számára szintén fontos feladat a külföldön levő kiemelkedő jelentőségű műalkotások visszavásárlása.

⁴⁶ Immobili e Appalti;

9.5. Spanyolország

9.5.1. A jegybanktörvény releváns rendelkezései

A Banco de Espana szervezetére és feladataira és költségvetésére vonatkozó jegybanktörvény szerint:

„A Bank saját jogi személyiséggel rendelkező közjogi intézmény, amely teljes magán- és közjogi jogképességgel rendelkezik.”⁴⁷

„A Bank tevékenységére a magánjog szabályai vonatkoznak, kivéve, ha a jelen törvényben rögzített közigazgatási hatáskörében jár el.”⁴⁸

A Banco de Espana feladataival kapcsolatban rögzíti a jegybanktörvény, hogy a jegybank:

„szabadon köthet ügyleteket és tehet meg intézkedéseket, amelyek a feladatai valamint, az adminisztratív teendők teljesítéséhez, valamint a jegybanki alkalmazottak számára szükségesek.”⁴⁹

A spanyol jegybankot a külső viszonyokban az elnök képviseli, aki a jegybanktörvény alapján:

„képvisei a Bankot a bíróságok és hatóságok előtt, minden szükséges esetben, valamint felhatalmazást ad szerződések és egyéb dokumentumok megkötésére, amelyek a Bank feladatainak ellátásához szükségesek.”⁵⁰

9.5.2. A Banco de Espana múkincsgyűjtési tevékenysége

9.5.2.1. A múkincsgyűjtemény keletkezésének időpontja, körülményei

Tudomásunk szerint a jegybank jelentős múkincsgyűjteménnyel rendelkezik, melyek gyűjtését a jegybank jogelődjei, a Banco Español de San Fernando, valamint a Banco de San Carlos kezdték el a XVIII. században.

9.5.2.2. A gyűjtemény célja

A gyűjtemény célja a spanyol kultúra és művészet támogatása, valamint a jegybank történetének megőrzése a nevezetes spanyol történelmi személyeket ábrázoló portrék megőrzése és gyűjtése útján.

9.5.2.3. A múkincsgyűjtemény összetétele

A jegybank kezelésében levő múkincsek nagy része portréfestmény, melyek nevezetes spanyol történelmi személyeket (spanyol királyok, királynék, nemesek), valamint korábbi jegybanki vezetőket ábrázolnak. A gyűjtemény nem külön múzeumban, vagy kiállító teremben került elhelyezésre, azt az érdeklődők a jegybank épületében szervezett idegenvezető túra során tekinthetik meg.

⁴⁷ A spanyol jegybanktörvény („la ley del Banco de España”) 1. cikke:

“El Banco de España es una entidad de Derecho público con personalidad jurídica propia y plena capacidad pública y privada.”

⁴⁸ A spanyol jegybanktörvény 1. § (2) bekezdése:

“El Banco de España quedará sometido al ordenamiento jurídico-privado, salvo que actúe en el ejercicio de las potestades administrativas conferidas por ésta u otras leyes.”

⁴⁹ A spanyol jegybanktörvény 7. § (7) bekezdése:

“El Banco de España podrá realizar las actuaciones precisas para el ejercicio de sus funciones, así como las relativas a su propia administración y a su personal.”

⁵⁰ A spanyol jegybanktörvény 18. §-ának b) alpontja:

“Ostentar la representación legal del Banco a todos los efectos y, en especial, ante los Tribunales de Justicia, así como autorizar los contratos y documentos y realizar las demás actividades que resulten precisas para el desempeño de las funciones encomendadas al Banco de España.”

9.5.2.4. Költségkeret

A gyűjteményt a jegybank által rendelkezésre bocsátott, a jegybanki költségvetésben erre a célra elkülönített összegből finanszírozzák.

Kiemelkedő jelentőségű továbbá, hogy a spanyol jegybank, a már meglévő jelentős gyűjteménye ellenére is komoly összegeket fordít a műkincsgyűjtésre. Így a spanyol jegybank mérlegében a 2011-es évben 39.110.000,- Euró összeg, míg a 2012. évben 39.430.000,- Euró összeg értéken tartották nyilván a Banco de Espana tulajdonában levő műkincseket.

9.5.2.5. A műkincsgyűjtemény nyilvántartása

A műtárgyak szerepelnek a bank mérlegében, az immateriális javak és tárgyi eszközök mérlegsoron tartják nyilván, művészeti kollektió megnevezéssel, mely tétel vonatkozásában amortizáció nem kerül elszámolásra.

9.5.3. Összefoglaló megállapítások

Megállapítható, hogy a Banco de Espana a magyar jegybankhoz hasonló nagyságrendű összegeket különített el az elmúlt években műkincsgyűjtés céljára, amely jól jelzi, hogy a spanyol jegybank is kiemelt tevékenységének tekinti a műkincsek gyűjtését társadalmi felelősségvállalással kapcsolatos, ún. „CSR-tevékenysége” keretén belül.

9.6. Lengyelország

9.6.1. A jegybanktörvény releváns rendelkezéseinek bemutatása

A Narodowy Bank Polski az 1997. augusztus 29. napján elfogadott lengyel nemzeti bankról szóló törvény alapján:

„A Bank jogi személy, melyet nem kell az állami vállalatok nyilvántartásába bejegyezni.”⁵¹

A jegybank feladatát tekintve:

„A Bank fő feladatai ellátása mellett, azok ellátásának veszélyeztetése nélkül jogosult egyéb, törvény által meghatározott feladatok ellátására is.”⁵²

A jegybank működése során:

„[...] az igazgatótanács határozza meg azokat az elveket, amelyek szerint a lengyel jegybank gazdálkodhat. [...] „a Bank gazdálkodását és kiadásait éves költségvetési/pénzügyi terve alapján hajtja végre.”⁵³

9.6.2. A Narodowy Bank Polski műkincsgyűjtési tevékenysége

9.6.2.1. A műkincsgyűjtemény keletkezésének időpontja, körülményei

⁵¹ A lengyel jegybanktörvény („Ustawa o Narodowym Banku Polskim”) 2. § (2) bekezdése: „NBP nie podlega wpisowi do rejestru przedsiębiorstw państwowych”;

⁵² Az NBPtv. 3. § (2) bekezdésének 8. alpontja:

„2. Do zadań NBP należy także: 8) wykonywanie innych zadań określonych ustawami.”;

⁵³ az NBPtv. 17. § (4) bekezdésének 8. alpontja:

„4. Do zakresu działania Zarządu NBP należy w szczególności: 8) określanie zasad gospodarowania funduszami NBP.” az NBPtv. 64. §-a:

„NBP prowadzi gospodarkę finansową na podstawie rocznego planu finansowego.”;

A Narodowy Bank Polski jelenleg rendszeres és tervszerű műkincsgyűjtési tevékenységet nem folytat tekintettel arra, hogy társadalmi felelősségvállalással kapcsolatos, ún. „CSR-tevékenysége” elsősorban oktatási és tájékoztatási tevékenységére terjed ki.

A lengyel jegybank tájékoztatása szerint ugyanakkor a jegybank által kezelt, körülbelül 200 festményből álló műkincsállományt a jegybank a II. világháború háború utáni időszakban halmozta fel.⁵⁴

9.6.2.2. A műkincs állomány tárolása, elhelyezése

Tudomásunk szerint a lengyel jegybank kezelésében levő műkincsek (festmények) többsége a jegybanki épület falait és dolgozószobáit, tárgyalótermeit díszíti, míg esetenként sor kerül egy-egy jelentősebb alkotás, gyűjtemény letét útján történő múzeumi kiállítására.

9.6.2.3. Jelentős műkincsbeszerzések

A lengyel jegybank múltbeli szerzeményei közé tartozik az a gyűjtemény, amelyet a Narodowy Bank Polski egy fizetésképtelenségi eljárásban kötött egyezség útján szerzett.

A gyűjtemény kiemelkedő művészeti értékkel bír, ugyanis a mintegy negyvenöt műalkotásból álló festménygyűjtemény között található Picasso, Renoir és Malczewski festmény is. A jegybank tájékoztatása alapján a gyűjtemény a Magyar Nemzeti Bank gyakorlatához hasonlóan letéti szerződés keretén belül a Lengyel Nemzeti Múzeumban („Muzeum Narodowe w Warszawie”) került elhelyezésre, annak érdekében, hogy az a nyilvánosság számára látogatható legyen.

9.6.2.4. A Narodowy Bank Polski műkincsgyűjtési tevékenységének különlegességei: jogellenesen kivitt kulturális javak visszaszerzése, mint cél

A fentiekén túlmenően, a kutatásunk alapján azonban az is megállapítható volt, hogy a lengyel jogalkotó tekintettel volt a kulturális szempontból jelentős, jogellenesen kivitt, vagy elveszett műkincsek gyűjtésének kérdésére: a vonatkozó jogszabály, a kulturális ügyekért felelős minisztériumnak (ezen belül a háborús veszteségekért felelős osztály részére), valamint a külügyminisztériumnak biztosított feladat- és hatáskört.

Ezzel kapcsolatos megkeresésünkre a lengyel jegybank azt a tájékoztatást adta, hogy jelenleg nem nyújt támogatást ilyen tevékenységhez, hiszen ilyen kötelező feladat nem került a jegybank számára meghatározásra.

A jogellenesen kivitt, vagy elveszett műkincsek visszaszerzésére irányuló törekvésekre példa a 2012-ben a kulturális ügyekért felelős minisztérium és a Leopold Kronenberg Alapítvány által aláírt szándéknyilatkozat, amely lefektette az elveszett lengyel műkincsek visszaszerzésére irányuló tevékenység alapelveit.

A rendelkezésre álló információk szerint a szándéknyilatkozat alapján a minisztérium készít egy listát az alapítvány számára, amelyben javaslatot tesz bizonyos műalkotások visszavásárlására, mely alapján az alapítvány törekszik arra, hogy visszavásárolja az elveszett műkincsek tulajdonjogát.

9.6.3. Összefoglaló megállapítások

Megállapítható, hogy Lengyelország a II. világháború után nagymértékű műkincsgyűjtési tevékenységet folytatott, amelynek következtében jelenleg jelentős műkincsgyűjteménnyel rendelkezik. A műkincsvásárlások mellett a Narodowy Bank Polski által kezelt műkincsállományt növelik a különböző módokon megszerzett alkotások is, melyek

⁵⁴ A gyűjteményről részletes leírás olvasható Tomasz Pruszek: Lengyel festmények a Lengyel Nemzeti Bank gyűjteményében című könyvében;

közül a jelentősebbeket a jegybank a Magyar Nemzeti Bank gyakorlatához hasonlóan letéti megállapodások útján helyezte el lengyel múzeumokban.

Kutatásaink alapján megállapítottuk, hogy a lengyel jogalkotó is törekszik a magyar szabályozáshoz hasonlóan a jogellenesen kivitt, vagy kulturális szempontból jelentős műalkotások gyűjtésére, ezzel kapcsolatban azonban nem a jegybankot, hanem a kulturális ügyekért felelős minisztériumot és a külügyminisztériumot ruházta fel erre vonatkozó feladat- és hatáskörrel.

9.7. Csehország

9.7.1. A jegybanktörvény releváns rendelkezéseinek bemutatása

A jegybank működéséről, feladatairól és szervezetéről szóló 1993. évi 6. törvény szerint:

„A Bank közjogi jogalany [...] jogosult egyéb tevékenység folytatására is.”⁵⁵

A tevékenység tekintetében a Česká národní banka:

„A Bank jogosult kereskedelmi tevékenységet végezni, amennyiben az a saját működésének biztosításához szükséges”⁵⁶

A gazdálkodás szempontjából a Česká národní banka:

„köteles működését saját bevételeiből finanszírozni, [...] köteles a működése során megmaradó nyereséget az állami költségvetés részére megfizetni.”⁵⁷

9.7.2. A Česká národní banka múkincsgyűjtési tevékenysége

9.7.2.1. A Česká národní banka múkincsgyűjtése és CSR tevékenysége

A nyilvános információk között nem találtunk közvetlen utalást jegybank múkincsgyűjtési tevékenységével kapcsolatban. E körben a cseh jegybanktól kapott informális tájékoztatás alapján is úgy értesültünk, hogy a Česká národní banka nem végez múkincsgyűjtési tevékenységet, és ilyen feladatot jogszabály sem ír elő számára.

Továbbá a jegybank a társadalmi felelősségvállalással kapcsolatos, ún. „CSR-tevékenysége” keretén belül sem végez múkincsgyűjtési tevékenységet, ehelyett oktatási és egyéb társadalmilag hasznos kérdések kapcsán nyújt segítséget.

Ugyanakkor, a nyilvánosan elérhető információk alapján megállapítható, hogy a Česká národní banka az 1930-as években nagy gyűjteményt halmozott fel, amely gyűjteményből hátramaradt alkotások a nyilvánosság által időnként, kiállításokon tekinthetők meg.

⁵⁵ A Cseh jegybanktörvény („Zákon o České národní bance”) 1. § (2) bekezdése:

„Česká národní banka je právnickou osobou veřejného práva se sídlem v Praze.”;

A Cseh jegybanktörvény („Zákon o České národní bance”) 2. § (2) f) pontja:

„Česká národní banka plní tyto úkoly: f) provádí další činnosti podle tohoto zákona a podle jiných právních předpisů”;

⁵⁶ A Cseh jegybanktörvény („Zákon o České národní bance”) 40. §-a:

„Česká národní banka je oprávněna provádět investiční a obchodní činnost v rozsahu nezbytném pro zajištění svých činností”;

⁵⁷ A Cseh jegybanktörvény („Zákon o České národní bance”) 47. § (1) bekezdése:

„Česká národní banka hospodáří podle rozpočtu, k terý musí být členěn tak, aby z něj byly zřejmé výdaje na pořízení majetku a výdaje na provoz České národní banky”;

9.7.2.2. Jogellenesen kivitt kulturális javak visszaszerzése

A műkincsek visszaszerzése kapcsán jelezzük, hogy a cseh jogalkotó törvényi szinten rendezte a jogellenesen kivitt kulturális javak visszaszerzésének kérdését. E körben a cseh parlament 2001. évben 101. sorszám alatt fogadta el a Cseh műkincstörvényt, a törvényben foglalt feladatok ellátását a kulturális ügyekért felelős minisztériumra telepítette.⁵⁸

A kulturális ügyekért felelős minisztérium, mint eljáró közigazgatási szerv kijelölésén túl a Cseh műkincstörvény első számú melléklete részletesen meghatározza, hogy milyen műkincsek tartoznak a törvény hatálya alá, valamint tartalmazza a műkincsekkel kapcsolatos maximálisan teljesíthető kifizetés mértékét.⁵⁹

Kérdésünkre a Česká národní banka azt a tájékoztatást adta, hogy jelenleg nincsen külföldre vitt műkincsek visszavásárlására irányuló program folyamatban.

9.7.3. Összefoglaló megállapítások

Megállapítható, hogy bár a cseh jegybank nem folytat jelenleg műkincsgyűjtési tevékenységet, de a visegrádi országokhoz hasonlóan Csehország is törekszik a jogellenesen kivitt műalkotások visszaszerzésére, amely feladatokat a cseh kulturális ügyekért felelős minisztérium hivatott ellátni.

9.8. Görögország

9.8.1. A jegybanktörvény releváns rendelkezéseinek bemutatása

Az Εθνική Τράπεζα (Görög Jegybank) jogállásával kapcsolatban a jegybanktörvény rögzíti, hogy:

„megalapításra kerül az Εθνική Τράπεζα nevet viselő, részvénytársasági formában működő társaság, amelynek székhelye Athénban található, és amelynek működését a jelen törvény szabályozza.”⁶⁰

Az Εθνική Τράπεζα működését alapvetően a részvényesek által tartott közgyűlés, valamint a Közgyűlésnek felelős tanács látja el:

„A jelen törvény rendelkezéseinek megfelelően létrehozott részvényesek Közgyűlése a Bank legfőbb szerve, amely a részvényesek összességét testesíti meg. A Közgyűlés döntései kötelezik a részvényeseket, beleértve azon részvényeseket, akik nem jelennek meg, vagy nem jelenhetnek meg a Közgyűlésen, vagy ellenzik a meghozott döntést.”⁶¹

„A Közgyűlést:

(a) évente egyszer, legkésőbb az adott év április hónapjáig össze kell hívni.

(b) rendkívüli Közgyűlésként, az alapul fekvő körülmények esetén össze kell hívni.”⁶²

⁵⁸ A Cseh Műkincstv. 3. §-a:

„The central authority of the Czech Republic responsible for measures related to the return of unlawfully exported cultural objects is the Ministry of Culture.”;

⁵⁹ A mellékletből következően például az 1950 előtt keletkezett, és speciális feltételeknek megfelelő festmények és képek esetén 150 000 EUR nagyságú pénzügyi korlát került megállapításra. Cseh Műkincstv. 1. számú melléklete;

⁶⁰ A görög jegybanktörvény (elérhető: <http://www.bankofgreece.gr/BogDocumentEn/Statute.pdf>) 1. §-a:

„A Corporation (Société Anonyme) is hereby established under the name “Bank of Greece”, having its seat in Athens, and governed by this Statute.”

⁶¹ A görög jegybanktörvény (“Statute of the Bank of Greece”) 11. §-a:

„The General Meeting of Shareholders, as constituted by the provisions of this Statute, is the supreme organ of the Bank and represents the whole body of shareholders. Its decisions are binding upon all shareholders, including those absent or disqualified from attending a meeting or disagreeing with the decisions taken thereat.”

Az éves rendes Közgyűlés hatáskörébe tartozik:

„(a) az éves beszámoló jóváhagyása;

(c) [...] az egyéb eredménnyel való rendelkezésről való döntés;

(g) bármely, a Tanács által a Közgyűlés elé terjesztett javaslatról való döntés meghozatala.”⁶³

A Közgyűlés munkáját segíti a Tanács, amelynek feladata:

„A jegybank általános feladatainak ellátásáról a Részvényesek Közgyűlésének felelős Tanács gondoskodik. A jelen törvény általi korlátok között a Tanács jogosult minden döntést és intézkedéseket meghozni, amelyek nem a Részvényesek Közgyűlésének kizárólagos hatáskörébe tartoznak.”⁶⁴

„A Tanács dönt a következő kérdésekben:

i) a bank tevékenységéhez kapcsolódó ingó vagyontárgyak megszerzésével, és az 58. cikk szerinti vagyontárgyak átmeneti megszerzésével és elidegenítésével kapcsolatban.”⁶⁵

A fenti jegybanktörvényi rendelkezések álláspontunk szerint megfelelő felhatalmazást biztosítanak az Εθνική Τράπεζα számára, hogy az akár műkincsgyűjtési tevékenységet is folytasson.

A fenti általános szabályokon kívüli egyéb rendelkezések felkutatása céljából megkerestük a görög jegybankot, ahol azt a tájékoztatást kaptuk, hogy jelenleg nincs speciális, a fenti általános szabályokat részletező szabályzat, ami a programszerű műkincsgyűjtést szabályozná, arra az alábbiakban bemutatott nem előre megtervezett jellegű döntések alapján kerül sor.

9.8.2. Az Εθνική Τράπεζα műkincsgyűjtési tevékenysége

9.8.2.1. Az Εθνική Τράπεζα műkincsgyűjtési tevékenységének története és célja

Az Εθνική Τράπεζα az 1928-as felállítása óta gyűjt műkincsket, melynek fő célja a görög kulturális örökség támogatása és ápolása. A kezdeti időszakban történő vásárlások során a jegybank fókuszában az athéni jegybanki épület díszítésére szolgáló képek vásárlása állt.

⁶² A görög jegybanktörvény 12. §-a:

„General Meetings shall be held as follows:

(a) a General Meeting shall be held regularly once a year, not later than the month of April.

(b) Extraordinary General Meetings shall be held whenever required.”

⁶³ A görög jegybanktörvény 19. §-a:

„The Annual General Meeting of Shareholders shall be the only competent organ to deal with the following matters:

(a) approval of the annual report;

(c) appropriations to reserve and other special funds; the fixing of dividends, and any other disposal of net profits;

(g) proposals on any other matter submitted to the Meeting by the General Council.”

⁶⁴ A görög jegybanktörvény 20. §-a:

„The general management of the affairs of the Bank shall be entrusted to the General Council, responsible to the General Meeting of Shareholders. The General Council, within the limits of the Statute, shall be entitled to take all decisions and exercise all powers which are not specifically reserved to the General Meeting of Shareholders or to the Monetary Policy Council or, as provided for in Article 31, last paragraph, and Article 55A hereof, to the Governor of the Bank.”

⁶⁵ A görög jegybanktörvény 27. §-a:

„The General Council shall decide on the following matters:

i) matters connected with the acquisition of immovable property required for the business of the Bank and the temporary acquisition and sale of similar property under Article 58;”

Ezzel szemben a közelmúltbeli vásárlások esetén a fő szempont az volt, hogy a műtárgy kronológiailag vagy témáját illetően illeszkedjék a kollekción többi darabjához, valamint a vásárlások során az Εθνική Τράπεζα törekszik arra is, hogy a kortárs görög művészet alkotásai is képviseltessék magukat.

9.8.2.2. A múkincsgyűjtemény összetétele

Az Εθνική Τράπεζα kezelésében levő múkincsek a görög XIX. századi és XX. század közepén tevékenykedő festők munkásságának széles spektrumát fedik le, így megtalálható a gyűjteményben Konstantinos Volanakis, Nikephoros Lytras, Nikolaos Gysis művei is. A festménygyűjtemény túlnyomórészt történelmi-mitológiai tárgyú képekből, illetve csendéletekből és tájképekből áll össze. A jegybank gyűjteménye jelenleg körülbelül 3000 darabból áll.

9.8.2.3. Az Εθνική Τράπεζα által felállított múzeum

Az Εθνική Τράπεζα kulturális elhivatottságát mutatja, hogy 2010-ben megalapításra került a jelentős érme- és éremgyűjteményt, egyéb pénzeszközöket, medálokat és tokeneket kiállító múzeum, amelynek segítségével a jegybank biztosítani tudja, hogy a kezelésében levő múkincsek a nyilvánosság számára elérhetőek legyenek.

9.8.2.4. A művészeti gyűjtemény kezelése

A művészeti gyűjtemény kezelése a jegybank szervezetén belül történik, a jegybankelnök felügyelete alá tartozó, a kulturális, tudományos és egyéb kutatási feladatokért felelős szervezeti egység keretein belül, mely az elmúlt években került felállításra.

A kulturális osztályon belül elsősorban a Múzeumi egység gondozza a gyűjteményt, biztosítva ezáltal a múkincsgyűjtési/kezelési tevékenység megfelelő irányítása és a rugalmas döntéshozatal.

9.8.2.5. Költségkeret

A kulturális osztály a jegybank éves költségtervének összeállítása során tesz javaslatot a vezetőség számára a gyűjtemény fenntartását és bővítését szolgáló pénzügyi keretre.

9.8.2.6. Összefoglaló megállapítások

Az Εθνική Τράπεζα általános felhatalmazással rendelkezik múkincsek vásárlására, amelyek alapján a jegybank ténylegesen vásárol is múkincseket. Ezek a vásárlások illeszkednek a jegybank általános célkitűzései közé – görög kultúra támogatása – azokra ugyanakkor kisebb mértékben, nem speciális szabályok alapján és nem programszerűen kerül sor.

9.9. Portugália

9.9.1. A jegybanktörvény releváns rendelkezéseink bemutatása

A Banco de Portugal szervezetére és feladataira vonatkozó jegybanktörvény szerint:

„A Banco de Portugal, a továbbiakban a „Bank”, közjogi jogi személy, amely közigazgatási és pénzügyi függetlenséggel és saját vagyonnal rendelkezik.”⁶⁶

⁶⁶ A portugál jegybanktörvény („Lei Orgânica do Banco de Portugal”) 1. cikke:

A Banco de Portugal feladatai között rögzíti, hogy a jegybank köteles:

(a) „kezelni az ország külföldi vagyontartalékait, illetve azon vagyontárgyakat, amelyek kezelésével megbízták;”⁶⁷

A múkincsgyűjtésre, és a meglévő múkincsek kezelésére vonatkozó szabályanyag közé tartozik azon rendelkezés, miszerint a Banco de Portugal felügyelőbizottsága köteles:

„[...] folyamatosan ellenőrizni a Bank gazdálkodásának jogszerűségét, valamint [...] véleményt nyilvánítani a költségvetésről, a mérlegről és az éves kimutatásokról;”⁶⁸

A költségvetéssel kapcsolatban is részletes szabályozást tartalmaz a portugál jegybanktörvény, amely szerint:

„[...] az éves működés során keletkező, és az előző szakasz alapján kiszámított és megállapított nyereséget a következők szerint kell elosztani:

- a) 10% a jogi tartalékba kerül;
- b) 10% az Igazgatótanács által meghatározott tartalékba;
- c) a fennmaradó összeg osztalék formájában az állam részére utalandó át, vagy az Igazgatótanács által megállapított és a Pénzügyminiszter által jóváhagyott tartalékba utalandó.⁶⁹

A fentiekben ismertetett jegybanktörvényi rendelkezésekből az látszik, hogy a portugál jegybank a törvényi korlátok között jogosult vagyonával önállóan gazdálkodni, és jogosult az abból származó eredmény egy része felett rendelkezni.

Ezen gazdálkodási lehetőséget erősíti a jegybanktörvény fentebb idézett szabálya, miszerint az Igazgató⁷⁰ a Pénzügyminiszter jóváhagyásával 10%-nál nagyobb összeg sorsa felett is rendelkezhet.

9.9.2. A Banco de Portugal múkincsgyűjtési tevékenysége

9.9.2.1. A Banco de Portugal múkincsgyűjtemény bővítésére irányuló tevékenység

Tudomásunk szerint a Banco de Portugal jelenleg nem végez a múkincsgyűjtemény bővítésére irányuló tevékenységet.

“O Banco de Portugal, adiante abreviadamente designado por Banco, é uma pessoa colectiva de direito público, dotada de autonomia administrativa e financeira e de património próprio.” ;

⁶⁷ A portugál jegybanktörvény („Lei Orgânica do Banco de Portugal”) 12. cikke:

“Compete especialmente ao Banco, sem prejuízo dos condicionamentos decorrentes da sua participação no SEBC: a) Gerir as disponibilidades externas do País ou outras que lhe estejam cometidas.” ;

⁶⁸ A portugál jegybanktörvény („Lei Orgânica do Banco de Portugal”) 43. cikke:

“1. Compete ao conselho de auditoria: a) Acompanhar o funcionamento do Banco e o cumprimento das leis e regulamentos que lhe são aplicáveis c) Emitir parecer acerca do orçamento, do balanço e das contas anuais de gerência”;

⁶⁹ A Portugál jegybanktörvény 53.cikke:

“2 - O resultado do exercício, apurado nos termos do número anterior, é distribuído da forma seguinte:

a) 10% para a reserva legal;

b) 10% para outras reservas que o conselho de administração delibere;

c) O remanescente para o Estado, a título de dividendos, ou para outras reservas, mediante aprovação do Ministro das Finanças, sob proposta do conselho de administração.” (Kiemelés a CHSH Dezső Ügyvédi Irodától.);

⁷⁰ Governador;

Megjegyezzük továbbá, hogy a Banco de Portugal helyzete speciális, Portugália gyarmati múltjának köszönhetően. A portugál jegybank kezeli ugyanis a gyarmati múltból származó kincsek jelentős hányadát, így a jegybank tevékenységei között kiemelkedő helyet foglal el a meglévő műkincsek kezelése, megőrzése.

9.9.2.2. A jegybank tulajdonában lévő műkincsek látogathatósága

A fentieknek köszönhetően a Banco de Portugal tulajdonában áll a pénzérme- és bankjegymúzeum, amely különböző oktatási és kulturális programok szervezés útján törekszik minél szélesebb kör számára nyilvánosságra hozni az általa kezelt műkincseket.

9.9.2.3. A műkincsek kezelése

A Banco de Portugal tulajdonában álló műkincsek kezelése a jegybank vezetősége által megállapított elvek szerint történik, amelyek azonban nem kerültek kiadásra a részünkre, tekintettel arra, hogy ezek olyan belső szabályzatok, melyek nyilvánosan nem elérhetőek.

9.9.2.4. A Banco de Portugal műkincsgyűjtési tevékenységének különlegességei

Jól érzékelteti a Banco de Portugal számára a műkincskezelés, valamint a kulturális javak megőrzésének fontosságát az, hogy a Banco de Portugal épületének 2007-2013. évben történt felújítása során a teljes 33.930.000,- Euró felújítási költségből a teljes beruházási költség több mint egyötöd részét, mindösszesen 7.380.000,- Euró összeget fordított a műkincsek restaurálására és egyéb műkincsekkel kapcsolatos feladatokra.

9.9.3. Összefoglaló megállapítások

A Banco de Portugal jelenleg nem folytat műkincsgyűjtési tevékenységet, így elsősorban a gyarmati múltja miatt a birtokában levő műkincsek gondozásáról, kezeléséről gondoskodik.

9.10. Egyesült Királyság

9.10.1. A jegybanktörvény releváns rendelkezéseink bemutatása

A Bank of England működésére vonatkozó statútumok⁷¹ alapján megállapítható, hogy a Bank of England a törvényben rögzített kötelező feladatain kívül egyéb feladatok ellátására is jogosult lehet, amennyiben az összhangban áll a működésére irányadó szabályokkal.

A Bank of England 1694-ben került felállításra a Királyi Statútummal, azóta rendelkezik társasági jogalanyisággal, és 1946-ban került államosításra. A Bank of England irányításához kapcsolódó feladatokat az igazgatókból álló tanács, az ún. „Court” látja el, amely a Parlamentnek és ezáltal a nyilvánosság számára mind gazdálkodását, mind monetáris politikáját illetően felelősségre vonható.

⁷¹ E körben felhívjuk a figyelmet, hogy a Bank of England működését és tevékenységét az angolszász jogi hagyományokkal összhangban az alábbi normák szabályozzák: 1694-es angol jegybanktörvény (*Bank of England Act 1694*) és 1694-es Statútum (*1694 Charter*); az 1844-es jegybanki törvény (*Bank Charter Act 1844*); az 1946-os angol jegybanktörvény (*Bank of England Act 1946*); az 1988-as Statútum (*Charter 1988*) az 1988-as angol jegybanktörvény (*Bank of England Act 1988*); a 2000-es pénzügyi piacokról és pénzügyi szolgáltatásokról szóló törvény (*Financial Services and Markets Act 2000*), a 2009-es banktörvény (*Banking Act 2009*); és a 2012-es Pénzügyi Szolgáltatásokra vonatkozó törvény (*Financial Services Act 2012*).

A Bank of England monetáris és egyéb központi banki tevékenységére irányadó szabályok természetesen a bank megalapításától számottevően változtak, a jogalanyiságára, illetve tulajdonszerzésére vonatkozó szabályok azonban az alapítása óta lényegében változatlanok.

A Bank of England célja az Egyesült Királyság állampolgárainak támogatása és segítése, a monetáris és pénzügyi feladatok ellátása és az árstabilitás fenntartása útján.

9.10.2. A Bank of England műkincsgyűjtési tevékenysége

9.10.2.1. A Bank of England műkincsgyűjtési tevékenységének bemutatása

Az MNB általi megkeresésre a Bank of England Kommunikációs Igazgatósága azt a tájékoztatást adta, hogy a Bank of England nem gyűjt aktívan műtárgyakat és nem is rendelkezik külön erre vonatkozó programmal.

A fentiek azonban nem jelentik azt, hogy a Bank of England ne rendelkezne jelentősnek mondható műtárgy-, műkincsgyűjteménnyel, ugyanis az angol jegybank 1694-es megalapítása óta számos olyan műalkotást gyűjtött össze, melyek a jegybank történetéhez kapcsolódnak. A műtárgyak egy része olyan tárgy vagy eszköz, amelyek a mindennapi használat után maradtak a jegybank kezelésében (pl. antik bútorok, iroda berendezések), míg más tárgyakat (pl. karikatúrák) vásárlás útján szereztek meg.

A festmények és fotók gyűjtése az 1833-1855 közötti időszakban kezdődött, a bank történetének dokumentálása céljából. Ebből következően az alkotások a bank épületét, londoni városrészeket, korábbi jegybanki vezetők és munkatársai portréit, valamint a jegybank történetéhez kapcsolódó eseményeket és személyeket ábrázolnak.

9.10.2.2. A műkincsgyűjtemény összetétele

A fenti úton megszerzett gyűjteményt a Bank of England kollektívákba rendezte, melyek alapján a következő csoportok különíthetők el:

- (i) bankjegyek és érmék;
- (ii) könyvek és régi dokumentumok;
- (iii) antik bútorok;
- (iv) festmények és fotók;
- (v) ezüst tárgyak;
- (vi) szobrok és
- (vii) egyéb műalkotások (pl. a mindennapi munka során régebben használt eszközök, régi írógépek, fegyverek).

9.10.2.3. Látogathatóság

A kollektívák egyes darabjai a jegybank 1988-ban megnyitott múzeumában tekinthetők meg, amely múzeumot a Kommunikációs Igazgatóságon belül működő Oktatási és Múzeumi Csoport vezeti, melynek fő célja a jegybank működésének és történetének megismertetése az érdeklődőkkel.

9.10.3. Összefoglaló megállapítások

A Bank of England bár jelenleg nem gyűjt aktívan műkincseket, mégis jelentős műkincsszámmal rendelkezik, melynek gerincét túlnyomórészt a korábban felhalmozódott műtárgyak jelentik.

9.11. Szlovákia

9.11.1. A jegybanktörvény releváns rendelkezéseinek bemutatása

A szlovák jegybankról szóló törvény értelmében a jegybank:

„jogi személy, melyet nem kell a cégjegyzékbe bejegyezni [...] székhelye Pozsony.”⁷²

A szlovák jegybankról szóló törvény értelmében a jegybank:

„a tulajdonjog gyakorlásával kapcsolatban a Bank ugyanolyan helyzetben van, mintha a magánautonómia keretén belül működő társaság lenne”⁷³

9.11.2. A Národná banka Slovenska múkincsgyűjtési tevékenysége

A Národná banka Slovenska tájékoztatása alapján a szlovák jegybank jelenleg nem folytat múkincsgyűjtési tevékenységet.

9.11.3. Összefoglaló megállapítások

Megállapítható, hogy bár a rá vonatkozó szabályozás alapján erre elméletileg jogosult lenne, a Národná banka Slovenska jelenleg nem folytat múkincsgyűjtési tevékenységet.

A fejezetre vonatkozó dokumentumokat a II/1. sz, II/2. sz., II/3. sz., II/4. sz. melléletek tartalmazzák.

10. AZ ÉRTÉKTÁR PROGRAM TANÁCSADÓ TESTÜLETE

Az MNB Igazgatósága 2014. január 21-én tartott ülésén (ld. később) az Értéktár program koordinálására, a múkincsek eredetiségének, művészettörténeti jelentőségének és értékének meghatározására a hazai országos közgyűjtemények vezetőiből és más neves szakértőkből, valamint a jegybank alelnökéből álló Tanácsadó Testületet (a továbbiakban említve: „Testületként” is) állított fel.

A Tanácsadó Testület tagjait – az Igazgatósági döntés alapján - az illetékes alelnök indítványozására az Igazgatósági tagok javasolták és a személyi javaslatokat az MNB elnöke hagyta jóvá.

A Testület tagjai:

- Baán László miniszteri biztos, a Szépművészeti Múzeum főigazgatója,
- Csorba László, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója,
- Mikó Zsuzsanna, a Magyar Nemzeti Levéltár főigazgatója,
- Cselovszky Zoltán, az Iparművészeti Múzeum mb. főigazgatója,
- Nagy Mihály, az EMMI Kultúráért Felelős Államtitkárságának főtanácsadója (a Testület vonatkozó Szabályzata szerint: EMMI Kultúráért Felelős Államtitkári Kabinet kabinetfőnök-helyettes), valamint

⁷² a szlovák jegybanktörvény („Zákon o Národnej banke Slovenska”) 1. cikk (2) bekezdése:

„(2) Národná banka Slovenska je právnickou osobou so sídlom v Bratislave; nezapisuje sa do obchodného registra”

„(4) Národná banka Slovenska má v majetkovoprávnych vzťahoch pri nakladaní s vlastným majetkom postavenie podnikateľa”;

⁷³ Szlovák jegybanktörvény 1. cikk (4) bekezdése:

„(4) Národná banka Slovenska má v majetkovoprávnych vzťahoch pri nakladaní s vlastným majetkom postavenie podnikateľa”;

- Árvai-Józsa Kitty művészettörténész.

Az Értéktár Programot Gerhardt Ferenc, az MNB alelnöke – mint az Igazgatóság által meghatározott (ld. 16/2014. (01. 21.) sz. Ig. határozatot) testületi elnök - vezeti.

A Tanácsadó Testület 2014. február 27-én kezdte meg működését.

Az Értéktár Programban megvalósult vásárlásokat minden esetben teljes körű értékbecslés előzi meg. Az illetékes országos közgyűjtemények által felkért értékbecslők a munkájukért díjazásban nem részesülnek.

11. A PROGRAM LEBONYOLÍTÁSÁRA VONATKOZÓ BELSŐ SZABÁLYOZÁS

11.1. Az MNB Értéktár Program Tanácsadó Testületének működési szabályai

- A. Az MNB Igazgatósága 16/2014. (01. 21.) számú határozatával döntött - a Bank társadalmi felelősségvállalási programjával összefüggésben, az Értéktár Program megvalósításának támogatására és a Bank kulturális javak vásárlására vonatkozó döntései előkészítésére – a Tanácsadó Testület felállításáról (és dr. Gerhardt Ferenc alelnök Tanácsadó testületi elnöki teendőinek ellátásáról).

Az MNB Alapokmánya 4. 4. pontja előírja, hogy a Tanácsadó Testület Működési és Szerzeményezési Szabályzatát (a továbbiakban: Szabályzat) (I/9. sz. melléklet) a Jegybank Igazgatósága határozza meg.

Ugyanakkor a Szabályzat záró rendelkezései között (13. 1. pont) azt rögzíti, hogy „Jelen szabályzatot, illetve esetleges változtatását a Testület szótöbbségi döntéssel fogadja el, és azt a Bank igazgatósága hagyja jóvá. A Testület működési szabályainak a tagok személyében bekövetkezett változása miatt szükséges módosításához az igazgatóság jóváhagyása nem szükséges.”

Az Alapokmány idézett rendelkezésével formailag nem ellentmondóan, de nem is teljesen összhangban (érdemileg/tartalmilag azonban nem kifogásolhatóan) a Tanácsadó Testület a Szabályzatot 2014. március 27-én (2014. április 10-i hatályba lépési időponttal) saját maga fogadta el, és 2014. augusztus 7-én, valamint 2014. november 26-án azt módosította.

Majd pedig a Tanácsadó Testület elfogadó döntését követően az MNB Igazgatósága a Szabályzatot 84/2014. (04. 09.) számú határozatával, minkét módosítást pedig a 176/2014. (08. 13.), valamint a 281/2014. (11. 28.) számú határozataival jóváhagyta, így a módosított szabályzat – az MNB Alapokmányában megjelöltektől eltérő forma ellenére - tartalmi értelemben az Igazgatóság által elfogadottnak minősül. (Hatályba lépés a módosításokkal egységes szerkezetben: 2014. december 8.)

Az Igazgatóság 2014. április 9-i ülésének 21. napirendi pontjának Előterjesztése egyébként az Értéktár Program Tanácsadó Testülete működési szabályainak jóváhagyása tárgykörére az Igazgatóság hatáskörébe tartozás indokaként az Igazgatóság ügyrendjének 3. § (7) bekezdését jelöli meg, amely szerint: „igazgatóság más, a döntési hatáskörét érintő és a részvényes, a Monetáris Tanács, illetve más személy hatáskörébe nem tartozó kérdés napirendre tűzéséről és megtárgyalásáról is dönthet;”, és az Értéktár Program Tanácsadó Testületét az Előterjesztés készítőjeként tünteti fel.

- B. A Szabályzat két fejezeti részből áll: (I.) a Testület kialakításával és működésével összefüggő „Általános rendelkezések”-ből, valamint: (II.) „Az ingó kulturális javak szerzeményezésére vonatkozó javaslat kialakításának szabályai” fejezetből, amely gyakorlatilag az Értéktár Program végrehajtásának egyik fő szabályozó eleme.

A Szabályzatban ezek különösen a következők szerint kerültek megjelölésre (releváns tartalmi kivonatolás):

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Az Igazgatóság a Tanácsadó Testület tagjainak díjazását 300.000.- Ft/hónap összegben jelölte meg.

11.2. Egyéb jogilag elemzett kérdések az Értéktár Program végrehajtásához

A műkincsek és műkincs gyűjtemények szerzeményezése során – a rendelkezésre álló információk szerint - az MNB részéről minden, közbeszerzési értékhatárt elérő esetben speciális közbeszerzések szabályos lebonyolítására került sor a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény, illetőleg a – 2015. november 1. óta hatályos - 2015. évi CXLI. törvény rendelkezései szerint (Közzétételek: Közbeszerzési Értesítő).

A kiemelt közbeszerzési eljárások előzetes elvi jóváhagyásról és az ezekhez kapcsolódó további kérdésekről az Igazgatóság ügyrendjének 3. § (1) bek. II. d) pontjának megfelelően (miszerint.”az Igazgatóság hatáskörébe tartozik az MNB középtávú intézményi és működési stratégiájának és minden részstratégiának a meghatározása és nyomon követése, amely nem a Monetáris Tanács hatásköre”) az Igazgatóság döntött [112/2013. (09. 30.) Igazgatósági határozat].

12. AZ ÉRTÉKTÁR PROGRAM MŰKÖDÉSÉVEL KAPCSOLATOS RELEVÁNS DOKUMENTUMOK ÉS AZOK JOGI HATÁSAI

12.1. A felügyelőbizottsági beszámoló jelentés (2014)

A Jegybank törvény 14. §-ának (10) rendelkezése alapján a 2013. június és 2014 március közötti működési időszak tekintetében az MNB-nél a jelenlegit megelőző összetétellel működő Felügyelőbizottság tagjai közös beszámolót készítettek (J/13816.) az Országgyűlés részére a Felügyelőbizottság éves munkájáról (kivonatolva: I/11. sz. melléklet) (a továbbiakban: Jelentés), amelyet a 2014-4/I. sz. felügyelőbizottsági határozattal el is fogadtak.

A jelen záródokumentum a Jelentést a releváns döntések, dokumentumok között azok hatásainak értékelése szempontjából kiinduló pontnak tekinti.

A Jelentés Összegzése a következőket rögzíti:

„A fenti korábbi évtizedektől eltérő MNB programok teljes körű értékelése egyelőre nem lehetséges. Az egyes programok csak most indulnak, a részletes szabályozás még nem áll rendelkezésre, az MNB költségvetésére gyakorolt teljes, illetve hosszú távú hatásai nehezen kiszámolhatóak.

Az MNB FB – mint a bank működési folyamatainak ellenőrző szerve – feladatai között nem szerepel az MNB stratégiai döntéseinek szakmai kontrollja. Pénzügyi szempontból azonban a jelentős összegű, a bank eredményére kiható költségekkel és ráfordításokkal kapcsolatban megállapíthatók a következők:

- A jegybanktörvény rendelkezéseiből közvetlenül nem vezethetők le olyan nagyszabású programok, mint például az Értéktári program, amely nemzeti szinten fontos feladatokat tűz ki célul, de részben átveszi egyes állami intézmények feladatkörét.
- Az ismertetett programok lebonyolítása, folyamatainak kezelése jelentős munkaerőforrás ráfordítást igényel, feltételezi az adekvát szabályozási környezetet, és biztosítani kell az ellenőrizhetőséget. Ennek megfelelően az MNB Belső Ellenőrzési részlegének megerősítésére is szükség lehet.
- Mivel az MNB belül
 - az egyéb tevékenységek, támogatások köre szélesre bővül,
 - az erre felhasznált erőforrások nagysága jelentős mértékben meghaladja a korábban ilyen tevékenységekre fordított erőforrásokat, és
 - a tevékenységek szervezése bankon belül intézményesül,
- felmerülhet, hogy az MNB nem alapvető feladataihoz tartozó tevékenységei körében külön szabályozás volna indokolt a jogalkotó részéről.”

A korábbi Felügyelőbizottság mandátuma 2014. áprilisában lejárt. (2014. március 15-i összetételét ld. a Jelentés 9. oldalán a vonatkozó I/11. sz. mellékletben.)

A Felügyelőbizottság által 2014. márciusában a fent idézett megállapítások megtétele indokolt volt. Az Értéktár Programmal kapcsolatban látható, hogy a Jelentés elfogadása óta eltelt két évben a program működése eredményességének értékelése teljes körűen megtehető.

Ennek előfeltételeként kialakításra került az a szabályozási rendszer, amely jogi hierarchiáját tekintve az Alaptörvény – Jegybank törvény – MNB Alapító Okirat – MNB Alapokmány – Társadalmi Felelősségvállalási Stratégia – Értéktár Program Tanácsadói Testület Működési és Szerzeményezési Szabályzat szabályozási szinteken épül fel, és amely garanciákat teremt az Értéktári Program végrehajtásának jogszerűségére.

Tény azonban, hogy az Alaptörvény, a Jegybank törvény, illetve az MNB Alapító Okirata – a korábban leírtakra is figyelemmel - nem tiltja a TFS keretén belül az Értéktár Program kialakítását, működését, és így azokból közvetetten levezethetően a program működési elveinek törvényi megalapozottságot adhat, de maga a Jegybank törvény, illetve az MNB Alapító Okirata pozitív szabályozással nem is nevesíti sem az MNB Társadalmi Felelősségvállalási Stratégiáját, sem pedig annak koherens részeként Értéktár Programját. (az előző Felügyelőbizottság: „rendelkezéseiből közvetlenül nem vezethető le”.)

Ugyanakkor az MNB a saját Igazgatósága általi – normatív (általános) jellegű határozatokkal történő - szabályozásával MNB belső jogi keretek között megteremtette az Alapokmány – Társadalmi Felelősségvállalási Stratégia – Értéktár Program Tanácsadói Testület Működési és Szerzeményezési Szabályzat egymásra épülő részletes szabályrendszerével azt, hogy az Értéktár Program végrehajtására a saját jegybanki tevékenységéhez illeszkedően, költségkezelésben kiszámíthatóan, szakmailag prudens módon, és széles körűen dokumentáltan, így jól ellenőrizhetően kerüljön sor.

Ez a jogalkotási helyzet vezetett oda, hogy annak ellenére, hogy az Értéktár Program társadalmi-, közrendeltetése és a műkincsvásárlások alapos előkészítő/értékelő eljárásai alapján történő végrehajtásában is elégedettségre adhat okot és sikeresnek tekinthető, a programot éppen az említett törvényi/így alapító okirati szabályozottsági hiányosságokra hivatkozó (eltérő értelmezéseket lehetővé tevő) ellenvélemények folyamatosan támadják.

12.2. 2014. évi Éves Jelentés bemutatása az Országgyűlésnek, annak országgyűlési határozatban történő elfogadása

A 2014-es év tekintetében (is) az MNB elnöke – a jelen záródokumentum szempontjából releváns - Éves jelentést (a továbbiakban: Éves jelentés) készített és azt az Országgyűlés elé benyújtotta (kivonatolva: I/12. sz. Melléklet).

Az Országgyűlés a 2014-i Éves jelentést 2015. novemberében tárgyalta együttesen a 2012 és 2013. évi jelentésekkel és azokat – az üzleti jelentésként és beszámolóként - a H/6947-H/6948-H/6949. sz. határozat előterjesztésekkel a Gazdasági Bizottság 2015. október 27-i ülésén megvitattak szerinti támogató javaslatára elfogadta. (Országgyűlési határozatok [I. – III.]: I/13. sz. melléklet)

A 12.1 pontban megjelölt, a 2013. június és 2014 március közötti működési időszak tekintetében elkészítésre került felügyelőbizottsági Jelentést, amely az Országgyűléshez szintén benyújtásra került, sem az Országgyűlés Gazdasági Bizottsága, sem pedig az Országgyűlés nem tűzte napirendjére. A 2014. évi MNB gazdálkodásról pedig nem készült felügyelőbizottsági jelentés, mert az előző Felügyelőbizottság mandátuma tizennégy hónappal a jelenlegi Felügyelőbizottság megválasztása előtt (2015. július 6.) lejárt.

A. Az Országgyűlés által elfogadott 2014-i MNB Éves jelentés különösen a következőket rögzíti:

Az Éves Jelentésben az elnöki összefoglaló megállapítja (9. oldal), hogy „Az MNB hároméves társadalmi felelősségvállalási programjának 2014. évi eredményei egyértelműen hozzájárultak a stratégiában kitűzött össztársadalmi célok megvalósulásához.”

Az Éves jelentés beszámoló részének 3. 9. pontja (48 – 50. oldalak) részletesen foglalkozik az MNB társadalmi felelősségvállalási tevékenységével.

E helyen többek között - kapcsolódva a pénzügyi fogyasztóvédelem erősítése és a pénzügyi felügyeleti tevékenység jegybanki integrációja gondolataihoz - kimondja, hogy „Az MNB tv. értelmében a felügyeleti tevékenység során kiszabott bírságból származó bevétel kizárólag a társadalmi felelősségvállalási programhoz kapcsolódó célokra fordítható. Az MNB azonban nemcsak a bírságbevételekből, hanem elsődleges céljának és alapvető feladatainak veszélyeztetése nélkül további finanszírozást is biztosított társadalmi felelősségvállalási stratégiájának megvalósítására.”

Az Éves Jelentés e része rögzíti, hogy: „Az MNB Értéktár Programja keretében – más európai központi bankok műkincsvásárlási gyakorlatához hasonlóan – törekszik arra, hogy felkutassa, és gyűjtemény formájában megőrizze a nemzeti és más kiemelkedő értékű műkincseket, kulturális javakat, művészeti és hagyatéki értékeket, ezekből pedig olyan gyűjteményt hozzon létre, amely széles körű kulturális, művészeti és társadalmi elismerésre tarthat számot.”

B. A hivatkozott, a 2012-14. naptári évek MNB üzleti jelentését és beszámolóját elfogadó országgyűlési határozatok - a részvényes nevében - összehangzóan kimondják, hogy az Országgyűlés Gazdasági Bizottsága megállapította, hogy az adott évek „üzleti jelentése és beszámolója megfelel a jogszabályban foglalt követelményeknek, alaposan és részletesen beszámol a Magyar Nemzeti Bank feladatairól, felügyeleti tevékenységéről és monetáris politikájáról.”

Ezekkel a határozat-hozatalokkal az Országgyűlés (és Gazdasági Bizottsága) az MNB megjelölt három tárgyévra készített gazdasági működésének beszámolóit, így annak teljes tárgyévekben folytatott tevékenységét elismerte, elfogadta, az ellen a Magyar Állam, mint részvénytulajdonos nevében semmilyen kifogást nem emelt, azt összességében jogszerűnek találta, legitímálta.

12.3. A Független Könyvvizsgálói Jelentés (2014)

Mielőtt az Értéktár program szempontjából fontos, a 2014. évre vonatkozó Éves jelentést az Országgyűlés napirendre tűzte volna, az MNB öt évre – az Állami Számvevőszék előzetes véleményére – megbízott könyvvizsgálója az Ernst and Young Kft. Független Könyvvizsgálói Jelentést („Auditori Jelentés”) adott ki hitelesítő záradékként az MNB részvényese részére 2015. május 27-én. (I/14. sz. melléklet)

A könyvvizsgáló vonatkozó feladatellátását a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 3:129. § (1) bek. a következők szerint szabályozza:

„A legfőbb szerv által választott állandó könyvvizsgáló feladata, hogy a könyvvizsgálatot szabályszerűen elvégezze, és ennek alapján független könyvvizsgálói jelentésben foglaljon állást arról, hogy a gazdasági társaság beszámolója megfelel-e a jogszabályoknak és megbízható, valós képet ad-e a társaság vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről, működésének gazdasági eredményeiről.”

Az MNB Szervezeti és Működési Szabályzata 1.3.1. pontjában szintén kinyilvánítja, hogy a könyvvizsgáló és az Állami Számvevőszék feladata a Bank működése törvényességének ellenőrzése.

A Független Könyvvizsgálói Jelentés rögzíti, hogy elvégezte az MNB beszámolójának a könyvvizsgálatát, amely éves beszámoló a mérlegből, az eredménykimutatásból, valamint a számviteli politika meghatározó elemeit és az egyéb magyarázó információkat tartalmazó kiegészítő mellékletből áll.

A könyvvizsgáló megállapítja, hogy: „Véleményünk szerint az éves beszámoló megbízható és valós képet ad a Magyar Nemzeti Bank 2014. december 31-én fennálló vagyoni és pénzügyi helyzetéről, valamint az ezen időponttal végződő évre vonatkozó jövedelmi helyzetéről a számviteli törvényben foglaltakkal összhangban.”

Továbbá: „Elvégeztük a Magyar Nemzeti Bank 2014. évi üzleti jelentésének vizsgálatát.”...”Véleményünk szerint a Magyar Nemzeti Bank 2014. évi üzleti jelentése a Magyar Nemzeti Bank 2014. évi éves beszámolójának adataival összhangban van.”

A Független Könyvvizsgálói Jelentés – ezek alapján – a 2014. évi Értéktár Programmal kapcsolatban felmerült kiadások, költségek szabályozását és azok számviteli kezelését a vonatkozó, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvénynek és az ahhoz kapcsolódó jogszabályoknak megfelelőnek minősített, ezzel is alátámasztva – többek között – az Értéktár Program működésének számviteli szabályosságát. A könyvvizsgáló egyéb részletes beszámolót (ill. „Management Letter”-t) nem készített a standardizált Független Könyvvizsgálói Jelentéséhez.

12.4. Az Állami Számvevőszék vonatkozó feladata, egyéb ellenőrzések

- A. A 2. pontban hivatkozott Éves jelentés az Állami Számvevőszék ellenőrzési tevékenységéről a következőket tartalmazza (14. oldal): „Az Állami Számvevőszéknek az MNB feletti ellenőrzéséről az Állami Számvevőszék-ről szóló törvény rendelkezik. Az Állami Számvevőszék ellenőrzi az MNB gazdálkodását és a Jegybank törvényben foglaltak alapján folytatott, az alapvető feladatok körébe nem tartozó tevékenységet. E körben az Állami Számvevőszék azt ellenőrzi, hogy az MNB a jogszabályoknak, az alapító okiratának és a részvényes határozatainak megfelelően működik-e.”

A 2014-es Éves jelentés e kijelentése összhangban áll az Állami Számvevőszékről szóló 2011. évi LXVI. törvény rendelkezéseivel [5. § (10) bek.: „Az Állami Számvevőszék ellenőrzi a Magyar Nemzeti Bank gazdálkodását és a Magyar Nemzeti Bankról szóló törvényben foglaltak alapján folytatott, az alapvető feladatok körébe nem tartozó tevékeny-

ségét. E körben az Állami Számvevőszék azt ellenőrzi, hogy a Magyar Nemzeti Bank a jogszabályoknak, az alapszabályának és a közgyűlése határozatának megfelelően működik-e.”]

- B. Állami Számvevőszék 2014. évre vonatkozóan (az Értéktár programra is kiterjedő) ellenőrzésének helyszíni vizsgálata véget ért, jelentés még nem került kiadásra. E kérdésnél emelendő ki, hogy a záródokumentum
- az Országgyűlés által megválasztott és – a szabályozási ajánlások megtételére jogosítvánnyal egyébként nem rendelkező - a tulajdonosi törvényességi kontroll eszközeként működő jelenlegi Felügyelőbizottság, valamint
 - az MNB belső ellenőrzésének

hatás- és feladatkörével, valamint ellenőrzési tevékenységeikkel - az említetteknel mélyebben - azért nem foglalkozik, mert bár ezen funkciógyakorlások szintén jelentősen erősítik a jegybanki vezetés legitimitását, de a záródokumentum tárgya alapján a több pólusú ellenőrzések formáit és lefolytatásuk eredményeit az Értéktár program jogszerűségének megítéléséhez a „külső legitimálása” szempontjából indokolt vizsgálni, ez képezi az elvégzendő feladatot.

Ugyanakkor a külső ellenőrzés körébe sorolható az Európai Központi Bank független ellenőrzési funkciója is. Ezzel kapcsolatban viszont az állapítható meg, hogy az Európai Unióról szóló szerződés a társadalmi felelősségvállalással összefüggésben – így pl. a műkincs szerzeményezésekre - a tagállami nemzeti bankok részére feladatot értelemszerűen nem ír elő.

Az ilyen tevékenységekkel kapcsolatos döntések az egyes jegybankok diszkrecionális jogkörébe tartozik, azokról minden külön közösségi felhatalmazás nélkül is a tagállami nemzeti bankok külön-külön dönthetnek. Így az Európai Központi Bank ellenőrzési funkciója független egy tagállami nemzeti bank társadalmi felelősségvállalási tevékenységétől, ha az egy jegybank elsődleges célja és alapvető feladatai teljesítésének veszélyeztetése nélkül folytatható.

13. A PROGRAM BEINDÍTÁSÁVAL, MŰKÖDÉSÉVEL KAPCSOLATOS IGAZGATÓSÁGI ÉS EGYÉB VEZETŐI DÖNTÉSEK

Az MNB Igazgatósága 2013. szeptember 30-i ülésén foglalkozott első alkalommal az MNB társadalmi felelősségvállalással kapcsolatos szerepével⁷⁴, melyen az Igazgatóság határozatot hozott az MNB társadalmi felelősségvállalási programjának kidolgozásáról és ahhoz kapcsolódóan, műkincsek megvásárlásáról „Értéktár program” keretében. A felhasználható költségkeret nagyságrendjét az Igazgatóság 2018. december 31-ig 30 mrd Ft-ban határozta meg. A határozatnak megfelelően elkészített MNB CSR stratégiáját az Igazgatóság 2014. december 18-án megtárgyalta és elfogadta.⁷⁵

A szerzeményezések minden alkalommal az Értéktár Program Tanácsadó Testületének előterjesztéseinek jóváhagyásával, igazgatósági határozat keretében történtek. A Testület határozatai szerint többszöri gondosan összeállított műtárgy-válogatással volt indokolt a szerzeményezéseket megkezdeni, illetve a tevékenységükkel a nyilvánosság elé kiállni. A Testület a működését és javaslatait dokumentáló iratokat szabályosan rögzítette/i és az Igazgatóság elé tárta/ja.

Így pl. a Testület 2014. július 21-én tartott ülésén nyolc napirendi pontban tárgyalta meg annak a műtárgy- és levéltári anyag-együttesnek a szerzeményezését, amelyet 2014. szeptember 16-án terjesztettek az MNB Igazgatósága elé jóváhagyás, illetve a szerzeményezés végrehajtására irányuló felhatalmazás céljából.

Az igazgatósági Előterjesztéshez a Testület ülésének jegyzőkönyve, valamint egy olyan katalógus került csatolásra, amely tartalmazza a szerzeményezésre javasolt műtárgyak, okiratok, gyűjtemények bemutatását, az egyes tételek művészettörténeti elemzését, az eredetiség dokumentumait, a szakértői véleményeket, az árbecslést, illetve a javasolt vételárakat egyaránt.

Az Igazgatóság ezen érintett 2014. szeptember 16-i ülésén a 2012/2014. (09. 16.) sz. határozatával nyolc szerzeményezési tételről hozott döntést, amelyből az MNB kettő kivételével (Munkácsy Mihály: „Poros út” c. festménye, valamint a Batthyány-család levéltári irataiból annak Bécsben lévő részének megvásárlása) hat tételről ténylegesen adásvételi szerződést kötött az eladókkal. Az Igazgatóság a teljességbe nem ment vásárlásokkal kapcsolatos határozatait utóbb visszavonta.

13.1. Az Értéktár Program Tanácsadó Testületének ülései

Az Értéktár Program Tanácsadó Testülete 2014. február 27-én kezdte meg munkáját. A tagok 2014 folyamán összesen 6 alkalommal találkoztak, illetve [REDACTED]

2015-ben 2 ülést folytatott a testület, melyből az egyik formája elektronikus úton történő szavazás volt. Az ülésekről minden esetben jegyzőkönyv készült. (III/13. sz. melléklet) A testületi ülések Gerhardt Ferenc vezetésével zajlottak, melyeken a testületi tagokon kívül egy-egy alkalommal meghívott vendégek is részt vettek.

Az első 2 ülésen a testület főként a program céljával, a testület működési szabályaival foglalkozott, a testület tagjai – főként Baán László és Gerhardt Ferenc aktivitásával- a program kereteit, saját szerepüket próbálták beazonosítani, illetve egy-egy műkincs megvásárlásával kapcsolatban felmerült véleményeket vitatták meg.

A jegyzőkönyveket áttanulmányozva egyértelműen megállapítható, hogy az idő előre haladtával a testületi ülések egyre koncentráltabbak lettek, és kialakult egyfajta „menetrend”: szerzeményezési javaslatok előterjesztése, majd a Testületi tagok véleménycseréje a javasolt műtárgyakkal kapcsolatban, ami alapján a műtárgy Igazgatóság felé történő előterjesztése, vagy a további vizsgálatok kérése (pl. további értékbecslés, vagy eredetiség vizsgálat, stb.) történt.

Az első nagy szerzeményezési „csomaggal” (8 tétel) a Testület 2014. 07. 21-i⁷⁶ ülésén foglalkozott, ettől kezdve a Testület fókuszáltan, és körültekintő gondossággal a javaslatok feldolgozásán dolgozott, és csak azokról készített

⁷⁴ MNB 112/2013. (09.30.) sz. igazgatósági határozat

⁷⁵ MNB 192/2013. (12.18.) sz. igazgatósági határozat

⁷⁶ 4/2014. sorszámu jegyzőkönyv az Értéktár Program Tanácsadó testületének 2014. 07.21-i üléséről

előterjesztést, amelyekkel kapcsolatban alaposan alátámasztott adatokkal rendelkezett. 2015. október 15-i ülésen a testület kitért az addigi munka értékelésére, mellyel kapcsolatban a tagok a következő megjegyzéseket tették:⁷⁷

- Gerhardt Ferenc sikeresnek ítélte a Programot, nagy művészeti értékekkel gyarapították a közgyűjteményeket. Közvélemény pozitívan állt hozzá. Kérte a tagokat, hogy publikációkkal, a médiában tett nyilatkozattal támogassák.
- Nagy Mihály: EMMI nagyra becsüli a program tevékenységét. Javaslat: a közgyűjtemények vizsgálják meg a náluk letétbe tett műveket, és tegyenek javaslatot.
- Mikó Zsuzsanna: Rendszeres üléseket, több információt szeretne. Közbeszerzési jogszabályok által támasztott nehézségek. A művészettörténeti elemzésekhez és a szakmai vélemények elkészítéséhez szélesebb körből kérjenek fel a megfelelő képzéssel rendelkező szakembereket.
- Cselovszki Zoltán: A közgyűjteményben dolgozó szakértők számára a program rendkívüli lehetőséget ad a szakmai megnyilvánulások, stb terén
- Baán László: Kiadvány szerkesztésének és kiadásának gondolata
- A tagok felkérték az elnököt, h vizsgálják meg az aukción való vásárlás lehetőségeit.

13.2. Igazgatósági határozatok

2014-ben az igazgatóság 7 alkalommal foglalkozott az Értéktár programmal, melyből

Emellett az igazgatósági tagoktól javaslatokat várt el a tanácsadó testület tagjaira vonatkozóan.⁷⁸ A következő 3 alkalommal, a 2014. április 09-i, május 07-i és augusztus 12-i igazgatósági üléseken az igazgatóság az Értéktár Program Tanácsadó Testületének működésével foglalkozott: jóváhagyta a működési szabályokat⁷⁹, elfogadta a testület tagjainak díjazására vonatkozó javaslatot,⁸⁰ ill. a testület bővítésére vonatkozó javaslatot (új tag: Dr. Nagy Mihály EMMI államtitkár kabinetfőnök-helyettese).⁸¹

Az első konkrét vásárlásokkal kapcsolatos előterjesztés jóváhagyására 2014. szeptember 16-án került sor⁸², mely alkalommal a következő 8 tétel ill. kezdeményezés került jóváhagyásra:

	Műtárgy megnevezése	Jóváhagyott keretösszeg	Jóváhagyott letéteményes
1	Vaszary János: Kereszténység	legfeljebb 40 millió Ft	Magyar Nemzeti Galéria
2	Munkácsy Mihály: Poros út 1. ⁸³	legfeljebb 1 600 000 Ft CHF-nek megfelelő HUF vételőron	Magyar Nemzeti Galéria
3	Gulácsy Lajos: A mulatt férfi és a szoborfehér asszony	legfeljebb 42 millió Ft	Magyar Nemzeti Galéria
4	Orbán Dezső: Nagy akt	legfeljebb 65 millió Ft	Magyar Nemzeti Galéria
5	Kövesi-hagyaték	legfeljebb 795 millió Ft	pályázat hirdetése
6	Artpool gyűjtemény	legfeljebb 90 millió Ft	Szépművészeti Múzeum

⁷⁷ 2/2015. sorszámu jegyzőkönyv az Értéktár Program Tanácsadó testületének 2015. 10.15-i üléséről

⁷⁸ MNB 16/2014. (01.21.) sz. igazgatósági határozat

⁷⁹ MNB 80/2014. (04.09.) sz. igazgatósági határozat

⁸⁰ MNB 86/2014. (05.08.) sz. igazgatósági határozat

⁸¹ MNB 176/2014. (08.12.) sz. igazgatósági határozat

⁸² MNB 212/2014. (09.16.) sz. igazgatósági határozat

⁸³ A tulajdonos nem fogadta el az ajánlatot, szerzeményezés nem történt, de a szerzeményezési határozat továbbra is hatályban maradt.

7			
8	Péterváry hagyaték	legfeljebb 58,9 millió Ft	egri Dobó István Vármúzeum

Az év során az Igazgatóság még 2 alkalommal foglalkozott az Értéktár Programmal [REDACTED] [REDACTED] ill. 2014. november 25-én ülés nélküli szavazással döntött arról, hogy 2014. december 1-től az Értéktár Program Tanácsadó Testülete új taggal, Cselovszki Zoltánnal, az Iparművészeti Múzeum mb. főigazgatójával bővült.⁸⁶

2015-ben az Igazgatóság 4 alkalommal hozott határozatot az Értéktár Programmal kapcsolatban, ezek mindegyike a szerzeményezésre javasolt műtárgyak jóváhagyására vonatkozott.

2015. január 15-én a következő 6 tétel szerzeményezéséről döntött az Igazgatóság⁸⁷:

	Műtárgy megnevezése	Jóváhagyott keretösszeg	Jóváhagyott letéteményes
1	Bachman Gábor építészeti gyűjteménye	50 millió Ft	Magyar Építészeti Múzeum elkészültéig a Szépművészeti Múzeum
2	Moholy-Nagy László gyűjtemény	50 millió Ft	Magyar Nemzeti Galéria
3	Munkácsy Mihály: Munkácsy-trilógia 2 képének megvásárlása	egyenként max. 6.000.000 USD	debreceni Déri Múzeum
4	Erdélyi ezüstitallérok gyűjteménye	1 100 000 000 Ft	Magyar Nemzeti Múzeum
5	Tiziano: Mária gyermekével	4 500 000 000 Ft	Szépművészeti Múzeum
6	Szentendrei Skanzen Erdély tájegységének megvalósítása	300 millió Ft	

A 2015. február 25-i igazgatósági ülésen az Ismeretterjesztési és támogatási bizottság 2015. február 18-i ülésén, valamint a 2015. február 19-i rendkívüli írásbeli bizottsági szavazáson született döntések jóváhagyásáról (a Szentendrei Skanzen Erdély tájegység megvalósításának támogatása (300 m Ft) az ÉP terhére történjen⁸⁸), 2015. július 21-én Abraham van Beijeren Csendélet gyümölcszel, tenger gyümölcseivel és értékes edényekkel c festmény 380 000 euro értékben történő megvásárlásának,⁸⁹ [REDACTED]

84

85

86 MNB 281/2014. (11.28.) sz. igazgatósági határozat

87 MNB 8/2015. (01.20.) sz. igazgatósági határozat

88 MNB 30/2015. (02.25.) sz. igazgatósági határozat

89 MNB 181/2015. (07.23.) sz. igazgatósági határozat

90

Az Értéktár Programmal kapcsolatos igazgatósági határozatokat a III/14. sz. melléklet tartalmazza.

14. AZ EDDIGI VÁSÁRLÁSOK ILLESZKEDÉSE AZ ÉRTÉKTÁR PROGRAMBAN MEGHIRDETETT STRATÉGIÁHOZ

Az MNB 2014. júniusában meghirdetett Társadalmi felelősségvállalás stratégiájával már korábban, a 7.5 pont alatt részletesen foglalkoztunk, bemutattuk az Értéktár Program kiemelt céljait.⁹² (1/8. sz. melléklet)

Az MNB által eddig történt szerzeményezéseket megvizsgálva e szempontok alapján megállapítható, hogy a 13 eddigi vásárlás a céloknak megfelelően, a Társadalmi felelősségvállalás stratégiában meghirdetett elvek szerint történt.

	Műtárgy megnevezése	értékelvű felelősségvállalás	a hazai műkincs- gyarapítási	érték-remtés megvalósítási	művészeti értékek megőrzése és gyarapítása
1	Vaszary János: Kereszténység	✓	✓	✓	✓
2	Gulácsy Lajos: A mulatt férfi és a szoborfehér asszony	✓	✓	✓	✓
3	Orbán Dezső: Nagy akt	✓	✓	✓	✓
4	Moholy-Nagy László gyűjtemény	✓	✓	✓	✓
5	Kövesi-hagyaték	✓	✓	✓	✓
6	Tiziano: Mária gyermekével	✓	✓	✓	✓
7	Abraham van Beijeren: Csendélet	✓	✓	✓	✓
8	Artpool gyűjtemény	✓	✓	✓	✓
9	Erdélyi ezüsttallérok gyűjteménye	✓	✓	✓	✓
10	Bachman Gábor építészeti gyűjteménye	✓	✓	✓	✓
11	Péterváry hagyaték	✓	✓	✓	✓
12	Munkácsy: Krisztus Pilátus előtt	✓	✓	✓	✓
13	Szentendrei Skanzen Erdély tájegységének megvalósítása	✓	✓	✓	✓

⁹² Tudás És Érték, Társadalmi Felelősségvállalási stratégia, 2012. 53.p.

15. A PROGRAMBAN MEGVÁSÁROLT TÁRGYAK ISMERTETÉSE; BEMUTATÁSÁNAK, KÖZÖSSÉGI ELÉRHETŐSÉGÉNEK ELEMZÉSE

15.1. A Program keretén belül vásárolt tárgyak bemutatása

Az Értéktár Program keretén belül 2016. február 29-ig 12 vásárlás került lebonyolításra, mely tartalma

- 6 festmény (Vaszary, Gulácsy, Orbán Dezső, Munkácsy, Tiziano, van Beijeren művek)
- 1 festmény gyűjtemény (Kövesi-gyűjtemény 115 db festmény),
- 2 művészeti gyűjtemény (Bachman Gábor építészeti gyűjtemény és Moholy-Nagy László gyűjtemény, 6 festmény és 2253 db dokumentum),
- 1 dokumentumgyűjtemény (Artpool gyűjtemény, 650 folyóméternyi anyag és 2300 órányi digitalizált anyag)
- 1 éremgyűjteményt (Törő-gyűjtemény, 216 db)
- 1 fegyvergyűjteményt (Péterváry-hagyaték, 463 db)
- illetve a Szentendrei Szabadtéri Múzeum Erdélyi tájegység létrehozásának és megvalósításának támogatása

A vásárlásokra, ill. a Szentendrei Szabadtéri Múzeum Erdélyi tájegységének megvalósításához szükséges támogatás megítélésére minden alkalommal az Értéktár Program Tanácsadó Testület előterjesztésére, az MNB Igazgatóság határozatai alapján került sor. (III/13. sz, III/14. sz. melléklet)

A tárgyak részletes listáját az alábbi táblázat mutatja be. Az egyes múkincsekhez kapcsolódó, a Számviteli Igazgatóságtól kapott adatok alapján készített elemzések részletes bemutatása a III/16 sz. mellékletben található.

	Műtárgy megnevezése	Szerződés szerinti vételár	Jogi szolg. költségei	Egyéb járulékos költségek			Összes költség
				Költöztetés, szállítás	Biztosítás	ÁFA-fizetés	
1	Vaszary János: Kereszténység	40 000 000 HUF	2 540 000 HUF				42 540 000 HUF
2	Gulácsy Lajos: A mulatt férfi és a szoborfehér asszony	42 000 000 HUF	2 540 000 HUF				44 540 000 HUF
3	Orbán Dezső: Nagy akt	65 000 000 HUF	2 540 000 HUF				67 540 000 HUF
4	Kövesi István hagyatéki festménygyűjtemény	795 000 000 HUF	HUF				795 000 000 HUF
5	Klanczay Júlia és Galántai György Artpool Művészettudató Központ 1965-1991 dokumentumgyűjtemény	90 000 000 HUF	HUF				90 000 000 HUF
6	Péterváry István törökkori és újkori fegyverekből álló gyűjteménye	58 900 000 HUF	2 540 000 HUF				61 440 000 HUF
7	Bachman Gábor építészeti gyűjteménye	55 000 000 HUF	2 540 000 HUF	2 484 361 HUF			60 024 361 HUF
8	Moholy-Nagy László gyűjteménye	50 000 000 HUF	2 540 000 HUF				52 540 000 HUF
9	Munkácsy Mihály: Krisztus pilátus előtt	1 602 049 934 HUF	12 113 959 HUF	10 152 571 HUF	1 088 825 HUF	407 461 775 HUF	2 032 867 064 HUF
10	Törő István: Erdélyi ezüsttallérok gyűjteménye	1 100 000 000 HUF	10 160 000 HUF				1 110 160 000 HUF
11	Tiziano Vecellio: Mária gyermekével és Szent Pállal	4 500 000 000 HUF	10 160 000 HUF				4 510 160 000 HUF
12	Abraham van Beijeren: Csendélet gyümölcscsel, tenger gyümölcseivel és értékes edényekkel	118 719 600 HUF	HUF				118 719 600 HUF
13	Szentendrei Szabadtéri Múzeum Erdélyi tájegységének bemutatása	300 000 000 HUF	HUF				300 000 000 HUF

Javaslattevők

Az Értéktár Program Működési szabályzata szerint szerzeményezésre javaslatot tehet minden jogi személy. A Program lehetőségeit felismerve az Értéktár Program Tanácsadó Testület jegyzőkönyvei alapján már az első üléstől kezdve a testület látóterébe kerültek különböző nagy értékű, a nemzeti értékteremtés szempontjából is hatalmas jelentőséggel bíró műkincsek, melyek megvásárlásával kapcsolatban már voltak előzmények

[REDACTED] vagy Munkácsy: Krisztus Pilátus előtt). A javaslatok között az első időszakban alapvetően az Értéktár Program Tanácsadó Testület tagjainak látókörébe került műkincseket találjuk, illetve jelentős javaslati anyagot állított össze a Magyar Vidéki Múzeumok Szövetsége is. A program működésével a javaslattevők köre is kibővült és jobban differenciálódott, ennek ellenére a megvásárolt festmények javaslattevői közül kiemelkedik a Szépművészeti Múzeum / MNG. A testület az ajánlások előterjesztése előtt minden esetben értébecslést és művészettörténeti szakvéleményt kér a szerzeményezésre javasolt műtárgyakkal kapcsolatban, és amennyiben a Testület úgy találja, hogy a felajánlott műtárgy nem illeszkedik az Értéktár Program koncepciójába, nem javasolja előterjesztésre. (pl. Rippl-Rónai József: A három gyermek⁹³, vagy Ziffer Sándor: Olvasó nők c. festménye⁹⁴).

	Javaslattevő	Javaslattevél száma
1	Szépművészeti Múzeum MNG	7
2	Kormányzat (EMMI)	2
3	Magánszemélyek	2
4	Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ	1
5	Magyar Vidéki Múzeumok Szövetsége	1

15.2. A szerzeményezésekkel kapcsolatban megtörtént tényleges kifizetések⁹⁵

- vételár
- járulékos költségek
 - jogi szolgáltatások
 - szállítás (2 alkalommal)
 - biztosítás (1 alkalommal)
 - Áfa fizetési kötelezettség EU-n kívüli beszerzés miatt (1 alkalommal)

15.2.1. Vételárak

⁹³ 6/2014. sz. jegyzőkönyv az értéktár program Tanácsadó Testületének 2014. 12.08-i üléséről

⁹⁴ 2/2015. sz. jegyzőkönyv az értéktár program Tanácsadó Testületének 2015. 10.15-i üléséről

⁹⁵ A kifizetésekkel kapcsolatban a Számviteli Igazgatóságtól kapott, utolsó alkalommal 2016. március 25-én adatok állnak rendelkezésre.

A vételárak értéke (a Skanzennek nyújtott támogatással együtt) 8 816 669 534 Ft, a ténylegesen kifizetett bruttó érték 9 285 531 025 Ft, mely tartalmazza a beszerzéssel összefüggésben felmerült költségeket is, vagyis az adott műre illetve a gyűjteményre (ahol csoportok lettek kialakítva ott felosztva) a számviteli szabályoknak megfelelően ráaktivált költséget is. A vételárak minden esetben megegyeztek (vagy alatta maradtak) az Igazgatóság által jóváhagyott keretösszeggel. A Kövesi-gyűjteménnyel kapcsolatban kiemelni kívánjuk, hogy bár a gyűjtemény vásárlási értéke 795 000 000 Ft volt, a darabonként elvégzett értékbecslés utáni értéke ma már 1 072 000 000 Ft-ot jelent .

15.2.2. Járulékos költségek

15.2.2.1. Jogi szolgáltatások

A jogi szolgáltatások igénybe vétele összesen 47 673 959 Ft-ot jelentett. Az ügyvédi irodák megbízásait szerződés alapján teljesítették a következő feltételekkel:

- Sárhegyi és Társai Ügyvédi Iroda:
 1. 50 000 Ft/óra+ÁFA, amely nem haladhatja meg műtárgyanként a szerzeményezési érték 2%-át, max. 2 millió Ft-ot (100 millió forintos szerzeményezési értéket meghaladó műtárgy esetén, ha jelentős többletmunka keletkezik, ettől a felek max. a szerzeményezési érték 2%-ig térhetnek el.)
 2. 50 000 Ft/óra+ÁFA, amely nem haladhatja meg műtárgyanként a nettó 2 millió, illetve egyes esetekben a nettó 8 millió Ft-ot
 3. 50 000 Ft/óra+ÁFA, amely nem haladhatja meg műtárgyanként a nettó 2 millió, illetve egyes esetekben a nettó 6 millió Ft-ot
- Réczicza White & Case Ügyvédi Iroda: partner, Budapest: 550 USD+ÁFA/óra, partner, NY: 650 USD+ÁFA/óra, ügyvéd , Budapest, 220 USD+ÁFA/óra, összesen max. 35 000 USD

15.2.2.2. Szállítás

Szállítási költség 2 alkalommal, a Bachman Gábor gyűjtemény és a Munkácsy-kép esetében merült fel, összesen 12 636 932 Ft értékben.

15.2.2.3. Biztosítás

Biztosítási díj Munkácsy Mihály: Krisztus Pilátus előtt c. festménye esetében merült fel, értéke 1 088 825 Ft.

15.2.2.4. ÁFA fizetési kötelezettség

ÁFA fizetési kötelezettségre EU-n kívüli beszerzés miatt Munkácsy Mihály: Krisztus Pilátus előtt c. festménye esetében merült fel.

A járulékos költségeket összesen a következő táblázat mutatja:

ÉP járulékos költségek		Összeg
Jogi szolgáltatás		47 673 959 HUF
Szállítás		12 636 932 HUF
Biztosítás		1 088 825 HUF
ÁFA		407 461 775 HUF
TOTAL		468 861 491 HUF

15.3. Adásvételi szerződések

Az MNB által megvásárolt 13 műkincs, és műkincs-gyűjtemény mindegyike vonatkozásában – a garanciális jogi elvárások miatt - ügyvédi ellenjegyzésekkel történő adásvételi szerződések megkötése mellett -, azzal párhuzamosan birtokba adási jegyzőkönyvek is felvételre kerültek, illetve - a műtárgyak elhelyezésére - az érintett felek letéti szerződéseket kötöttek egymással.

A műkincsek és műkincs-gyűjtemények adásvételi szerződéseiben mintegy annak preambulumból való hangsúlyozására, hogy az MNB részéről az adott, eseti szerzeményezésre a saját TFS-e és az annak részeként működő Értéktár Programjának végrehajtására kerül sor, visszatérő jogi formulák a következő szövegrészek (Vaszary János: „Kereszténység” c. festménye esetében a 2. – 5. pontok):

„2. A Vevő (értsd: MNB) az ország jegybankjaként kiemelt helyet képvisel a hazai pénzügyi piacon és az állami intézményrendszeren belül is. A Vevő stabilitási mandátuma, felelőssége a társadalmi jólét egyik alappilléreént jelenti. Tevékenysége makrogazdasági szempontból meghatározó jelentőségű, de emellett érzékelhető hatása van a mikrokozmoszra és végső soron a magyar lakosság egészének életére is. Mindezek alapján a vevő „külső érintetti köre” rendkívül széles és lényegében lefedi a magyar társadalom egészét.

3. A Vevő a jövőben e kiemelt jelentőségű feladatkörének megfelelő felelősségteljes és hangsúlyos szerepet kíván betölteni társadalmi szerepvállalás körében, ezért társadalmi felelősségvállalási stratégiájának középpontjában olyan, a Vevő alapvető feladataihoz illeszkedő szakmai jellegű, valamint egyes ösztársadalmi célok megvalósulását elősegítő, a társadalom érdekeire épített támogatások nyújtása áll, amely tükrözi a hitelességet és szakmaiságot, értéket teremt, erősíti a társadalmi kohéziót, elősegíti a tudományos gondolkodást, valamint fejleszti a pénzügyi kultúrát és gondozza a tehetségeket.

4. A vevő gazdasági-társadalmi környezet felé irányuló társadalmi felelősségvállalási tevékenysége kapcsán a 2014 – 2016. évekre vonatkozóan – többek között – fő stratégiai célként határozta meg a nemzeti kultúra támogatását, az ezzel kapcsolatos értékmegeőrzést és értékteremtést.

5. Stratégiai célként jelenik meg, hogy a Vevő társadalmi felelősségvállalási stratégiája megvalósításának, így különösen az „értéktár-program” részeként javaslatot tegyen műtárgyak, műkincsek, okiratok, dokumentumok, gyűjtemények, stb. megvásárlására.”

15.4. Letéteményesek

Az Értéktár Program keretén belül vásárolt műkincsek mindegyike letéteményezési szerződés keretén belül közgyűjteményekhez van kihelyezve. A műtárgyak jelenleg 6 letéteményes között oszlanak meg, melyek közül legnagyobb értékben, a legtöbb műtárgyat a Szépművészeti Múzeum MNG-ben helyezték letétbe, de teret kaptak vidéki közgyűjtemények is. A szerzemények letéteményesek közötti megoszlását a következő táblázat mutatja be. (A részletes felsorolás a III/17. sz. mellékletben található.)

	Letéteményes	Műtárgy megnevezése	Becsült érték összesen
1	Szépművészeti Múzeum MNG	5 festmény és egy művészeti gyűjtemény	4 815 720 000 Ft
2	Magyar Nemzeti Múzeum	érmegyűjtemény	1 100 000 000 Ft
3	Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási o	építészeti gyűjtemény	55 000 000 Ft

4	Dobó István Vármúzeum, Eger	fegyvergyűjtemény	58 900 000 Ft
5	Déri Múzeum, Debrecen	festmény	1 602 049 934 Ft
6	Hermann Ottó Múzeum, Miskolc	festmény gyűjtemény	795 000 000 Ft

A műkincsek mindegyikéhez készült letéteményesi szerződés, melyek naprakészek. (III/18. sz. melléklet)

15.5. Szakértők, értébecslők

Magyarországon a műtárgyak eredetiségével kapcsolatos adatszolgáltatás múzeumi kereteken belül működött, s ha ez nem is elégített ki minden igényt, abszolút referenciaként szolgált a gyűjtők és kereskedők számára az eredetiség, vagy a védettség tekintetében. A műgyűjtők helyzete az utóbbi években nehezebb lett, mivel a Magyar Nemzeti Galériában és a Szépművészeti Múzeumban is megszűnt a hivatalos műbíráló, emellett a magyar festészet feltárlansága – sok festmény még ma sincs feldolgozva, dokumentálva.⁹⁶ (III/19. sz. melléklet) Az elmúlt évtizedekben a magyarországi műkereskedelem élénkülésével a műkereskedelem szférájában, illetve annak környezetében is kialakult egy olyan tudásbázis, mely az eredetiség meghatározásában, a hamisítványok kiszűrésében elengedhetetlen.⁹⁷ (III/20. sz. melléklet) Az MNB Értéktár Programjával kapcsolatban elindult viták egy része már a kezdetektől az értébecslők függetlenségét kérdőjelezte meg. A múzeumcafé blog részletesen foglalkozott ezzel a kérdéssel.⁹⁸ Jelenleg Magyarországon 8 fő rendelkezik az Igazságügyi Minisztérium által bejegyzett igazságügyi műtárgyszakértő képesítéssel (III/21. sz. melléklet). Foglalkozásukból adódóan mindannyiuknak köze van a műkereskedelemhez: vagy galéria tulajdonosok, vagy valamelyik múzeum alkalmazottjai. Az MNB a műtárgyvásárlások során mindig az értébecslők kiválasztása tekintetében mindig a legnagyobb gondossággal igyekezett eljárni, de gyakorlatilag kiküszöbölhetetlen olyan független értébecslő alkalmazása, aki soha, semmilyen kapcsolatban nem állt sem a Magyar Nemzeti Galériával, vagy a Szépművészeti Múzeummal, vagy aukciós házzal, kereskedelmi galériával. Az eddigi vásárlások során az értébecsléseket 14 szakértő és több értékelő bizottság végezte. A 8 igazságügyi műtárgyszakértő közül 4 személyt kért fel az értébecslések elvégzésére, 3 alkalommal Einspach Gábor igazságügyi műtárgyszakértőt, a Kieselbach Galéria és Aukciós Ház keretén belül működő Első Magyar Festmény és Műtárgyszakértő Iroda alapítóját, 2 alkalommal Dr. Lengyel László igazságügyi műtárgyszakértőt, a Szépművészeti Múzeum művészettörténész-főmuzeológusát, 1 alkalommal Dr. Virág Judit igazságügyi műtárgyszakértőt, a Virág Judit Galéria és Aukciósház tulajdonosát, 1 alkalommal dr. Bellák Gábor igazságügyi műtárgyszakértőt, a Magyar Nemzeti Galéria főmuzeológusát. Emellett minden esetben arra törekedett, hogy az egyes műtárgyak megvásárlását több, szakterületük kiváló szakértőinek, vagy meghatározó közgyűjtemények szakértőiből álló vásárlási bizottságainak véleményére alapozzák. A különösen kiemelkedő értékű, vagy érzékenysége miatt nagyobb érdeklődésre számot tartó vásárlások esetében (Törő-gyűjtemény, Tiziano: Mária gyermekével, Munkácsy: Krisztus Pilátus előtt) különös figyelmet fordított arra, hogy minden kétséget kizáróan a legnagyobb gondossággal járjon el, így ezeknél még több szakértőt vont be az eredetiség vizsgálatokba és értébecslésbe. (III.22. sz. melléklet) Az illetékes országos közgyűjtemények által felkért értébecslők munkájukért az MNB részéről díjazásban nem részesültek.

15.6. Közösségi elérhetőségek, hirdetések, tájékoztatók

15.6.1. WEB, intranet

⁹⁶ Földes András: Szemmel győzhető le a jó festményhamisító,
http://index.hu/belfold/2011/01/03/mubiralattal_kuzdenek_a_festmenyhamisito_ellen/

⁹⁷ Kinek a feladata kellene legyen a műtárgyak eredetiségének megállapítása és ennek felelősségteljes igazolása? Múzeumcafé 5. évfolyam 2011. április/május 30. oldal

⁹⁸ <http://muzeumcafe.reblog.hu/date/2015-07>

Az MNB Értéktár Programjának keretén belül megvásárolt műkincsek az MNB honlapján „Értéktár program” menüpont alatt⁹⁹ mindenki számára hozzáférhetőek. A menüpont alatt az MNB először is közzéteszi a legfontosabb információkat, ismerteti a program célját, bemutatja a Tanácsadó Testületet, és a rendelkezésre álló keretösszeget. Ezután 4 alpont alatt további lényegre törő tájékoztatást nyújt, melynek fókuszai a következők:

1. Az Értéktár Program leírása a Magyar Nemzeti Bank Alapokmányában

A menüpont alatt az MNB részletesen beidézi az MNB Alapokmányának az Értéktár Programmal kapcsolatos 4.4 pontját. (III/23. sz. melléklet)

2. A Magyar Nemzeti Bank Értéktár programjának értékbecslői

A menüpont alatt műkincsenként, részletesen, név szerint felsorolva megtalálhatóak azok a szakértők, akik vettek részt az eddig vásárolt műkincsek értékbecslésében. (III/22. sz. melléklet)

3. Az Értéktár program elindítása óta megvásárolt festmények és gyűjtemények

A menüpont bemutatja az egyes műkincsek reprodukcióit, fontosabb adatait, rövid leírását, illetve tényszerűen kitér a műtárgy vásárlási értékére, az értékbecslőkre, illetve arra, hogy hol tekinthető meg a műtárgy. (I/2. sz. melléklet)

4. Videobemutatók

A menüpont alatt jelenleg 5 db 3-4 perces videoban Pirint Andrea és Plesznivy Edit művészettörténészek mutatnak be műalkotásokat.¹⁰⁰

15.6.2. Bemutatók, kiállítások

Az MNB Kommunikációs Igazgatóságának 2016. március 04-i tájékoztatása alapján a különböző közgyűjteményekben látogatható műtárgyakat 2016. februárjáig az elmúlt egy évben összesen 247 570 érdeklődő tekintette meg. Ezek közül a legjelentősebbek:

	Kiállítóhely	Műtárgy/gyűjtemény megnevezése	Látogatók száma
1	Miskolci Galéria, 2015. december 22-től	„Kövesi István titkos gyűjteménye”	3 000 fő
2	Magyar Nemzeti Galéria	Tiziano Vecellio: Mária gyermekével	összesen 104 000 fő
3	Magyar Nemzeti Galéria	Gulácsy Lajos: Mulatt férfi	
4	Magyar Nemzeti Galéria	Vaszary János: Kereszténység	
5	Magyar Nemzeti Galéria	Orbán Dezső: Fekvő akt	
6	Magyar Nemzeti Galéria	Abraham van Beijeren: Csendélet gyümölcsökkel	
7	Dobó István Múzeum, Eger	„Fegyvereink elődei, elő-	86 366 fő (látogató rekord)

⁹⁹ <https://www.mnb.hu/a-jegybank/ertektar-program>

¹⁰⁰ <https://www.mnb.hu/a-jegybank/ertektar-program/video-bemutatok>

		deink fegyverei” (Péterváry-gyűjtemény)	
8	Déri Múzeum, Debrecen (2015. január 1 óta)	Munkácsy Mihály: Krisztus Pilátus előtt	54 201 fő

Az Artpool-gyűjtemény, Bachman Gábor építészeti gyűjteménye, a Moholy-Nagy László festmény- és dokumentum-gyűjtemény, valamint az erdélyi tallérgyűjtemény a befogadó múzeumokban jelenleg még feldolgozás alatt vannak, de mindenképpen cél a látogathatóság megteremtése. (III/24. sz. melléklet)

Az MNB 2013. október 14. óta zárva „Látogatóközpontjára” vonatkozó kérdéseinkre (megszüntetés oka, jelenlegi funkciója, jövőbeni tervek) a Belső Ellenőrzési főosztály nem tudott tájékoztatást nyújtani. (III/25. sz. melléklet)

16. A PROGRAM TOVÁBBI BESZERZÉSI TERVEI

Az Értéktár Program beszerzéseivel kapcsolatban nincs tervezési folyamat, nincsenek tervek, és ezt a jövőre vonatkozóan sem látja kivitelezhetőnek a Tanácsadó testület elnökre. A kereteket az MNB Igazgatóságának 112/2013. (09.30.) határozata (a 2018. december 31-éig tartó időszakra vonatkozóan 30 milliárd forintos keretösszeg) és az MNB Társadalmi felelősségvállalási stratégiában rögzített alapelvek adják meg.

17. AZ ÉRTÉKTÁR PROGRAM BESZERZÉSEIHEZ KAPCSOLÓDÓ ELJÁRÁSI SZABÁLYOK, KÖTELEZETTSÉGVÁLLALÁS ÉS UTALVÁNYOZÁSI REND, ÉRTÉKTÁRI VAGYONTÁRGY KEZELÉSI SZABÁLYZÁSA, ESETLEGESEN FELMERÜLŐ EGYÉB RÁFORDÍTÁS

A Program keretében megvásárolt szerzemények szerződéseivel kapcsolatos szerződéskötési és utókövetési feladatokat a Gazdálkodási Kézikönyv (III/15. sz. melléklet) szabályozza. A Bank alelnöke által vezetett Tanácsadó Testület a Bank igazgatósága által jóváhagyott¹⁰¹ költségkerettel rendelkezik. A szerzeményezéssel összefüggésben felmerülő mindennemű költség (ideértve a szakértői díjakat és a jogi költséget is) e keretet terheli. A keretet költséggazda által tervezni nem kell.

A vonatkozó fejezeteket (B, C, és F fejezet) kivonatolását a I/10. sz. melléklet tartalmazza.

A fejezetek – szervesen kapcsolódva a 10. pontban tárgyaltaakhoz - alapvetően technikai eljárási, szervezeti intézkedési, illetve számviteli részletszabályokat rögzítenek, amelyek meghatározzák az érintett beszerzés lebonyolításának, közbeszerzési és nem közbeszerzés-köteles vásárlási intézkedéseinek, a szerzeményezett mű adásvételének és birtokbavételének, a letétbe helyezésének, a vételára kifizetésének rendjét, valamint a bizonylatolási, a könyvelési, a nyilvántartási, az értékcsökkenés-mentességi és az éves tárolási nyilatkozattétel előírásokat.

¹⁰¹ A 212/2014. (09.16.) számú igazgatósági határozat szerint a költségkeret 100 millió euro.

18. AZ ÉRTÉKTÁR PROGRAM MÉDIAVISSZHANGJA, A SAJTÓBAN MEGJELENT KRITIKÁK¹⁰²

Az MNB Értéktár Programja az indulás bejelentésétől kezdve foglalkoztatta a társadalmi közéletet, ugyan ennek intenzitása az elmúlt 2 év alatt fokozatosan csökkent, illetve megfigyelhetőek tendenciák a csomópontok kialakulásában. Szinte nem volt olyan értékrendjében teljesen különböző sajtó orgánus, amelyik ne foglalkozott volna a témával. (A teljesség igénye nélkül, tetszőleges találati listát figyelembe véve, Magyar Hírlap: 26 alkalommal Magyar Nemzet: 39 találat, Népszabadság 24 találat, Magyar Narancs: 2 találat, Heti Válasz: 5 találat (III/26. sz. melléklet), de az online portálokat is élénken foglalkoztatta a kérdés. (Index 28 találat, 444! 12 találat).

18.1. Kulcsszavak

A sajtó az értékmentésre, a társadalmi felelősségvállalás témakörére helyezi a hangsúlyt, pl.:

- **Magyar Hírlap:** „A legfőbb cél minél több külföldre került magyar műkincs visszaszerzése (2015. december 30.)¹⁰³
- **Heti Válasz:** „Értékmentés másként¹⁰⁴

Az ellenzéki, vagy kritikus hangot megütő sajtó, internetes portálok alapvetően a pénzpazarlás, a közpénz elköltését emelték ki, emellett egyes orgánusok a cikkek címeiben is név szerint Matolcsy György jegybank elnök nevéhez kapcsolták a programot.

- **PI. Népszabadság:** „Munkácsyt Matolcsynak - az adófizetők pénzéből” (2014. január 18.)¹⁰⁵, „Matolcsy szórja a pénzt” (2014. április 16.)¹⁰⁶
- **Magyar Narancs:** „Nyútt vonóból bot- Matolcsy szórna a pénzünk” (2014. április 18.)¹⁰⁷, „A nagy Tiziano-balhé - festményt vett a jegybank, tripla áron” (2015. 07.31.)¹⁰⁸
- **Index:** „Barátoknak osztja a pénzt az MNB ellenőrizetlenül”¹⁰⁹ (2014. április 16.), „Még 800 milliónyi festményt vett az MNB” (2015. július 27.)¹¹⁰
- **444:** „4,5 milliárd forintot fizetett az MNB ezért a képert a mi pénzünkéből”(2015.július 16)¹¹¹

18.2. A média visszhang témái, főbb csomópontok

18.2.1. A Program bejelentését követő média visszhang: találgatások

Az MNB 2014. január 16-án, sajtóközleménnyel jelentette be, hogy műkincs-visszavásárlási programot indít a nemzeti kultúra támogatására, az értékmegőrzésre, mely hírt a sajtóorgánusok széles köre átvett. Ezt követően számos érdeklődő jellegű újságírói kérdés érkezett az MNB-hez az Értéktár programmal kapcsolatban, melyek főként a következő kérdések köré csoportosultak:

- Miért a monetáris politikáért felelős jegybank hirdette meg ezt a kulturális jellegű programot?
- Milyen típusú műkincsek visszavásárlását tervezi az MNB?
- Mikor áll fel a tanácsadó testület és kik lesznek a tagjai?
- Milyen preferenciák érvényesülnek a műkincsek kiválasztásakor?

¹⁰² A fejezet ezen részéhez felhasználásra került a Kommunikációs Igazgatóságtól kapott összeállítás (III/27. sz. melléklet)

¹⁰³ http://magyarhirlap.hu/cikk/43929/Alegfobbcelmineltobbkulfoldre_kerultmagyarmukincsvisszaszerzese

¹⁰⁴ valasz.hu/kultura/ertekmentes-maskent-72968

¹⁰⁵ http://nol.hu/kultura/20140118-munkacsyt_matolcsynak-1438831

¹⁰⁶ <http://nol.hu/gazdasag/matolcsy-szorja-a-penzt-1456981>

¹⁰⁷ <http://magyarnarancs.hu/narancsblog/nyutt-vonobul-bot-matolcsy-szorna-a-penzunk-89692>

¹⁰⁸ <http://magyarnarancs.hu/belpol/a-nagy-tiziano-balhe-95901>

¹⁰⁹ <http://index.hu/gazdasag/2014/04/16/mnb-csr/>

¹¹⁰ http://index.hu/gazdasag/2015/07/27/meg_800_millionyi_festmenyt_vett_az_mnb/

¹¹¹ <http://444.hu/2015/07/16/45-milliard-forintot-fizetett-az-mnb-ezert-a-kepert-a-mi-penzunkbol>

- Mikor vehetik meg az első műtárgyat? Vannak-e konkrét műkincsek, amelyeket vissza akar szerezni az MNB? (Pl. Seuso-kincsek)
- Aukciókon vagy magánszemélyektől vásárolnak? A vásárlások eredménye nyilvános lesz?

Bár az MNB válaszában határozottan leszögezte, hogy minden további nyilvános részletről és eredményről folyamatosan tájékoztatni fogja a közvéleményt, rögtön megindultak a találgatások, pletykák

- a program valódi céljával kapcsolatban (II. világháborúban zsákmányolt kincsek visszavásárlása? saját gyűjtemény, vagy múzeumi letét?),
- a megvásárlandó műkincsekkel kapcsolatban (Seuso-kincsek, Guerini-hegedű, Brueghel: Keresztelő Szt. János).
- gazdálkodással és jogszerűséggel kapcsolatos kérdések (Miért nem az adósság állomány csökkentésére költi az MNB ezt az összeget? Lehetővé teszi a Jegybanktv. ezt a tevékenységet?)
- illetve a szakma is meglepetéssel fogadta a bejelentést (Hogyan hat ez a tevékenység a műtárgy piacra? Mi a valódi célja a Programmal az MNB-nek?)

18.2.2. Közpénz, adófizetők pénzének elköltése; jogszerűség

- A 2014. április 16-án közölt index-cikk „Barátoknak osztja a pénzt az MNB ellenőrizetlenül” újból a Guarneri-hegedűt és a Brueghel-festményre helyezte a hangsúlyt, és a tárgyról már mint megvásárolt műkincsekről írtak. Az MNB cáfolta az index állításait, valamint helyreigazítást és jogi lépést, továbbá büntetőfeljelentést is kezdeményezett. (Az index később közölt helyreigazítást.) Az index hírének néhányan átvették (RTL Klub, ATV).
- 2014. aug. – Róna Péter bejelentései erősítették fel újból a témát, aki szintén mint kész tényekről beszélt az említett két vásárlásról, illetve a Program fordított összeg közpénz jellegének felvetése mellett a Program törvényi háttérét feszegette: a Jegybank törvény lehetővé teszi-e ezt a tevékenységet az MNB számára
- Pápa Levente, Bodnár Zoltán és Róna Péter közleményben hiányolták az ellenőrzést, jogértelmezésük szerint az MNB csak azt teheti meg, amire a törvény felhatalmazást ad számára).

A kezdeti támadások után a sajtó gyakorlatilag csak a nagyobb értékű vásárlásokkal kapcsolatos hírekkel (Tiziano-kép), illetve a Munkácsy-trilógia kapcsán kialakult helyzettel foglalkozott.

18.2.3. Munkácsy-trilógia

Először 2014 júliusában került elő az Értéktár program a sajtóban a Munkácsy-trilógia kapcsán. A Munkácsy-képek sorsa azóta is az egyik legnagyobb érdeklődésre számot tartó kérdés, és a téma a sajtóban bizonyos időszakonként újból felbukkan (2014. július, 2015 tavasz¹¹², 2015. aug.). A vásárlással kapcsolatban számtalan szakmai/politikusi nyilatkozott elhangzott; az állásfoglalások főként Pákh személyére¹¹³, az árra, a Trilógia egyben tartására vonatkoztak, az Értéktár Program csak érintőlegesen szerepelt a hírekben. A Figyelő Online tavaszától sokszor és kitartóan írt Pákh Imre mellett elköteleződéssel a Golgota sorsáról, az MNB-t okolva, hogy a vásárlás húzódik. Ezzel párhuzamosan Pákh Imre is több helyen nyilatkozott arról, hogy kevesli a Golgotáért felajánlott 6 millió dollárt. Gerhardt Ferenc alelnök több ízben, tényekre alapozva cáfolta a torzításokat, hangsúlyt helyezve a jogszabályok szerinti eljárásokra.¹¹⁴

Az egyik legnagyobb sajtónyilvánosságot kapott esemény a Munkácsy-kép körül 2015. augusztusában történt: 2015. augusztus 3-án a Blikk újságban¹¹⁵ Pákh Imre azzal állt elő, hogy nem független érték-becslőket kért fel a magyar állam a Golgota árának meghatározására, majd augusztus végén azt nyilatkozta az MTI-nek, hogy elviszi a Golgotát Debrecenből. Végül a festmény védetté nyilvánítási eljárása miatt a képet nem tudta kivinni az országból, hanem letakartatta a képet.

¹¹² Figyelő online. Varga Zsolt-cikkei

¹¹³ <http://valasz.hu/kultura/pakh-imre-elviszi-a-golgotat-a-debreceni-muzeumbol-113339>

¹¹⁴ <http://figyelo.hu/cikkek/419543-bajban-a-munkacsy-trilogia>

¹¹⁵ <http://www.blikk.hu/aktualis/pakh-imre-az-allami-szakertok-leverik-a-golgota-arat/fyt3zd3>

18.2.4. Értékteremtés

Az MNB már a Társadalmi felelősségvállalási stratégiájának bejelentésekor erős üzenetet küldött a társadalomnak, hogy mennyire elhivatott az értékek megőrzése, teremtése terén. Jóllehet, a hasonló jellegű aktivitás (ha nem is ilyen léptékben) nem ismeretlen a magyar társadalmi életben, azonban ennek transzparens, vételár adatokkal alátámasztott vállalása ma még nem megszokott. A magyar kulturális tárca pl. még 1999-ben hirdetett meg egy olyan programot, melynek célja a háborúban kifosztott, később állami tulajdonba került kastélyok eredeti bútorainak és egyéb berendezési tárgyainak visszaszerzése volt. A program lassan indult, főként az új tulajdonosok bizalmatlansága miatt, akik sokszor kalandos, vélhetően nem is mindig legális úton jutottak hozzá ezekhez a tárgyakhoz és az ajánlatban kezdetben csapdát sejtettek. (A projektet kezelő, azóta megszüntetett Műemlékek Nemzeti Gondnoksága ezért az első évben csak 35 tárgyat tudott visszaszerezni, amire néhány millió forintot kellett áldoznia, a rákövetkező évtizedben azonban már több ezer tárgy került vissza a kastélyokba százmilliós összértékben.)¹¹⁶

Az első általános körű, jelentősebb elismerést kiváltó visszajelzések a 2015. július 16-án kiadott MNB sajtóközlemények nyomán érkeztek, amikor az MNB tájékoztatta a közvéleményt addigi vásárlásairól.¹¹⁷ Természetesen kritikai észrevételek is megfogalmazódtak azonnal: a PM szerint hűtlen kezelés gyanúját veti fel a 4,5 milliárdos festményvásárlás, a DK szerint az Európai Bizottság vizsgálatot indított az MNB „gyanús pénzköltései” ügyében, az LMP szerint a jegybank urizál és a bróker cég károsultjaitól sajnált pénzt költi.

2015. július 27-én Gerhardt Ferenc alelnök és Baán László főigazgató a Magyar Nemzeti Galériában sajtótájékoztatót tartott ahol bemutatták a négy legértékesebb festményt is. A teljes magyar sajtó hozta a hírt: „Történelmi léptékű gyűjteménygyarapítás az MNB Értéktár programjának köszönhetően”

A bejelentéssel kapcsolatban lángolt fel a Tiziano-kép körüli vita is.¹¹⁸

18.2.5. Tiziano-kép

Bár 2015. július 20-án a Magyar Hírlap hasábjain, Szentkirályi Miklós neves restaurátor szakértői véleményével méltatta a Tiziano képet¹¹⁹, július 25-én pedig a Napi Gazdaságban Tátrai Vilmos művészettörténész tette ugyanezt¹²⁰, a sajtó hetekig tartotta magát a polémia a Tiziano kép körül: az MNB nem jóval értéke fölött vásárolta-e meg a festményt Pintér Gyula vállalkozótól¹²¹, illetve az eredetiség kérdést is többen feszegették.

18.2.6. Kövesi-gyűjtemény

Bár az újlipótvárosi mészáros gyűjteményének megvásárlását koránt sem kísérte olyan széles körű sajtó érdeklődés, mint akár a Munkácsy-kép, akár a Tiziano körül kirobbant polémiákat, hanem inkább egy szűkebb, a kultúra iránt fogékonyabb réteg fejezte ki a sajtóban és a médiában is tetszésnyilvánítását, a gyűjteménnyel kapcsolatban megjelent értékelések, írások minden alkalommal kiemelték az MNB nemzeti értékteremtő szerepét a kortörténeti gyűjtemény megvásárlásával. Emellett több cikkben hangot kapott az a vélemény, hogy a különleges körülmények között létrejött gyűjtemény a magyar zsidók és a magyarság együttélésének koherenciáját jelenti, és a hazai zsidóság képviselői is kifejezték egyetértésüket, hogy a gyűjtemény a nemzeti vagyon része, zsidóké és magyaroké.

¹¹⁶ http://www.mutargy.com/Hirek/37/melyik_mkincseket_veszi_meg_az_mnb/1782/melyik_mkincseket_veszi_meg_az_mnb.html

¹¹⁷ <http://www.mnb.hu/sajtoszoba/sajtokozlomenyek/2015-evi-sajtokozlomenyek/tortenelmi-lepteku-gyujtemenygyarapitas-az-mnb-ertektar-programianak-koszonhetoen>

¹¹⁸ <http://magyararancs.hu/belpol/a-nagy-tiziano-balhe-95901>

¹¹⁹ http://magyarhirlap.hu/cikk/30800/Feltarultak_a_Tizianofestmeny_titkai

¹²⁰ <http://www.vg.hu/vallalatok/szolgalatas/tiziano-tortenet-a-45-milliardig-454349>

¹²¹ <http://444.hu/2015/07/27/a-tiziano-festmeny-amit-a-magyar-nemzeti-bank-vett-meg-45-milliard-forint-kozpenzbol-negyszer-ennviert-is-elmehetett-volna-kulfoldon>

<http://444.hu/2015/07/17/vilaghiru-lett-az-mnb-festmenyvasarlasa>

18.2.7. Értékbecslők

A sajtó néhány alkalommal sokat sejtetően foglalkozott az értékbecslők személyével¹²², főként a Törő-gyűjteménnyel kapcsolatban indultak el találgatások.¹²³ Ugyanakkor, amikor 2015. augusztus 3-án az MNB nyilvánosságra hozta az Értéktár program értékbecslőinek nevét, a sajtó nem kommentálta a személyeket.

18.2.8. Szakmai viták - milyen műkincsek vásárlására fordítsa az MNB ezt az összeget?

Az elkölthető keretösszeg nagysága szakmai körökben is számtalan gondolatot felvetett, mellyel kapcsolatban a szakma képviselői többször is megnyilatkoztak. Ezek közül figyelemre méltóak a mutargy.com-on rögtön a program bejelentése után megjelent írások (Matolcsy az éves műtárgyforgalom triplájáért vásárol be, 2014. január 17.¹²⁴, Melyik műkincset vesz meg az MNBt?, 2014. január 20¹²⁵) ill. a Gerhardt Ferenc alelnökkel készített interjú (2014. február 27.¹²⁶), mely tisztázni igyekezett a szakma által felvetett kérdéseket. A téma több szempontú körbejárást vállalt fel a Múzeumcafé blog, amikor 4 részes sorozatban¹²⁷ ismertette különböző szakemberek véleményét (közük Gerhardt Ferenc véleményét is), javaslatait a programmal kapcsolatban. (III/28. sz. melléklet) A Program indítása óta eltelt 2 évben az MNB-nek sikerült a szakma elismerését kivívni, még ha sok esetben hiányolják a vásárlásokra vonatkozó egységes koncepciót. A program 30 milliárd forintos kerete a valaha volt legnagyobb összeg, amelyet az országban műkincsvásárlásra fordítottak, vagyis a közgyűjtemények örülhetnek, hogy gyűjteménygyarapítási céljaik megvalósulására lehetőség kínálkozik.

18.2.9. Sajtóközlemények, sajtótájékoztatók

Az MNB 12 alkalommal adott ki sajtóközleményt a programmal kapcsolatban. (III/29. sz. melléklet) A sajtóközlemények tömören, lényegre törően, de informatívan tájékoztatták a közéletet a programban történt legfőbb változásokról, lépésekről, a releváns adatokról. 2 alkalommal sajtótájékoztató keretében mutatták be a szerzeményeket:

- 2015. július 27-én Gerhardt Ferenc alelnök Baán Lászlóval, a Szépművészeti Múzeum és Magyar Nemzeti Galéria főigazgatójával, az ÉP Tanácsadó Testületének tagjával,
- 2015. december 22-én a miskolci Hermann Ottó múzeumban a Kövesi-gyűjtemény Aba-Nováktól Zifferig című kiállítás megnyitóján mutatta be és méltatta a 115 festményből álló gyűjteményt, kiemelve, hogy a program egyik fő célja, hogy ilyen gyűjteményeket egyben megőrizzék az utókorok.¹²⁸

18.2.10. Amivel kapcsolatban nem érkeztek reakciók

A közélet sem az Értéktár Program Tanácsadó testületének tagjaival, sem a működési és szerzeményezési szabályzatával kapcsolatban kiadott sajtóközleményekre nem reagált.

18.3. Az Értéktár Program képvisellete a médiában – Gerhardt Ferenc alelnök

Az Értéktár Program „arca” a médiában a kezdetektől fogva Gerhardt Ferenc alelnök, aki változó intenzitással, alapvetően a sajtóban felvetett témákra reagálva az elmúlt 2 év alatt számtalan interjút adott főként az online és nyomtatott médiában, de szerepelt az M1 és az ATV műsoraiban is. Reagálásaiban – melyben vélhetően közrejátszik művészettörténeti tájékozottsága, ismeretei – minden alkalommal a tényszerűsége, szakmaiságra, törvényszerűsége és értékteremtésre helyezi a hangsúlyt.¹²⁹ (A fejezetben szereplő linkek gyűjteményét a III/30. sz. melléklet tartalmazza)

¹²² <http://figyelo.hu/cikkek/421906-tiziano-kontra-munkacsy>

¹²³ <http://figyelo.hu/cikkek/421835-titkoloznak-matolcsyek>

¹²⁴

http://www.mutargy.com/Hirek/37/matolcsy_az_ves_mtrgyforgalom_triplyrt_vsrol_be/1779/matolcsy_az_ves_mtrgyforgalom_triplyrt_vsrol_be.html

¹²⁵ http://www.mutargy.com/Hirek/37/melyik_mkincseket_veszi_meg_az_mnb/1782/melyik_mkincseket_veszi_meg_az_mnb.html

¹²⁶ http://www.mutargy.com/Hirek/37/elrulta_az_mnb_mire_kltik_el_a_millirdokat/1881/elrulta_az_mnb_mire_kltik_el_a_millirdokat.html

¹²⁷ <http://muzeumcafe.reblog.hu/mire-kellene-kolteni-az-mnb-ertektar-programja-30-milliardjat-1>

¹²⁸ <http://www.boon.hu/miskolcon-allando-otthonra-talalt-a-kovesi-gyujtemeny/2976712>

¹²⁹ http://www.mutargy.com/Hirek/37/elrulta_az_mnb_mire_kltik_el_a_millirdokat/1881/elrulta_az_mnb_mire_kltik_el_a_millirdokat.html

18.4. Megkeresések - Válaszok formája, mélysége, válaszadók

A programmal kapcsolatban az MNB számtalan megkeresést kapott (pl. jogvédő szervezet, országgyűlési képviselő).

Az Átlátszó oknyomozó portál a kezdetektől fogva foglalkozik az Értéktár Programmal.¹³⁰ A 2011. évi CXII. törvény (Info törvény) alapján közérdekű adatigénylés formájában eddig 5 alkalommal (ebből 1, az ügyvédekkel kapcsolatos megkeresés csak közvetett megkeresés volt) kereste meg az MNB-t ebben a témakörben.¹³¹ (III/31. sz. melléklet)

Ezek csomópontjai a következők voltak:

- szerződések
- ÉP Tanácsadói Testület tisztelet díjai
- Egyes vásárlásokhoz kötődő értékbecslések (Moholy-Nagy gyűjtemény, Törő-gyűjtemény, Munkácsy)
- adásvételi szerződések (részben)
- ügyvédi szerződések

Az MNB Kommunikációs Igazgatósága minden alkalommal érdemben válaszolt a megkeresésekre, mellékelte a törvényi szabályozásnak megfelelően az igényelt dokumentumokat időtartamban, melyet az átlátszó a portálon 3 alkalommal sikeres, 2 alkalommal részben sikeres státusszal zárt le.

¹³⁰ www.atlatszo.hu

¹³¹ <http://kimitud.atlatszo.hu/search/%C3%A9rt%C3%A9kt%C3%A1r>

19. ÖSSZEHASONLÍTÓ ADATOK: ÁLLAMI KÖLTSÉGVETÉS, KÖZGYŰJTEMÉNYEK MŰKINCSVÁSÁRLÁSRA FORDÍTHATÓ KÖLTSÉGEI

A magyar közgyűjtemények műkincsvásárlási kerete mára gyakorlatilag megszűnt. A kulturális tárca az ezredfordulón még meglévő 100 milliós kerete is eltűnt.¹³²

Az állami költségvetésben az EMMI közgyűjteményekre fordítható teljes, működési költségeket is magában foglaló költségvetését a következő táblázat mutatja:

11	Közgyűjtemények	2014			2015			2016		
		Kiadás	Bevétel	Támogatások	Kiadás	Bevétel	Támogatások	Kiadás	Bevétel	Támogatások
			5 127,90	12 442,10		4 711,30	13 724,30		3 220,80	18 395,30
	<i>Működési költségvetés</i>									
	Személyi juttatások	8266			8 325,20			7 997,50		
	Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó	2 258,60			2 271,40			2 167,50		
	Dologi kiadások	6 155,80			5 697,80			5 189,00		
	Egyéb működési célú kiadások	6,10			6,1			6,1		
	<i>Felhalmozási költségvetés</i>									
	Beruházások	682,60			1 998,20			6 119,60		
	Felújítások	200,9			136,9			136,4		
	Összesen	17 570,00			18 435,60			21 616,10		

(III/32. sz. melléklet)

Műtárgyvásárlásra a legnagyobb – és egyetlen állandó – forrás a Nemzeti Kulturális Alapnál van. Ők 2012-ben 133 millió, 2013-ban 117 millió, 2014-ben 157 millió forintot adtak különböző közgyűjteményeknek műtárgyvásárlásra a miniszteri keretből, vagy kollégiumi döntésekkel. (Ebbe beleszámít az Ithaka program, amely a külföldön található, a magyar művelődés- és tudománytörténet szempontjából jelentős hagyatékok és gyűjtemények hazahozatalát támogatta – két évvel korábban 50, tavaly már csak 20 millió forint értékben.)

A legjobb helyzetben sokáig a Ludwig Múzeum volt, mivel a német Ludwig Alapítvány műtárgybeszerzés céljára 60 ezer eurót (mintegy 18 millió forintot) bocsátott rendelkezésükre. Az összeg megmaradt, de a műtárgyak már nem a múzeum, hanem az alapítvány tulajdonában maradnak. A Szerencsejáték Zrt. gyakran nyújt támogatást a Nemzeti Múzeumnak (így vásárolták meg a bécsi Dorotheum árverésén az 1792-es koronázás koronázási pálcáját és egy Kazinczy-arc képet) Az Iparművészeti Múzeum 2013. folyamán 8,12 millió forintos támogatást kapott egy 17. századi elefántcsont faragvány megvásárlására – közölte az intézmény.

A legnagyobb vásárlások az elmúlt években a Szépművészeti Múzeumhoz fűződnek, szponzori és állami támogatással.

Jelentős beszerzéseik:

- óbirodalmi (i. e. 2200 körül) sírból származó, több mint kétméteres feliratos faltöredék, 100 millió forint, 2013

¹³² Az összeállítás Hamvay Péter cikke nyomán készült <http://m.magvaranacs.hu/belpol/matolcsy-milliardokat-kolt-festmenyekre-mikozben-a-muzeumoknak-az-aproert-is-le-kell-hajolni-95946>

- Bartolomé González infáns portréja, 60 millió forint, 2007
- Hantai Simon korai festménye, 20 millió Ft, 2007
- Bernard van Orley: Krisztus az olajfák hegyén, 70 millió forint, az MNB támogatásával, 2006
- Orpheust ábrázoló mozaik (antik gyűjtemény), csaknem 30 millió Ft, 2005
- varázsbot (egyiptomi kollekció) 12 millió forint, 2005-ben
- „actiumi relief”, római kori domborműtöredék, 117 millió forint, 2001

Bár a közgyűjtemények költségvetése közérdekű adat, a honlapokon az információk hiányosan vannak feltöltve, nehezen hozzáférhetőek.

A hozzáférhető adatok alapján készült, példaként bemutatni kívánt táblázatok azonban alátámasztják, hogy mennyire nehéz helyzetben vannak a közgyűjtemények, milyen kevés pénzből gazdálkodnak.

Magyar Nemzeti Múzeum teljes éves költségvetése (III.33. sz. melléklet)

Magyar Nemzeti Múzeum	2015		
Költségvetési kiadások összesen	3 495 000	2 081 900	1 413 100
Személyi juttatások	1 348 400	478 700	869 700
Munkaadót terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó	381 100	143 800	237 300
Dologi kiadások	1 732 100	1 432 400	299 800
Beruházások	31 000	26 500	4 500
Felújítások	2 400	500	1 900
Egyéb felhalmozási célú kiadások	0		
Finanszírozási kiadások összesen	0	0	0
Költségvetési bevételek összesen	2 081 900	2 081 900	
Működési célú támogatások államháztartáson belülről	162 000	162 000	
Működési bevételek	1 919 900	1 919 900	
Finanszírozási bevételek összesen	1 413 100		1 413 200

Forster Gyula Nemzeti és Örökségvédelmi Intézet költségvetése (III/34. sz. melléklet)

15	Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ	2015			2016		
		Kiadás	Bevétel	Támogatások	Kiadás	Bevétel	Támogatások
			1 100,7	3 934,10		667,5	3 732,90
	<i>Működési költségvetés</i>						
	Személyi juttatások	1 350,80			1 506,00		
	Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó	361,4			403,2		
	Dologi kiadások	1 803,90			1 645,10		
	<i>Felhalmozási költségvetés</i>						
	Beruházások	283,7			153,7		
	Felújítások	1235			692,4		
	Összesen	5 034,80			4 400,40		

Ludwig Múzeum 2013-ban 270 897 000 Ft (állami költségvetési támogatás) (III/35. sz. melléklet)

Vidéki Múzeumok (állami költségvetési támogatás):

Déri Múzeum 2015-ben: 364 114 000 Ft (III/36. sz. melléklet)

Békés megyei Múzeumok Igazgatósága 2015-ben: 73 103 000 Ft (III/37. sz. melléklet)

MELLÉKLETEK

I. sz. melléklet

I/1. sz. melléklet:	MNB Honlap, Értéktár Program
I/2. sz. melléklet:	MNB honlap, 1-13. Az Értéktár program keretén belül megvásárolt alkotások bemutatása, leírása, nyilvános adatai
I/3. sz. melléklet:	MNB Sajtóközlemény, 2015. július 31.
I/4. sz. melléklet:	Magyarország Alaptörvénye, 41. cikk
I/5. sz. melléklet:	2013. évi CXXXIX. törvény- A Magyar Nemzeti Bankról
I/6. sz. melléklet:	A magyar nemzeti Bank módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt Alapító Okirata
I/7. sz. melléklet:	Függetlenség és felelősség. A Magyar Nemzeti Bank Alapokmánya, 2014. május
I/8. sz. melléklet:	Tudás és Érték, Társadalmi Felelősségvállalási Stratégia, 2014.
I/9. sz. melléklet:	A Magyar nemzeti Bank értéktár Program Tanácsadó testületének működési szabályai
I/10. sz. melléklet:	Gazdálkodási Kézikönyv,

- B fejezet - A Magyar Nemzeti Bank beszerzéseinek és az ezekhez kapcsolódó szerződések előkészítésének és utókövetésének rendje, 7. Az értéktár program beszerzéseihez kapcsolódó eljárási szabályok (1-5),
- C fejezet - A kötelezettségvállalások, valamint az utalványozás rendje, 3. Utalványozás egyéb, sajátos esetei (1-8.),
- F fejezet - A vagyontárgyak kezelésének szabályzata, 3.2. értéktár program keretében beszerzett műtárgyak (1-7)

I/11. sz. melléklet: Felügyelő Bizottsági jelentés, 2013. június- 2014. március, A Magyar Nemzeti Bank Felügyelő Bizottsága tagjainak közös beszámolója az országgyűlés részére a felügyelőbizottság éves munkájáról

I/12. sz. melléklet: Éves jelentés, A magyar nemzeti Bank 2014. évről szóló üzleti jelentése és beszámolója

I/13. sz. melléklet:

- Az Országgyűlés .../2015. (...) OGY határozata a Magyar Nemzeti Bank 2012. évről szóló üzleti jelentése és beszámolója elfogadásáról (2015. október 27.)
- Az Országgyűlés .../2015. (...) OGY határozata a Magyar Nemzeti Bank 2013. évről szóló üzleti jelentése és beszámolója elfogadásáról (2015. október 27.)
- Az Országgyűlés .../2015. (...) OGY határozata a Magyar Nemzeti Bank 2014. évről szóló üzleti jelentése és beszámolója elfogadásáról (2015. október 27.)

I/14. sz. melléklet: Auditori jelentés a Magyar Nemzeti Bank 2014. évi éves beszámolójának könyvvizsgálatáról, Ernst & Young Kft, 2015. május 27.

II. sz. melléklet

II/1. számú melléklet:	MNB által átadott Témaanyag (az MNB bocsátotta a rendelkezésünkre);
II/2. számú melléklet:	Vizsgált országok jegybanktörvényei eredeti nyelven és angol nyelven;
II/3. számú melléklet:	A kutatásba bevont külföldi ügyvédi irodák által megküldött tájékoztatások és állásfoglalások;
II/4. számú melléklet:	A külföldi jegybankok gyakorlatával kapcsolatos nyilvánosan elérhető cikkek, tanulmányok, weboldalak kivonata;
II/5. számú melléklet:	Gazdálkodási Kézikönyv releváns részeinek kivonata (az MNB bocsátotta a rendelkezésünkre);

III. sz. melléklet

- III/1. sz. melléklet: Projekt ütemterv
- III/2. sz. melléklet: Projekt státusz jelentések
- III/3. sz. melléklet: Projekt emlékeztetők
- III/4. sz. melléklet: Egyéb megbeszélések emlékeztetői
- III/5. sz. melléklet: Dr. Bartal Annamária: A Magyar Nemzeti Bank vállalati társadalmi felelősségvállalás – CSR tevékenységét megalapozó háttér tanulmány, I. Nemzetközi modellek, példák, Budapest, 2013.
- III/6. sz. melléklet: Szirák Sára: Úgy néz ki, tényleg bejön a CSR
- III/7. sz. melléklet: Magyarország Nemzeti CSR Cselekvési Terve, 2015.
- III/8. sz. melléklet: A Magyar Nemzeti Bank éves jelentése, 2012
- III/9. sz. melléklet: A 2014-es értékbecsléssel kapcsolatos összes dokumentáció
- III/10. sz. melléklet: Az Értéktár Program előtti műkincsállománnyal kapcsolatos elemzések, grafikonok
- III/11. sz. melléklet: Az Értéktár Program előtti műkincsállomány elhelyezése, tárolása
- III/12. sz. melléklet: Az Értéktár Program előtti műkincsek letéti szerződésai
- III/13. sz. melléklet: Az Értéktár Program Tanácsadó Testület üléseinek jegyzőkönyvei
- III/14. sz. melléklet: Az Értéktár Programmal kapcsolatos igazgatósági határozatok
- III/15. sz. melléklet: Gazdálkodási Kézikönyv
- III/16. sz. melléklet: Az Értéktár Program keretén belül vásárolt műkincsekkel kapcsolatos elemzések
- III/17. sz. melléklet: Az Értéktár Programon belül vásárolt műkincsek letéteményesei
- III/18. sz. melléklet: Az Értéktár Programon belül vásárolt műkincsek letéti szerződésai
- III/19. sz. melléklet: Földes András: Szemmel győzhető le a jó festményhamisító, Index, 2011. 01. 03. http://index.hu/belfold/2011/01/03/mubiralattal_kuzdenek_a_festmenyhamisitok_ellen/
- III/20. sz. melléklet: Kinek a feladata kellene legyen a műtárgyak eredetiségének megállapítása és ennek felelősségteljes igazolása? Múzeumcafé 5. évfolyam 2011. április/május 30. oldal
- III/21. sz. melléklet: Igazságügyi műtárgyszakértők névsora
- III/22. sz. melléklet: Az Értéktár Programban felkért szakértők névsora
- III/23. sz. melléklet: Az MNB Alapokmányának az Értéktár Programmal kapcsolatos fejezete [www. mnb.hu](http://www.mnb.hu)
- III/24. sz. melléklet: Kommunikációs és pénzügyi ismeretterjesztési Igazgatóság sajtóközleménye
- III/25. sz. melléklet: Belső ellenőrzési főosztály 2016. 02. 29-én kelt levele
- III/26. sz. melléklet: Találati gyűjtemény napi sajtóorgánumok internetes kiadásai
- III/27. sz. melléklet: Kommunikációs Igazgatóság által készített összeállítások (Az MNB Értéktár Programjának médiavisszhangja: a sajtóban közölt MNB közlemények elemzése, 2015. okt. 21., Az Értéktár Programmal kapcsolatban megjelent negatív sajtóhírek, amelyeket az MNB közleményben cáfolt)
- III/28. sz. melléklet: Múzeumcafé reblog sorozata: Mire kellene költeni az MNB 30 milliárdját? (<http://muzeumcafe.reblog.hu/mire-kellene-kolteni-az-mnb-ertektar-programja-30-milliardjat-1>)

- III/29. sz. melléklet: Értéktár Programmal kapcsolatos MNB Sajtóközlemények
- III/30. sz. melléklet: A média visszhang fejezetben szereplő cikkek linkgyűjteménye
- III/31. sz. melléklet: Átlátszó oknyomozó portál megkeresései
- III/32. sz. melléklet: EMMI költségvetése 2014, 2015,2016
- III/33. sz. melléklet: Magyar Nemzeti Múzeum költségvetése
- III/34.sz. melléklet: Forster Gyula Nemzeti örökségvédelmi és vagyongazdálkodási Központ költségvetése
- III/35. sz. melléklet: Ludwig Múzeum költségvetése, 2013
- III/36. sz. melléklet: Déri Múzeum költségvetése, 2015
- III/37. sz. melléklet: Békés megyei Múzeumok Igazgatósága költségvetése, 2015

IV. sz. melléklet

